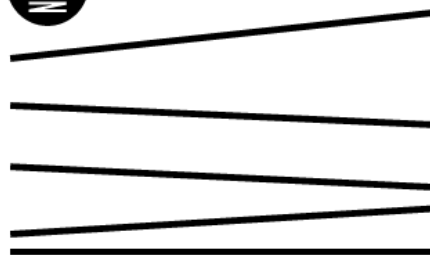

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Shakespeare, William.; oversatte af P. Foersom.
Titel Title:	<u>William Shakspeare's Dramatiske Værker</u>
Alternativ titel Alternative title:	Dramatiske Værker.
Udgavebetegnelse Edition Statement:	3. Udg. /
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 18
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Schubothe, 1861-1873
Fysiske størrelse Physical extent:	Del 1-18 i 16 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

56 - 150 - 8°

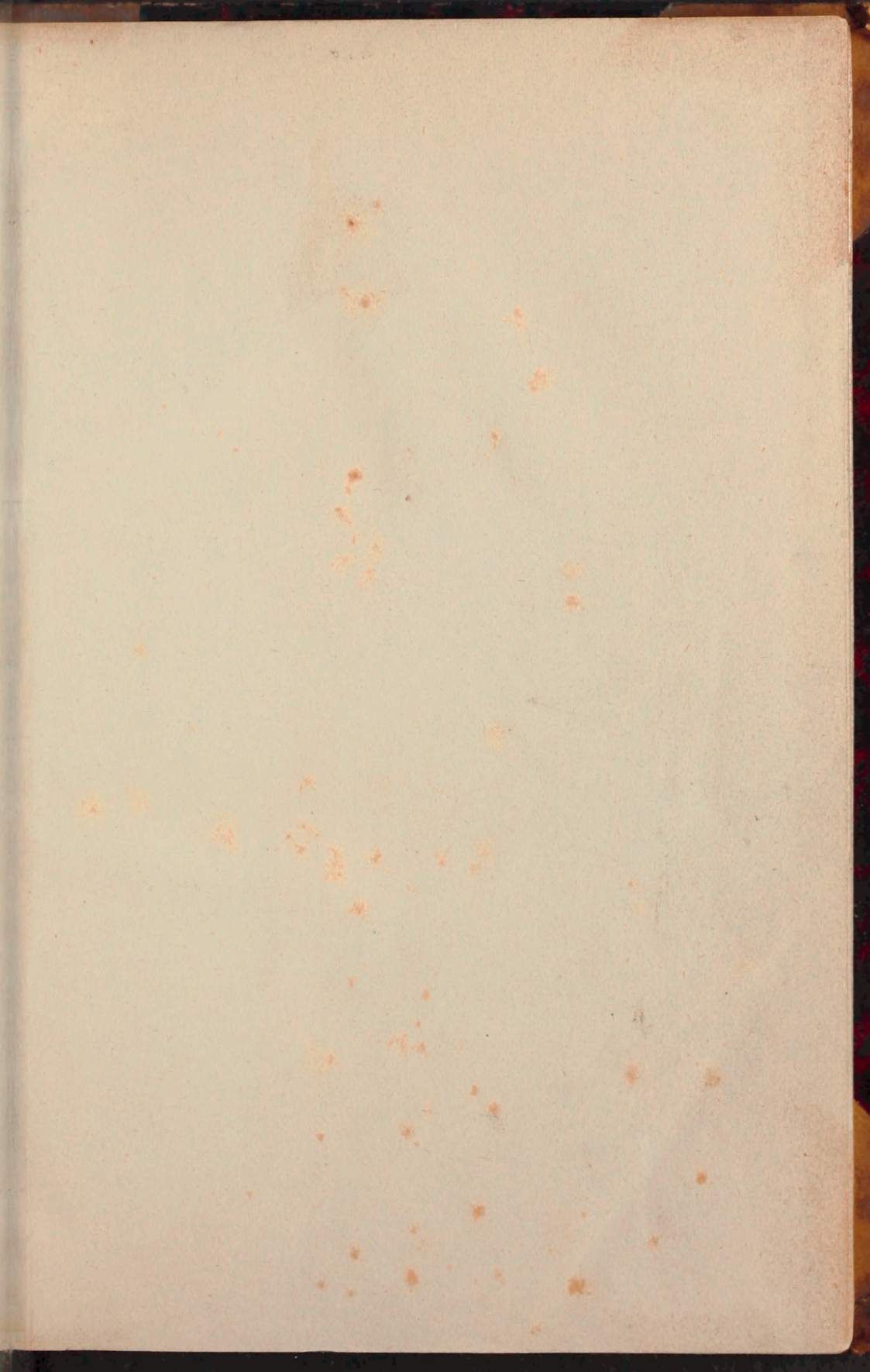
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 56 8°

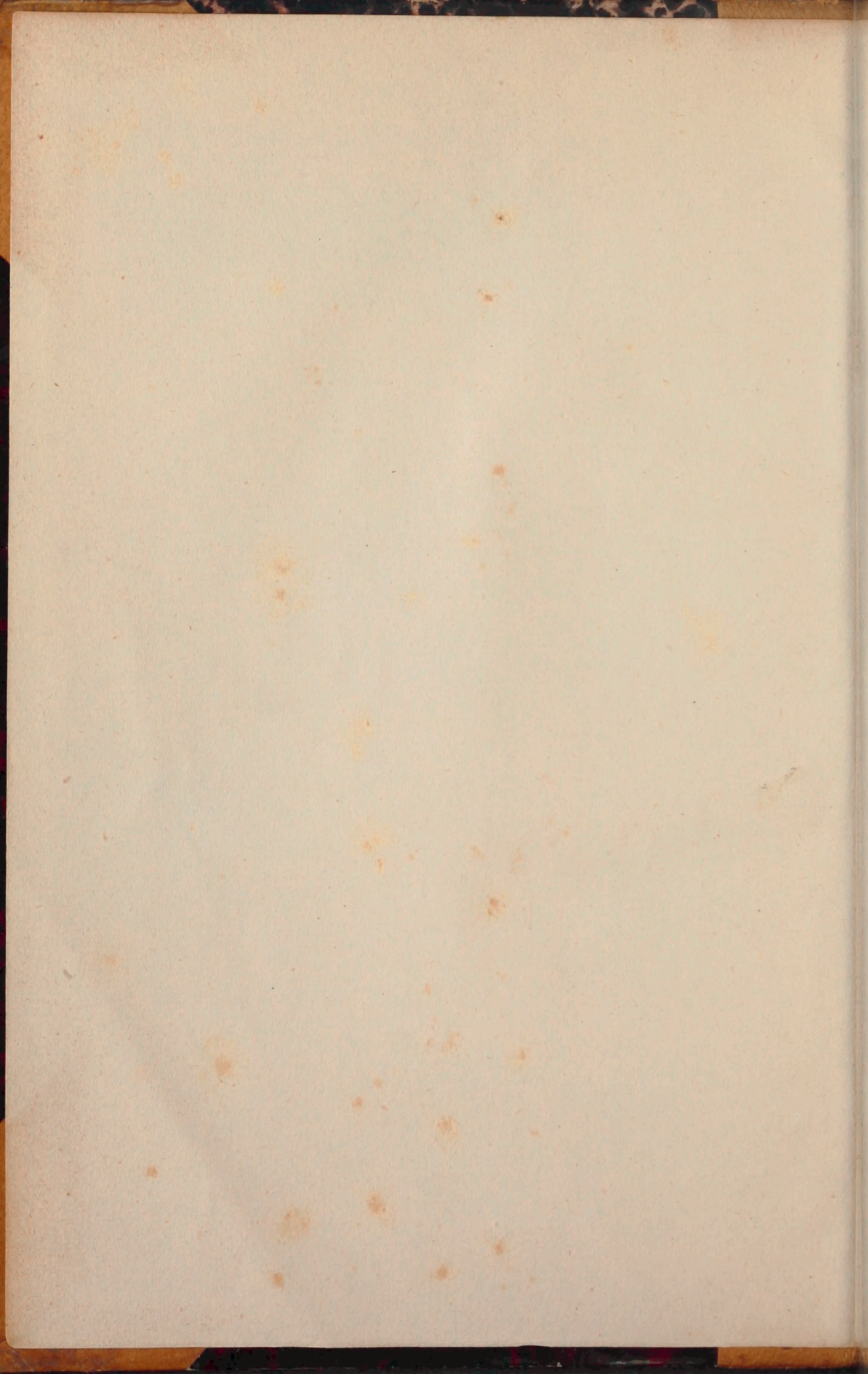
1 1 56 0 8 01069 X

William & Widdows

Dramatic Literature

1875

H. Johnson of 650, London

Widdows

London & Widdows, 650, London

and Widdows, 650, London

1875

William Shakspeare's
Dramatiske Værker,

oversatte

af

P. Foersom og Edo. Lembocke.

Attende Del.

Kjøbenhavn.

Førlagt af J. H. Schubothes Boghandel.

Trykt i Græbes Bogtrykkeri.

1873.

William Shakspeare's

Dramatiske Værker,

oversatte

af

Edv. Lembocke.

Trettende Del.

Kjøbenhavn.

Forlagt af J. H. Schubothes Boghandel.

Trykt i Græbes Bogtrykkeri.

1873.

Indhold af attende Del.

	Side
Elfskovs Gjækkeri.	1.
Historiske Dplysninger til Shakspeares dramatiske Værker	135.

Subjects of volume 21.

186

Volume 21

187

Subjects of volume 22.

Almindelig Indholdsfortegnelse.

	Side
1. Bd. Romeo og Julie	1.
Macbeth	143.
2. — Kong Lear	1.
Kong Richard den Andens Liv og Død	177.
3. — Kong Henrik den Fjerde. 1. D.	1.
" " " 2. D.	139.
4. — Kong Henrik den Femte	1.
Kong Henrik den Sjette. 1. D.	145.
5. — Hamlet, Prinds af Danmark	1.
Julius Cæsar	185.
6. — Kong Johan	1.
Helligtrekongers Aften, eller hvad man vil (Twelfth-	
night, or, What you will).	117.
7. — Othello, Moren i Venedig	1.
Stormen (The tempest)	171.
8. — Cymbeline	1.
Kjøbmanden i Venedig (The merchant of Venice)	169.
9. — Coriolanus	1.
Tvillingerne (The Comedy of Errors).	177.
10. — Timon i Athen	1.
Et Vintereventyr (A winters tale)	123.
11. — Kong Henrik den Sjette. 2 D.	1.
Stort Besvær for Ingenting (Much ado about No-	
thing)	147.

12. Bd.	Kong Henrik den Sjette. 3 D.	1.
	Naar Enden er god er Alting godt (All's well, that ends well)	139.
13. —	Richard den Tredie	1.
	Som man behager (As you like it)	177.
14. —	Kong Henrik den Ottende	1.
	Troilus og Cressida	153.
15. —	Antonius og Cleopatra	1.
	De to Herrer fra Verona (The two gentlemen of Verona)	181.
16. —	Lige for Lige (Measure for Measure)	1.
	De lystige Koner i Windsor (The merry wives of Windsor)	139.
17. —	Den arrige Kvinde, der blev tam (Taming of the Shrew)	1.
	En Skjærsommernatsdrøm (A Midsummernights- dream)	133.
18. —	Elfskovs Gjækkeri (Loves labours lost)	1.
	Historiske Oplysninger til Shakespeares dramatiske Værker	135.

Ælfrics Gækkere.

Personer.

Ferdinand, Konge af Navarra.

Biron,
Longaville, } Herrer i Kongens Følge.
Dumain, }

Bohet,
Mercade, } Herrer fra det franske Hof.

Don Adriano de Armado, en Spanier.

Herr Nathaniel, en Landsbypræst.

Holofernes, Skolemester.

Dum, Vagtmester.

Stalle, en Bondekarl.

Møl, Armados Page.

En Skovfoged.

Prindsessen af Frankrig.

Rosalinde,
Maria, } hendes Hofdamer.
Katharina, }

Jacquenetta, en Bondepige.

Hofherrer i Kongens og Prindsessens Følge.

Handlingen foregaaer i Navarra.

Første Act.

Første Scene.

Navarra. En Lyttstov med et Slot.

(Kongen, Biron, Longaville og Dumain komme ind.)

Kongen.

Jad Rygtet, som i Livet Alle søge,
i Malmet prentet leve paa vor Grav
og smykke os, naar Døden os har skjæmmet,
naar trods den gridste Slughals Tid vi kan
ved Diebliffets Daad den Vre kjøbe,
der mægter Leens hvasse Egg at sløve
og skjænke os Udødeligheds Arv.
Derfor, I Seierherrer, — thi det er I,
der kjæmpe imod Eders Lidenstaber
og denne Verdens Lysters stærke Hær, —
vor sidste Lov skal staae ved Magt usvækket;
et Verdens Under skal Navarra være,
vort Hof en liden Akademos Lund
i stille Skuen og i Livets Viisdom.
I Tre, Biron, Dumain og Longaville,
har svoret her med mig tre Aar at leve
som Lærefæller, bundne til de Love,
der staaer optegnede paa denne Seddel.

Eden er giben; skriv nu Eders Navne,
 saa skal Hvers egen Haand slaae ned hans Vre,
 hvis han heri gjør Brud paa mindste Tøddel.
 Er I beredt at gjøre, hvad I svor,
 saa skriv nu Løftet under og hold Ord.

Longaville.

Jeg er bestemt derpaa; — kun tre Aars Faste,
 og Sjælen holder Fæst, mens Kroppen smægter.
 Fed Vorn gjør mager Pande; lækker Føde
 gjør Stroget rigt og lægger Sjælen øde.

(skrifer under.)

Dumain.

Min Herre, ja, Dumain vil spørge Kjødets;
 han kaster denne Verdens grove Lyster
 hen til den grove Verdens lave Trælle.
 For Elfskov, Rigdom, Pragt er jeg nu død
 og finder det igjen i Visdoms Stjød.

(skrifer under.)

Biron.

Jeg kan kun stemme med i den Forsikkring
 saavidt, min Herre, som jeg alt har svoret:
 at leve og studere her tre Aar;
 men der er givet andre strænge Regler,
 som: ei i al den Tid at see en Kvinde; —
 det, haaber jeg, staaer ikke der paa Listen; —
 en Dag hver Uge, ingen Mad at smage,
 og saa eet Maaltid kun hver Dag forresten, —
 det, haaber jeg, staaer ikke der paa Listen; —
 dertil at sove kun hver Nat tre Timer
 og hele Dagen ei at faae et Blund; —
 jeg sov af Hjertens Grund den hele Nat
 og gjorde saa den halve Dag til Nat; —

det, haaber jeg, staaer ikke der paa Listen.

Den Jdræt er for tør, for haard, jeg siger!
studere, vaage, faste, ingen Piger!

Kongen.

J gav Jer Ed at give slip paa dette.

Biron.

Tillad mig, Herre, derom maa jeg trætte;
jeg svor med Eders Høihed at studere
tre Aar ved Hoffet her, men ikke mere.

Longaville.

Paa dette og paa Resten med J svor.

Biron.

Saa var min Ed kun Skjemt og tomme Ord.

Hvad er Studering til? lad mig det vide.

Kongen.

At vide, hvad man ellers ei kan vide.

Biron.

Hvad der er skjult for dagligdags Forstand?

Kongen.

Saa høi en Løn Studering stænke kan.

Biron.

Saa spørger jeg, jeg vil studere paa
at faae at vide, hvad jeg ikke maa,
studere, hvor et lækkert Bord man finder,
naar lækker Føde er forbudt strængt,
studere paa at møde skønne Kvinder,
naar vi fra Kvinder just er udestængt,
studere paa, hvordan den Ed, jeg svor,
kan brydes uden Brud paa Vresord.

Er det Studerings Løn, og er det saa,
den lærer os, hvad end vi ei forstaae: —

tag mig i Ed; det vil jeg sværge paa.

Kongen.

Nei, Sligt er kun Studeringen til Hinder,
imens til daarlig Lyst det Sindet binder.

Biron.

Al Lyst er daarlig; daarligst den især,
som indkjøbt med Besvær kun naaer Besvær, —
i Bogen stirre med Besvær og Nød
og søge Sandheds Lys, mens Sandhed sløver
vort Die svigefuldt og Synet røver; —
Lys søger Lys, og Lys er Lysets Død,
saa, førend Lysen kan i Mørket findes,
formørkes Lysen, medens Diet blindes. —

Studeer paa, hvad der ret kan Diet glæde:
at stue i et deiligt Die ind,
der, mens det blænder, kan som Stjerne lede
og stjænke den sit Lys, som det gjør blind.
Studering er som Solens Himmelild;
den vil ei granskes ud af frække Blikke;
hvad slider saa Bogormen sig vel til?
en laant Sentents af Andre, andet ikke.

De Faddere til Himlens Stjernefrands,
som veed hver Stjerne med et Navn at kalde,
hvad større Gavn har de af Mattens Glands
end den, der ingen kjender af dem alle?
Formegen Viden vil til Pral kun blive,
og Navn, det kan jo hver en Fadder give.

Kongen.

Med stor Belæsthed han mod Læsning staaer.

Dumain.

Imod al Fremgang tappert frem han gaaer.

Longaville.

Han staaer Klinten, mens han Kornet slaaer.

Biron.

Naar Gjæslinger udruges, bli'er det Vaar.

Dumain.

Hvorledes passer det?

Biron.

Paa Tid og Sted.

Dumain.

I Tanken ikke.

Biron.

Rimet kom dog med.

Longaville.

Biron er som en Frost, der skarp og hadst
forøder Vaarens førstefødte Spæde.

Biron.

Og om jeg var, — skal Somren prale rast,
før Fuglene fik Aarsag til at kvæde?

Et ufuldbaarent Foster ei mig glæder;

jeg ønsker ei ved Gul et Rosenflor,

saa lidt som Sne paa Maidags nye Klæder;

mig huer, hvad i rette Aarstid groer.

J, som for sildigt nu vil Værdom vinde,

vil over Taget Bei til Døren finde.

Kongen.

Godt! træd tilbage; J har Orlov; gaa.

Biron.

Jeg bliver her hos Jer; det svor jeg paa;

stjont jeg for Barbariet meer har sagt,

end for den Engel Værdom J formaaer,

saa skal den Ed, jeg svor, dog staae ved Magt;

Bodstiden holder jeg tre fulde Aar.

Giv mig Papiret; lad mig see; — hvor svære

de Regler er, mit Navn skal de dog bære.

Kongen.

Du giver efter? det har frelst din Ære.

Biron. (læser.)

„Item, at ingen Kvinde skal komme Hoffet paa en Mil nær“. — Er det bekjendtgjort?

Longaville.

For fire Dage siden.

Biron.

Lad os see, hvilken Straf der er sat derfor. (læser.) „Under Straf af at miste sin Tunge“. — Hvem har udtænkt dette?

Longaville.

Det har jeg fundet paa.

Biron.

Min Herre, hvi saa?

Longaville.

De skalde kyses ved den haarde Bod.

Biron.

En farlig Lov, al Høflighed imod.

(læser.) „Item, hvis nogen Mand bliver truffen i at tale med en Kvinde inden disse tre Mars Forløb, saa skal han lide saadan offentlig Bestjæmmelse, som det øvrige Hof er istand til at udtænke“. —

Der maa I, Herre, strax med Brud begynde.

I veed, den franske Konge vil jo sende sin Datter, høit berømt for ædel Gnde, herhid, og I maa tale selv med hende; hun skal for Faderen, den gamle, svage, begjære Aquitanien tilbage, og enten maa nu dette Lovbud hæves, eller den Deilige er reist forgjæves.

Kongen.

Hvad nu, I Herrer! ha! det glemte vi!

Biron.

Saa skyder Studium sit Maal forbi;
imens det grunder paa, hvad det vil naae,
forglemmer det, hvad dertil gjøres maa,
og naaer det Maalet, som det stræbte til,
saa er det, som man vandt en Stad — ved Ild.

Kongen.

Det maa der gjøres en Forandring ved;
her maa hun boe; det er Nødvendighed.

Biron.

Mensvorne blive vi af Nød forsand
tretusind Gange i de trende Aar;
med Lidenstaber sødes jo hver Mand,
som ei hans Kraft, kun Himlens Gunst modstaaer,
og bryder jeg min Tro, jeg Ordet veed:
mensvoren blev jeg af Nødvendighed. —
Mit Navn vil jeg da under Loven skrive,

(skriver under.)

og den, som bryder den i mindste Gran,
hans Lod til evig Tid skal Skjædsel blive.
Saagodt som Andre jeg vel fristes kan;
dog, skjønt jeg synes lunken, troer jeg vift,
at jeg er den, der holder Eden sidst.
Men gives der slet ingen Lystighed?

Kongen.

Jo vift: her er ved Hoffet, som I veed,
en Spanier, en bereist, beleven Mand,
som veed om nye Moder fuld Bested,
hvis Hjerne skønne Fraser mønte kan.
En Mand, der af sin egen Stemmes Tone

henrykt som af en Tryllesang bedaares,
et Mønster, der af Ret og Uret faares
til Voldgiftsmand for deres Riv at sone.

Den Lunets Søn, Armado hedder han,
skal i vor Fritid os i Ord høitstemte
melde fra Spaniens solbrændte Land
om Riddersmand, i Verdens Larm forglemte.

Jeg veed ei, om I har hans Fortrin seet;
men jeg har ofte ved hans Løgne leet,
og jeg vil bruge ham til Hofs poet.

Biron.

Armado, jo, det er en Tyr af Bælten,
i splinterne Frazer er han Helten.

Longaville.

Naar ham og Skalle vi til Morstab faae,
skal disse Provens Nar os hurtigt gaae.

(Dum med et Brev og Skalle komme ind.)

Dum.

Hvem er hans Høiheds egen Person?

Biron.

Denne her, min Ven; hvad vil du?

Dum.

Ja, jeg prætenderer jo selv hans Person; for jeg er
hans Naades Bagtmester; men jeg vilde gjerne see hans egen
Person i Kjøb og Blod.

Biron.

Her er han.

Dum.

Signor Arme — Arme — har den Naade at rekom-
mendere Jer. Der er Skjelmstykker paasærde; Brevet vil
sige Jer mere.

Skalle.

Herre, hvad der er renunceret i det Brev, er saa at sige mig vedkommende.

Rongen.

Et Brev fra den høiædle Armado.

Biron.

Hvor lav Gjenstanden er, haaber jeg til Himlen paa en ophøiet Stil.

Longaville.

Et høit Haab om en lav Løn. Himlen skænke os Taalmodighed!

Biron.

Til at høre eller til at undlade at høre?

Longaville.

Til at høre sagtmodigt og til at lee med Maade eller til at undlade begge Dele.

Biron.

Godt; lad det være, eftersom Stilens Sving kan sætte vor Munterhed i Svingning.

Skalle.

Sagen angaaer mig, forsaavidt den vedkommer Jacquenetta. Og det gif til paa den Maade, at jeg blev greben paa en isinesaldende Maade.

Biron.

Paa hvilken Maade?

Skalle.

Sagen er tilgaaet paa følgende Maade, Herre; alle disse tre Dele tilsammen. Jeg gif til hende og satte mig paa en venstabelig Maade hos hende, og saa blev jeg greben idet jeg fulgte hende ind i Dyrehaven, alt dette tilsammen er baade Tilgang og Maade og Følge. Og hvad nu Maaden angaaer, saa er det jo en Mands Maade

at tale til et Kvindfolk, og hvad Tilgang angaaer, saa maa han jo gaae hen til hende.

Biron.

Og hvad Følgen angaaer?

Skalle.

Ja, Følgen bliver vel det, jeg faaer at føle; og Gud bestjærme den retfærdige Sag!

Kongen.

Vil I høre paa dette Brev med Opmærksomhed?

Biron.

Som vi vilde høre paa et Drakel.

Skalle.

Saadan gaaer det Menneftenes Enfoldighed, naar de vil lytte til Rjødets Fristelser.

Kongen. (læser.)

„Store Statholder, Himmelhvalbets Repræsentant, Navarras eneste Selvherfter, min Sjæls jordiste Gud og mit Regemes nærende Beskytter“, —

Skalle.

Ikke et Ord om Skalle endnu.

Kongen.

„Saa er det“, —

Skalle.

Det kan være saa; men hvis han siger, det er saa, saa er han selv, hvad Sandfærdighed angaaer, kun saa saa.

Kongen.

Saa hold dog Fred!

Skalle.

Fred for mig og hver Mand, der ikke tør slaaes!

Kongen.

Ikke et Ord!

Skalle.

Om andre Folks Hemmeligheder; det beider jeg om.

Rongen.

„Saa er det; beleiret af mørkfarvet Tungfind, anbefalede jeg det sort nedtyngende Lune til din helbredssjænkende Lufts funde Rægebom, og saa sandt jeg er en Adelsmand, jeg tog mig for at spadserere. Tiden, naar? Omtrent ved den sjette Time, da Kvæget græsser meest, Fuglene pikke ivrigst, og Menneffene sætte sig ned til den Ræring, som kaldes Madver. Saavidt om Tiden, naar; nu om Grunden, hvilken? jeg mener, hvilken jeg vandrede paa; den er benævnet din Dyrehave. Dernæst om Stedet, hvor? jeg mener, hvor jeg mødte denne obscene og høist urimelige Tildragelse, der fralotter min sneehvide Ben det ibenholtfarvede Blæk, som du her stuer, betragter, iagttager og seer; men hvad Stedet angaaer, hvor, — det staaer Nord=Nord=Øst til Øst for det vestlige Hjørne af din sindrigt slyngeede Have. Der saae jeg den lavsindede Bondefnold, din Morstabs usle Hundesteile,” —

Skalle.

Det er mig!

Rongen.

„Den ustuderede, kundskabsfattige Sjæl,” —

Skalle.

Det er mig!

Rongen.

„Den dumme Rnægt,” —

Skalle.

Altid mig!

Rongen.

„Som, hvis jeg mindes ret, hedder Skalle,” —

Skalle.

O, det er mig!

Kongen.

„Sammen og i Samkvem, tvertimod dit fastsatte, proklammerede Edict og uforanderlige Statut, med — med — o dermed betages jeg af Rædsel for at sige, hvormed“ —

Skalle.

Med en Løs.

Kongen.

„Med et Barn af vor Stammemoder Eva, et Højensvæsen, eller, — mere forstaaeligt for din skønne Forstand, — en Kvinde. — Ham har jeg, — som min altid prøvede Pligt sporer mig til, — sendt til dig for at modtage Straffens fortjente Maal ved din hulde Raades Tjener Antonius Dum, en Mand af god Anseelse, Opførsel, Forhold og Rygte.“

Dum.

Det er mig, med Tilladelse; jeg er Antonius Dum.

Kongen.

„Jacquenetta, — saaledes hedder det svagere Kar, som jeg traf med den førnævnte Bondekarl, — hende holder jeg i Forvaring som et Bredens Kar for din Lov, og skal paa dit mindste hulde Bink bringe hende for Dommen.“

Med al Trostabsens hengivne og hjertebrændende Barme

Din

Don Adriano de Armado.“

Biron.

Det er ikke saa godt, som jeg havde ventet, men dog det bedste, jeg nogentid har seet.

Kongen.

Sa det Bedste af det Værste. Men, du min Knøs, hvad siger du til det?

Skalle.

Herre, jeg bekjender Løsen.

Kongen.

Har du ikke hørt Rundgjørelsen?

Skalle.

Jeg bekjender, at jeg har hørt Meget deraf, men givet
liden Agt derpaa.

Kongen.

Den bestemmer et Mars Fængsel for den, der bliver
greben med et Kvindsfolk.

Skalle.

Jeg blev ikke greben med et Kvindsfolk, Herre; jeg blev
greben med en Mamsel.

Kongen.

Godt; der stod i Rundgjørelsen Mamsel.

Skalle.

Ja, men det var heller ingen Mamsel, Herre; hun var
Sjomfru.

Kongen.

Ogsaa den Endring var med; der stod i Rundgjørelsen
Sjomfru.

Skalle.

Skal det være saadan, saa fornægter jeg hendes Som-
frudom; jeg blev greben med en Pige.

Kongen.

Pigen kan ikke komme dig til Nytte, min Ven.

Skalle.

Jo, Pigen kan komme mig til Nytte, Herre.

Kongen.

Nu vil jeg forkynde dig din Dom; du skal faste en
Uge ved Vand og Brød.

Skalle.

Jeg vilde heller bede en Maaned ved Lammekjød og
Suppe!

Kongen.

Dg Don Armado skal bevogte dig. —

Biron, sørg for, han bliver afleveret. —

Dg nu, I Herrer, vil vi tage fat

paa det, vi svor, en Lov os skulde være.

(gaaer med Dumain og Longaville.)

Biron.

Mit Hoved vædder jeg mod Eders Hat,

af disse Løfter faaer vi liden Vre. —

Kom nu, min Knøs.

Skalle.

Jeg lider for Sandhedens Skyld, Herre; for sandt er det, at jeg blev greben med Jacquenetta, og Jacquenetta er i Sandhed en Pige. Velkommen da, du Lyksalighedens bittre Ralk! Trængselens Dag vil nok smile igjen, og til den Tid, sæt dig ned, Sorg!

(de gaae.)

Anden Scene.

En anden Deel af Dyrehaven. Armados' Hus.

(Armado og Møl komme ind.)

Armado.

Dreng, hvad varsler det om, naar en Mand af stor Aand bliver tungsindig?

Møl.

Det varsler stærkt om, at han vil see melankolsk ud.

Armado.

Sh, Melankoli og Tungsind er jo Et og det Samme, min kjære Podeskvist.

Møl.

Nei, min Gud, Herre, nei, nei!

Armado.

Hvorledes vil du skjælné mellem Melankoli og Tungfind, spæde Yngling?

Møl.

Bed en letforstaaelig Forklaring af deres Virkninger, min seige Senior.

Armado.

Hvorfor seige Senior? hvorfor seige Senior?

Møl.

Hvorfor spæde Yngling? hvorfor spæde Yngling?

Armado.

Jeg sagde „spæde Yngling“ som et træffende Epitheton, der passer paa din unge Alder, som vi kan kalde spæd.

Møl.

Og jeg „seige Senior“ som en passende Betegnelse af Eders gamle Alder, som vi kan kalde seig.

Armado.

Net og behændigt.

Møl.

Hvad mener I, Herre? er jeg net og mit Svar behændigt, eller jeg behændig og mit Svar net?

Armado.

Du er net, fordi du er liden.

Møl.

Min Nethed er liden, fordi jeg er liden. Hvorfor behændig?

Armado.

Behændigt, fordi det er kvist.

Møl.

Siger I det til min Ros, Herre?

Armado.

Til din velfortjente Ros.

Møl.

Seg kunde rose en Al med de samme Ord.

Armado.

Hvad? er en Al vittig?

Møl.

En Al er kvik.

Armado.

Du er kvik til at svare; du bringer mit Blod i Hebe.

Møl.

Der fik jeg mit Svar.

Armado.

Seg holder ikke af, at du mønter dine Vittigheder paa mig.

Møl. (affides.)

Nei, Mønter holder han ikke mange af.

Armado.

Seg har lovet at studere tre Aar med hans Høihed.

Møl.

Det kan I gjøre paa en Time, Herre.

Armado.

Umuligt!

Møl.

Hvormeget er Een taget tre Gange.

Armado.

Seg er en daarlig Regnemester; det passer sig for en Oltappers Aand.

Møl.

I er Adelsmand og Spiller.

Armado.

Seg vedkjender mig begge Dele; begge Dele er en fuldendt Mands Færnis.

Møl.

Saa veed I sikkert, hvilken stor Sum Deux-As beløber sig til.

Armado.

Den beløber sig til Et mere end To.

Møl.

Hvilket den ringe Mængde kalder Tre.

Armado.

Rigtigt.

Møl.

Naa, Herre, er det da noget stort Studium? her har vi jo studeret os til Tre, førend I kan blinke tre Gange med Dinene, og hvor let det er at sǿie „Ar“ til det Ord „Tre“, og studere sig til „tre Ar“ i to Ord, det kan jo den „dandsende Hest“ lære Jer.

Armado.

Det var en net Formel.

Møl. (affides.)

Saa, til at bevise, at du er $= 0$.

Armado.

Jeg vil dernæst tilstaae, at jeg er forelsket, og som det i det Hele er lavt for en Krigsmand at elske, saa er jeg forelsket i en lav Kvinde. Hvis jeg kunde drage min Kaarde mod Eidskabens Rune og befrie mig fra den forkastelige Tanke derom, saa vilde jeg tage Attraaen til Fange og udvegle den til en fransk Hofmand for en ny opfunden Kompliment. Jeg har Foragt for at sukke; mig tykkes, jeg skulde bande Cupido bort. Trøst mig, Dreng; hvilke store Mænd har været forelskede?

Møl.

Hercules, Herre.

Armado.

O, dyrebare Hercules! — Flere Exempler, kjære Dreng, nævn mig flere, og lad det være navnkundige Mænd og af god Byrd.

Møl.

Samson, Herre; det var en Mand af stor Byrd; thi han bebyrdede sig med Stadens Porte og bar dem paa sin Ryg som en Lastdrager, og han var forelsket.

Armado.

O, velsammenføiede Samson! o, stærklemmede Samson! Jeg overgaaer dig i at føre min Kaarde ligesaameget, som du overgaaer mig i at bære Porte. Jeg er ogsaa forelsket. — Hvem var Samsons Elstede, min kjære Møl?

Møl.

Et Kvindfolk, Herre.

Armado.

Af hvilket Temperament?

Møl.

Af alle de fire, eller af de tre, eller af de to, eller af et af de fire.

Armado.

Sig mig nøiagtigt, af hvilket Temperament?

Møl.

Af det søgrønne, Herre.

Armado.

Er det et af de fire Temperamenter?

Møl.

Efter hvad jeg har læst, og det bedste af dem ovenikjøbet.

Armado.

Grøn er i Sandhed Elsternes Farve. Men at have en Hjertenskjer af den Kulør, det synes mig, Samson kun havde liden Grund til. Han har sikkert elstet hende for hendes Forstand.

Mø l.

Ja, det var det, Herre; for hendes Forstand var grøn.

Armado.

Min Elskede er pletfri hvid og rød.

Mø l.

Meget plettede Tanker kan skjule sig under disse Farver.

Armado.

Forklar, forklar, veloplærte Barn.

Mø l.

Min Faders Vid og min Moders Tunge, staa mig bi!

Armado.

Skjøn Paafaldelse af et Barn! saare nydelig og pathetisk!

Mø l.

En Pige som er hvid og rød,

kan skjule Synden snildt;

thi Skammen sees af Kindens Blød,

og Hvidt er Frygtens Skilt.

Man skjelner ei, om Frygt, om Blu

har hendes Kinder farvet;

thi de har samme Skjær endnu,

som hun ved Fødslen arved.

Det er et farligt Rim, Herre, imod Hvidt og Rødt.

Armado.

Er der ikke en Ballade, Dreng, om Kongen og Tiggersten?

Mø l.

For en to, tre Menneſtealbre ſiden var Verden virkelig ſtyldig i en ſaadan Ballade; men nu troer jeg ikke, den er til mere, eller, hvis den ſkulde være, ſaa kunde man hverken bruge Text eller Melodi.

Armado.

Jeg vil have den Gjenstand besunget igjen for at have en ophøiet Forgjængers Mønster at støtte min Udsteielse til. Dreng, jeg elsker den Bondepige, som jeg greb i Dyrehaven med den ufornuftige Bondeskarl, Skalle. Hun er værdig, —

Møl. (affides.)

Til at pidstes, og alligevel til en bedre Elster end min Herre.

Armado.

Syng, Dreng; min Sjæl bliver tungsindig af Elstov.

Møl. (affides.)

Det er sært nok, siden han elsker en letsindig Tøs.

Armado.

Syng, siger jeg.

Møl.

Vent, til det Selvfab der er gaaet forbi.

(Dum, Skalle, og Jacquenetta komme ind.)

Dum.

Herre, det behager hans Høihed, at I skal holde Skalle i siffer Forvaring og ikke lade ham have nogen Fornoielse eller Fortræd; men han skal faste tre Dage om Ugen. Denne Mamsel her skal jeg bevogte i Dyrehaven; hun er sat til Malkepige. Farvel.

Armado. (affides.)

Jeg røver mig selv ved min Rødme. — Pige! —

Jacquenetta.

Karl!

Armado.

Jeg skal besøge dig i Melkestuen.

Jacquenetta.

Om I kan.

Armado.

Jeg veed, hvor den er.

Jacquenetta.

Gemini! hvor klog I er!

Armado.

Jeg skal fortælle dig vidunderlige Ting.

Jacquenetta.

Det seer I ud til.

Armado.

Jeg elsker dig.

Jacquenetta.

Det hørte jeg nok, I sagde.

Armado.

Og nu Farvel!

Jacquenetta.

Godt Veir paa Reisen!

Dum.

Rom, Jacquenetta, følg med.

(Dum og Jacquenetta gaae.)

Armado.

Du Slyngel, du skal faste for dine Misgjerninger, førend du faaer Tilgivelse.

Skalle.

Godt, Herre; skal jeg faste, saa haaber jeg, at jeg skal faste, naar jeg er rigtig mæt.

Armado.

Din Straf skal blive svær.

Skalle.

Saa er jeg Jer mere forbunden end Eders Tjenestefolk; for deres Løn er kun let.

Armado.

Bort med den Slyngel! spær ham inde!

Møl.

Rom, du forbryderste Træl, affied!

Skalle.

Sæt mig ikke fast; lad mig gaae løs og faste.

Møl.

Nei, min Ven, det var baade fast og løst; du skal i Fængsel.

Skalle.

Godt; hvis jeg nogentid seer Fortvivlelsens glade Dage, som jeg har seet, saa skal Somme faae at see. —

Møl.

Hvad skal Somme faae at see?

Skalle.

Ingenting, Møjs Møl, undtagen det, de seer paa. Det er ikke for Fanger at være tavse i deres Tale, og derfor tier jeg stille. Jeg talter Gud, jeg har ikke mere Taalmodighed end andre Folk, og derfor kan jeg være rolig.

(Møl og Skalle gaae.)

Armado.

Jeg elsker Jordbunden selv, som er lav, der betrædes af hendes Sko, som er endnu lavere, ført af hendes Fod, som er allerlavest. Jeg bliver mensvoren, — hvilket er et stort Bevis paa Falskhed, — hvis jeg elsker, og hvorledes kan det være sand Elfskov, der begyndes med Falskhed? — Elfskov er en Trolde; Elfskov er en Djævel; der er ingen ond Engel til uden Elfskov. Dog, Samson blev saaledes fristet, og han havde en udmærket Styrke, og Salomo blev saaledes forført, og han havde en meget god Forstand. Cupidos Vilekast er for haardt for Hercules' Kølle, og derfor altfor ulige Parti for en Spaniers Kaarde. Den første og anden Udfordringsgrund hjælper mig ikke; en *passado* bryder han sig ikke om; en *duello* anerkjender han ikke. Hans Skam er at kal-

des Dreng; men hans Vre er at undertvinge Mænd. Far-
vel, Tapperhed! rust, Kaarde! ti, Tromme! thi Eders Herre
er forelsket; ja, han elsker! kom mig tilhjælp, en eller anden
Gud for ex tempore Rim; thi jeg bliver visseelig Sonnet-
skriver. Opfind, mit Bid! skriv, min Pen! thi jeg er fuld
af hele Bind i Folio.

(gaaer.)

Anden Act.

Første Scene.

Dyrehaven udenfor Slottet. Telte sees i Afstand.

(Prindsessen af Frankrig, Rosalinde, Maria, Katharina, Boyet,
Hofmænd og Følge komme ind.)

Boyet.

Kald Eders bedste Bid til Hjælp, Prindsesse;
betænk, hvem Kongen, Eders Fader, sender,
til hvem han sender, og hvorom der handles.

J, som i Verden staaer saa høit i Pris,
skal underhandle med den Mand, som ene
har arvet Alt, hvad smykke kan en Mand,

Navarras sjeldne Konge; og den Pris,
det gjælder om, er intet Ringere

end Aquitanien, — en Dronnings Medgift.

Vær gavmild med Jer sjeldne Vnde, som

Naturen, da den gjorde Vnde sjelden,
imens den lod Alverden lide Mangel

og ødselt skjænked Alt til Jer alene.

Prindsessen.

Hvor ringe, Herr Boyet, min Skjønhed er,
behøver den ei Jer Lovtales Sminke.

Kun efter Diets Dom maa Skjønhed kjøbes,
ei stilles paa Markstrigervis til Salg.

Jeg er ei nær saa stolt ved Eders Pris,
som I vil gjerne vinde Ky for Klogt,

mens til min Pris I bruger Eders Bid. —

Men nu, Boyet, — Formaneren formaner, —

I veed, at Rygtet, der fortæller Alt,

høiroftet melder, at Navarras Konge

har gjort det Løfte, at indtil han har

i møjsom Forstning tilbragt trende Aar,

skal ingen Kvinde see hans tavse Hof.

Den Fremfærd synes os derfor nødvendig,

for vi betræde hans forbudne Porte,

at høre hans Beslutning. Til det Hverv

udseer vi Jer, i Tillid til Jert Værd,

som den, der bedst kan tale for vor Sag.

Sig ham, at Frankrigs Kongedatter beder —

i en alvorlig Sag, der kræver Hast, —

at hun maa faae hans Høihed selv i Tale.

Al; meld ham dette; vi vil vente her

imens med ydmygt Sind hans Naades Bud.

Boyet.

Stolt af mit Værd vil med Lyst jeg gaae.

(gaaer.)

Prindsessen.

Al Stoltthed er en Lyst, din ligesaa. —

I gode Herrer, hvilke Ordensbrødre

har afslagt Løftet med den fromme Fyrste?

Første Hofmand.

En hedder Longaville.

Prindsessen.

Hvem kender ham?

Maria.

Seg, Eders Høihed; ved en Bryllupsfest, hvorved Herr Perigort blev viet til den skønne Datter af Jacques Faulconbridge i Normandi, der saae jeg Longaville; han gjælder for en høitbegavet Mand, i Kundskab vel oplært, berømt i Vaaben, hvem Alting flæder godt, hvad selv han vil.

En Plet kun flæber ved hans Dyders Glands, — hvis Dydens Glands kan skjæmmes af en Plet, — hans skarpe Bid boer hos en dristig Billie, hvis hvassse Egg kan skjære, og hans Billie vil Intet staane, som hans Magt kan naae.

Prindsessen.

En lystig Spøgesugl? er det ei saa?

Maria.

Hvo bedst ham kender, siger ham det paa.

Prindsessen.

Bid født i Hast vil og i Hast forgaae. —

Hvem er de Andre?

Katharina.

Dumain, en ung begavet Kavaler; hans Dyder ynder hver, som Dyden ynder; stærk til at flade, flader han dog Ingen.

Hans Bid kan gjøre selv det Stygge skønt; hans Skjønhed kunde uden Bid bedaare.

Seg mødte ham hos Hertug Alençon

og altfor liden mod, hvad der jeg saae,
er min Beretning om hans høie Værd.

Rosalinde.

Der var paa samme Tid en Anden med ham
af disse Granskere; har jeg hørt ret,
hed han Biron; en mere skjemtsom Mand, —
dog inden Skjemtens sømmelige Grændse, —
har jeg end aldrig talt en Time med;
hans Die staffer let hans Vid et Maal;
thi hver en Gjenstand, Diet træffer paa,
forvandler Biddet til en morsom Skjemt,
som hans Betsalenhed, hans Lunes Tolk,
fremstiller i saa fint og vakkert Sprog,
at gamle Dren fristes af hans Snak,
og yngre høre ham med henrykt Sind;
saa liflig er hans Tales Strøm.

Prindsessen.

Hjælp, Himmel!

er alle mine Damer elstovsgrebne,
da hver har pyntet Sin saa herligt ud,
med saadan rig Lovtales Pragt og Glænde?

Maria.

Der er Boyet.

(Boyet kommer ind.)

Prindsessen.

Hvordan modtog man Jer?

Boyet.

Kongen har hørt om Eders Høiheds Ankomst,
og han med alle sine svorne Fæller
stod særdig til at møde Eders Naade,
førend jeg kom; saameget mærked jeg,
det er hans Agt, at I skal boe paa Marken, --

som En, der truer Hoffet med Beleiring, —
 før han vil søge Løsning fra sin Ed
 og aabne Jer sit øde Hus. — Der kommer
 Navarras Konge.

(Damerne tage deres Maffer paa.)

(Kongen, Longaville, Dumain, Viron og Følge komme ind.)

Kongen.

Skjønneste Prindsesse,
 I er velkommen til Navarras' Hof.

Prindsessen.

Det „Skjønne“ giver jeg Jer tilbage, og velkommen
 er jeg ikke endnu. Dette Hof her har altfor høit et Loft til
 at være Eders, og et Velkommen til den aabne Mark er for
 lavt til at passe for mig.

Kongen.

Velkommen skal I være til mit Hof.

Prindsessen.

Saa lad mig blive det; før mig derhen.

Kongen.

Hør mig, min bedste Frøken, jeg har svoret, —

Prindsessen.

O, Himmel! Eders Høihed bli'er mensooren.

Kongen.

Ei for Alverden, Frøken, med min Willie.

Prindsessen.

Willien skal bryde den, alene Willien!

Kongen.

Men Eders Naade veed ei, hvad det er.

Prindsessen.

Hvis Eders Naade ikke vidste det,

saar var jo den Uvidenhed en Visdom,

mens nu Jer Kundskab er Uvidenhed.

Jeg hører, I forsvor at holde Hus;
 den Ed er det en Dødsynd, Eders Heihed,
 at holde, og at bryde den er Synd. —
 Dog tilgiv, jeg er altfor rast og dristig;
 at lære Læreren mig klæder ilde.
 Behag at læse her mit Kommes Hensigt,
 og giv mig snart Bæsteb paa min Begjæring.

(giver ham et Papir.)

Kongen.

Jeg vil, hvis der kan gives snart Bæsteb.

Prindsessen.

Dessnarere faaer I jo mig afsted;
 hvis her jeg tøved, brød I Eders Ed.

Biron. (til Rosalinde.)

Har jeg ei dandsset med Jer i Brabant?

Rosalinde.

Har jeg ei dandsset med Jer i Brabant?

Biron.

Jo, ganske vist.

Rosalinde.

Hvor det da var unyttigt

at spørge mig!

Biron.

Vær ikke slet saa hastig.

Rosalinde.

I sporer mig dertil med slige Spørgsmaal.

Biron.

Jert Vid bli'r træet, naar det saa hidstigt haster.

Rosalinde.

Men først det Rytteren i Skarnet kaster.

Biron.

Hvad Tid paa Dagen er det monstro?

Rosalinde.

Narrenes Spørgetid er det jo.

Biron.

Eders Mæste onsker jeg Lykke!

Rosalinde.

Og Ansigtet, som den tjener til Smykke.

Biron.

Og mange Beilere onsker jeg.

Rosalinde.

Amen! dog Jer iblandt dem ei.

Biron.

Ja, saa vil jeg skyndsomst gaae min Vej.

Kongen.

Her taler Eders Høiheds Fader om

Betalingen af hundredtusind Kroner;

det er en Halvdel af den hele Sum,

han laante af min Fader til sin Krig.

Men var endog den Sum, — som ei den er, —

betalt ham eller os, staaer hundredtusind

endda til Rest; til Sikkerhed for disse

er os en Del af Aquitanien pantsat,

sjønt dets Værdi opveier ikke Summen.

Vil Eders Fader, Kongen, nu betale

den Halvdel kun, som henstaaer uafgjort,

saa afstaa vi vor Ret til Aquitanien

og holde trofast Venstab med hans Høihed;

men dette synes han dog knap at mene;

thi han begjærer hundredtusind Kroner

betalt tilbage; men han kræver ikke

mod hundredtusind Kroners Udbetaling

at faae sin Ret erkjendt til Aquitanien,

som vi langt heller vilde stilles ved

imod den Sum vor Fader laante ud
 end eie det, udmarvet som det er.
 Bedste Prindsesse, var hans Fordring iffe
 saa langt fra, hvad med Billighed kan tilstaaes,
 saa vilde Eders Skjønhed af mit Hjerte
 faae meer indrømmet, end hvad billigt var,
 og I tilfreds nu vende hjem til Frankrig.

Prindsessen.

I gjør min Fader, Kongen, storlig Uret
 og Uret mod Jert gode Navn og Rygte,
 idet I fragaaer nu Modtagelsen
 af det, der er saa redeligt betalt.

Kongen.

Jeg kan forsikfre, jeg har aldrig hørt det;
 beviis det, saa vil jeg betale Summen
 tilbage eller rømme Aquitanien.

Prindsessen.

Jeg holder mig til Eders Ord. — Boyet,
 I kan jo lægge de Beviser frem,
 som Carls, hans Faders, Embedsmænd har givet
 for denne Sum.

Kongen.

Skaf mig den Overtydning.

Boyet.

Den Pakke er ei kommen, Eders Høihed,
 hvor det med flere Dokumenter findes;
 imorgen skal jeg forevise dem.

Kongen.

Dermed er jeg tilfreds; naar jeg har seet dem,
 skal Alt, hvad billigt er, indrømmes Jer.
 Modtag imidlertid en saadan Velkomst,
 som Wren, uden Brud paa Wrens Lov,

kan hyde Eders høie Værd. Min Port
maa være lukket for Jer, skønne Frøken;
men udenfor skal I faae saadan Velkomst,
at I skal troe, I boer her i mit Hjerte,
skönt Bolig i mit Hus er nægtet Jer.

Lad Eders ædle Sind undskyld mig.
Imorgen seer jeg Jer igjen. Lebbvel.

Prindsessen.

Gid Lykke følge Eders Høiheds Fjed!

Kongen.

Alt, hvad I ønsker, selv I frydes ved!

(Kongen med Følget gaaer.)

Biron.

Min Frøken, jeg vil anbefale Jer til mit eget Hjerte.

Rosalinde.

Vær saa god at anbefale mig til det; det skulde glæde
mig at see det.

Biron.

Gid I kunde høre det vaande sig!

Rosalinde.

Er den lille Staffel syg?

Biron.

Hjertesyg.

Rosalinde.

Åh, aarelad det blot.

Biron.

I troer, at det er godt?

Rosalinde.

Min Lægebog forsikkrer „Ja“.

Biron.

Stif det med Eders Die da.

Rosalinde.

Non point! med min Kniv.

Biron.

Gud bevare Eders Liv!

Rosalinde.

Dg Eders fra for længe at vare.

Biron.

Min Tak vil til næste Gang jeg spare.

(trækker sig tilbage.)

Dumain. (til Boyet.)

Hvem er den Dame, min Herre? hvis I tillader.

Boyet.

Hun hedder Rosalinde, Alençon er hendes Fader.

Dumain.

En udmærket Dame! Min Herre, Farvel.

(gaaer.)

Longaville.

Tillad mig, hvem er den Hvidklædte der?

Boyet.

Et Fruentimmer stundom, naar ved Lys man hende seer.

Longaville.

Maastee lidt løs i Lyset; om hendes Navn jeg beder.

Boyet.

Hun har kun eet; det kan hun dog ikke give Eder.

Longaville.

Jeg mener, hvis Datter?

Boyet.

Sin Moders, kan jeg troe.

Longaville.

Gid Eders Visdomsstjæg frodigt maa groe!

Boyet.

Bliv ikke saa heftig; hun er en Datter
af Faulconbridge.

Longaville.

Jeg forsones atter.

En yndig Dame, paa min Gre!

Boyet.

O, ja saamænd; det kan gjerne være.

(Longaville gaaer.)

Biron.

Hvad hedder hun med Huen der?

Boyet.

Katharina pleier hun at kaldes her.

Biron.

Er hun gift, eller er hun ei?

Boyet.

Som hun lyfter, svarer hun Ja eller Nei.

Biron.

Velkommen og Farvel; jeg ønsker alt Held.

Boyet.

Velkommen til Jer og til mig Farvel.

(Biron gaaer.)

Maria.

Den sidste var Biron, den lystige Bro'er;
hvert hans Ord er en Skjemt.

Boyet.

Og hver Skjemt kun et Ord.

Prindsessen.

Det var vel gjort af Jer, at I tog ham paa hans Ord.

Boyet.

Jeg er parat til Fægtning, naar han lægger ombord.

Maria.

To hidfige Stude!

Boyet.

Nei Skuder, min Kjære,
er jeg Stud, Eders Læber min Græsgang være.

Maria.

I Stud, og jeg Græsgang? gif derpaa Spøgen ud?

Boyet.

Sa, hvis jeg maa græsse, —

(vil kysse hende).

Maria.

O nei, min gode Stud;
mine Læber er ingen Fællede; de er et særffilt Stykke.

Boyet.

Hvem hører de til?

Maria.

Mig selv og min Lykke.

Prindsessen.

Altid Vittighedsfrig! men hold Fred nu en Stund;
til den Borgerfrig i Vid er der bedre Grund
mod Navarras Vise; her spildes den fun.

Boyet.

Hvis min Sagttagelse, — som sjældent tog feil, —
i Hjertets stille Rhetorik igjennem Diets Speil,
ei stuffer mig nu, er Navarra stedt i Fare.

Prindsessen.

I hvilken?

Boyet.

Elfskenderne kalde det Kjærligheds Snare.

Prindsessen.

Bevis.

Boyet.

Hans hele Væsen saae jeg tilbagevige
til Diets Borg og der gjennem Længslens Vindover fige;
hans Hjerte, lig en Agat med Eders Billed smykket,
stolt af sit Præg, gjennem Diet sin Stolthed udtrykket;
hans Tunge, fjed af at tale, begjæred at see tillige

og snubled i sin Hast for til Diet at stige;
 til denne Sands alene alle hans Sandser thyde
 for Synet af den Skjønneste blandt Skjønne at nyde;
 mig tyffes i hans Dine var alle hans Sandser gjemte,
 som Juveler bag Glar, for en Tyrste kun bestemte,
 der vurdered gennem Glaret deres sande Værdi
 og gav Vink til at kjøbe dem, mens han gik forbi.
 Paa hans Afsyn stod Undren som Randglose skrevet;
 hvert Blik saae hans Blik af sit Skue henrevet:
 Aquitanien saae I og Alt, hvad han eier,
 hvis kun med eet Kys I det kjærligt opveier.

Prindsessen.

Rom nu til vort Telt; Boyet er oplagt —

Boyet.

Til at sige med Ord kun, hvad hans Die har sagt;
 jeg gjorde blot hans Die til Mund,
 idet en sanddru Tunge jeg tilføied kun.

Rosalinde.

I gamle Elstovskræmmer hel snildt at tale veed.

Maria.

Han er Bedstefader til Amor; hos ham saae han Bæsteb.

Rosalinde.

Saa ligner Venus sin Moder; hendes Fader er grim og led.

Boyet.

Kan I høre, I gale Piger?

Maria.

Nei!

Boyet.

Kan I see?

Rosalinde.

Tilpas

til at finde Veien hjem.

Boyet.

Nei, I er mig for hvas.

(de gaae).

Tredie Act.

Første Scene.

Et andet Sted i Dyrehaven.

(Armado og Møl komme ind.)

Armado.

Slaa Triller, Barn! sæt min Hørefands i Bevægelse.

Møl. (synger.)

Concolinel . . . .

Armado.

Liflige Melodi! — gaa, spæde Alder; tag denne Nøgle; giv Bondefnolden Løsladelse; bring ham skyndsomt herhid; jeg maa gjøre Brug af ham i Anledning af et Brev til min Elskede.

Møl.

Herre, vil I vinde Eders Elskede med en fransk Galop?

Armado.

Hvad mener du med det? galoppere paa Fransk?

Møl.

Nei, min fuldkomne Herre, men at snurre en Melodi af fra Tungespidsen, gjøre Entrechats dertil med Fodderne, og vende Dielaagene iveiret for at give den Udtryk, sukke en Note og synge en Note, snart igjennem Struben, som om I slugte Elstov, imedens I sang Elstov, snart igjennem Næsen,

som om I snusede Elskov, idet I lugtede Elskov, med Hatten som et Halvtag over Eders Dines Butik, med Armene overfors paa Eders tynde Vams ligesom en Kanin paa Spid, eller Hænderne i Lommen som en Mand paa et gammeldags Maleri. Men I skal ikke blive længe ved med een Melodi, men Svip! og afsted igjen; det er god Tone, det er vittigt Lune. Det bedaarer knibste Pigebørn, — som vilde lade sig bedaare uden det, — og de, der har meest Anlæg dertil, det er Mænd, man lægger Mærke til, — læg Mærke til det.

Armado.

Hvorledes har du kjøbt denne Erfaring?

Møl.

For mine Par Skillings Jagttagelse.

Armado.

Men af! — men af!

Møl.

„Kjephesten er forglemt“.

Armado.

Kalder du min Elskede en Kjephest?

Møl.

Nei, Herre, Kjephesten er en vild Plag, og Eders Elskede er maaskee et rigtigt Leiefrik. Men har I glemt Eders Elskede?

Armado.

Jeg havde nær gjort det.

Møl.

Forsømmelige Lærling! I burde have lært hende udenad.

Armado.

Jeg elsker hende baade udenad og indenad.

Møl.

Og opad og nedad; det skal jeg bevise.

Armado.

Hvad vil du bevise?

Møl.

Min Manddom, hvis jeg lever saalænge, og det udenad og indenad og opad og nedad paa Diebliffet. I elsker hende udenad, fordi I ikke kan komme ind til hende, og indenad elsker I hende, fordi Eders Kjærlighed boer inde i Eders Hjerte, og I elsker hende opad og nedad, fordi det gaaer op og ned med Eders Humør, naar I ikke kan komme hende nær.

Armado.

Alle disse tre Ting gjælder mig.

Møl. (affides.)

Dg tre Gange saamange til, og dog gjælder I Ingenting.

Armado.

Skaf mig den Bonde herhid; han skal bringe et Brev for mig.

Møl.

En sympathetisk Sendelse! en Hest Sendebud for et Asen.

Armado.

Ha! hvad siger du?

Møl.

Min Tro, Herre, I maa sende det Asen til Hest, for han er meget sen i sin Gang. Men jeg gaaer.

Armado.

Veien er kun kort; afsted.

Møl.

Saa raft som Bly, Herre.

Armado.

Din Mening, lille ingenium?

mon ikke Blyet er et Metal, tungt, dorst og sent tillige?

Møl.

Minime, ædle Herre, det tør J ikke sige.

Armado.

Seg siger, Bly er sent.

Møl.

J er for rast, min Patron,
er Blyet sent, naar det skydes ud af en Kanon?

Armado.

En listlig Røg af Rhetorik!

Mig kalder han Kanonen, og Ruglen er han.

Seg skyder dig af paa Bonden.

Møl.

Puf! jeg flyver paa Stand.

(gaaer.)

Armado.

Et vittigt ungt Hoved! saa let og fri tillige! —

Tilgiv mig Firmament! mit Suk i dit Ansigt maa stige;

og barste Lungesind, for dig min Manddom maa vige.

Der er min Herold igjen.

(Møl kommer tilbage med Skalle.)

Møl.

Et Under! en Skalle, der har strabet sine Skanker.

Armado.

En Enigma! L'envoy! forklar dine Tanker.

Skalle.

Ingen Indmad! ingen Lavemang! der er ingen Salve
i det. Et Veibredblad, Herre! et simpelt Veibredblad!

Armado.

Ved Dyden! du fremtvinger Latter; din ensfoldige Tanke
gjør BOLD paa mit Lune; mine Lingers Svulmen ægger mig
til lattermildt Smil. O, tilgiv mig, mine Stjerner! tager
denne Tankeløse Salve for L'envoy og Ordet L'envoy for
en Salve?

Møl.

Har de Bise en anden Mening! er L'envoy ikke en Salve, en Hilsen?

Armado.

Nei, Dreng, det er en Diffurs, en Epilog, der forklarer en Tales gaadesfulde Sprog.

Jeg vil oplyse det med et Exempel.

Tretten Gjaes, de streedes for Retten;
Trætten kom af, at de var kun tretten.

Det er Moralen; nu kommer L'envoy.

Møl.

Jeg vil sætte L'envoy til; sig Moralen igjen.

Armado.

Tretten Gjaes, de streedes for Retten;
Trætten kom af, at de var kun tretten.

Møl.

Men da Gasen kom ud af Porten,
hørte Trætten op, for saa var de fjorten.

Nu vil jeg begynde med Eders Moral, og saa kan I følge efter med min L'envoy.

Tretten Gjaes, de streedes for Retten;
Trætten kom af, at de var kun tretten.

Armado.

Men da Gasen kom ud af Porten,
hørte Trætten op, for saa var der fjorten.

Møl.

En god L'envoy, der ender med en Gaas; kan I forlange mere?

Skalle.

Drengen har trukket ham op med en Gaas; det jeg veed; —
Kjøbet var godt, min Herre, hvis Gaasen var fed. —

At slutte en god Handel, det kræver Vid og List;
 Hvad er en fed **L'envoy**? en Fedegaas forvist.

Armado.

Rom hid og sig: hvorledes kom Distursen da nu?

Møl.

Jeg sagde Jer, at Skalle havde stødt sit Been itu;
 saa raabte I paa **L'envoy**.

Skalle.

Ja vist, og jeg paa Veibredblad; dermed begyndte Disfaasen,
 saa Drengens fede **L'envoy**, dengang han folgte Gaasen,
 og dermed var Markedet ude.

Armado.

Ja, men sig mig, hvad var det med „en Skalle“, der
 havde stødt sit Ben?”

Møl.

Det skal jeg forklare Jer, saa I kan tage og føle
 paa det.

Skalle.

Nei, det kan du ikke føle, Møl; og jeg vil selv sige
 den **L'envoy**.

Jeg Skalle, løb ud, stjænt jeg sad derinde frygt,
 og faldt over Tærstlen og stødte Benet stygt.

Armado.

Saa vil vi lade den Sag hvile.

Skalle.

Ja, det er det, Benet har bedst af.

Armado.

Min gode Skalle; du skal være fri og frank.

Skalle.

Skal jeg frie paa Franst? — Det lugter af **L'envoy**,
 af Gaas.

Armado.

Bed min dyrebare Sjæl, jeg mener, jeg vil sætte dig i Frihed; jeg vil frigjøre din Person; du var indespærret, fangen, i Tvang, stoppet.

Skalle.

Ja vist, ja vist; og nu vil I være min Purgans og slippe mig løs.

Armado.

Jeg giver dig din Frihed, jeg løser dig af Fangenskabets, og til Gjengjæld derfor paalægger jeg dig intet Andet end dette: bring dette Sendebrev til Landsbypigen Jacquenetta; her er Remuneration (giver ham Penge); thi den bedste Støtte for min Ære er den, at jeg understøtter mine Tjenere. Møl, følg efter mig.

(gaaer.)

Møl.

Som et Punktum. Lebbel da, min bedste Herr Skalle.

Skalle.

Min lille to Lod Mandskjød, min søde Kanalje! —

Men lad mig nu see paa hans „Remuneration“; Remuneration! — O, det er nok det latinske Ord for tre Hvid. — Remuneration. — Hvad koster de Bændler? en Penning. — Nei, jeg vil give en Remuneration! — Det lyder jo meget smukkere end en fransk Krone! jeg vil aldrig købe og sælge uden det Ord.

(Biron kommer ind.)

Biron.

Oh min brave Fyr, Skalle! det var prægtigt, at jeg traf dig.

Skalle.

Sig mig, gode Herre, hvormeget rødt Baand kan man købe for en Remuneration?

Biron.

Hvad er en Remuneration?

Skalle.

Jh, Herre, det er tre Kvart Penning.

Biron.

Ja, saa er det jo for tre Hvid Silke.

Skalle.

Jeg takker Eders Velbaarenhed; Gud være med Jer!

Biron.

Nei, bi, Krabat; jeg trænger til din Hjælp;

hvis du min Gunst vil vinde, gode Knøs,

saa gør en Ting, som jeg vil bede om.

Skalle.

Naar vil I have det gjort, Herre?

Biron.

I Eftermiddag.

Skalle.

Godt; det skal jeg nok gjøre, Herre; Farvel!

Biron.

Aa, du veed ikke, hvad det er.

Skalle.

Det saaer jeg nok at vide, naar jeg har gjort det,
Herre.

Biron.

Jh, Slyngel, det maa du jo vide, førend du gør det.

Skalle.

Jeg skal komme til Eders Velbaarenhed imorgen tidlig.

Biron.

Det maa gøres i Eftermiddag. Hør, Knægt, det er
ikke Andet end dette;

Prindsessen kommer hid paa Jagt i Skoven;

i hendes Følge er en ædel Dame;

hvo sødt vil tale, nævner hendes Navn
og nævner Rosalinde; spørg om hende,
og giv i hendes hvide Haand den Løndom
forseglet. — Der er din Douceur; nu gaa.

(giver ham Penge.)

Skalle.

Douceur? — O, stjerne Douceur! bedre end Remune-
ration; ellers Penninge og en Hvid bedre; deilige Douceur!
— jeg skal gjøre det, Herre, saa vist, som det var prentet. —
Douceur! — Remuneration!

(gaaer.)

Biron.

Ha! jeg forelsket! har man seet saa galt?
jeg, som har været Amors Tugteris,
en Bøddel mod ethvert forelsket Suk,
en Kritiker, en natlig Bagtdrabant,
en Skolemester, en Pedant mod Drengen,
saa stolt som ingen anden Dødelig!
Den blinde, flæbende, uorne Dreng,
den gammelunge Jettebærg, Den Amor,
Sonetteres Drot, forslagte Armes Herre,
den salvede Monark for Suk og Klager,
Dagdriveres og Makkontentes Fyrste,
Skjortebeherster, Buxeklappers Konge,
Selvherster, Stormarskalk for Støvningsmænd
til Tamperretten. — O, mit lille Hjerte! —
Og jeg skal være Jændrit i hans Hær!
skal bære som en Marrias hans Farver!
Hvad? elste, jeg? jeg frie? jeg søge Hustru?
en Hustru, — hun er, som de tydske Ure,
altid af Lave, altid skal de rettes,
gaaer aldrig rigtigt, man maa trække op

og trækkes med dem, for at de skal gaae! —
 Og saa mensvoren; det er værst af Alt! —
 Og elste just den Værste af de Tre!
 en fjøn, hvidladen Tøs med Fløielsbryn,
 som har i Dines Sted et Par Beglugler! —
 og En, som ganste vist vil gjøre det,
 om Argus selv var hendes Kyffheds Vogter! —
 Og hende skal jeg sukke for og vaage,
 for hende bede! — Naa! det er en Bod,
 af Amor paalagt mig, fordi jeg haaned
 hans store, frygtelige lille Magt.
 Saa lad mig elste, sukke, sværme ene;
 En elsker Frøkenen, og En Malene.

(gaaer).

Fjerde Act.

Første Scene.

En anden Del af Dyrehaven.

(Prindsessen, Rosalinde, Maria, Katharina, Boyet, Hofherrer, Følge
 og en Skovfoged komme ind.)

Prindsessen.

Mon det var Kongen, der sin Ganger spored
 saa djærvt op ad den steile Valfesttraaning?

Boyet.

Jeg veed det ikke; men jeg troer det ikke.

Prindsessen.

Hvem det saa var, høit stræber vist hans Hu. —

Idag, I Herrer, faae vi altsaa Svar;

paa Tordag vil vi reise hjem til Frankrig. —
 Naa, sig min Ven, Skovfoged, hvor er Krattet,
 hvor vi skal staae og spille Mordere?

Skovfogeden.

Tætved, i Kanten hist af Understoven;
 der har I just en Plads til skønne Skud.

Prindsessen.

Tak stee min Skjønhed; thi den Skønnes Skud
 maa, som du siger, være skønne Skud.

Skovfogeden.

Tilgiv, min Naadige, jeg mente ei —

Prindsessen.

Hvad! rose først og siden sige Nei? —
 o korte Ros! ei skøn? o, stakkels Jeg!

Skovfogeden.

So, skøn, —

Prindsessen.

Nei ingen Sminke nu, min Ven;
 paa Skjønheds Mangel bødes ei ved den.

(giver ham Penge.)

Der, gode Speil, tag Sanddruhedens Bøn;
 for stygge Ord er den Belønning skøn.

Skovfogeden.

I Eders Gie kun kan Skjønhed findes.

Prindsessen.

Ja, saa! med Gæmtilhed kan Skjønhed vindes.

Hvor kjættetst dog vor Tid i Skjønhed bliver;

den stygge Haand er skøn, naar kun den giver. —

Min Bue hid! — til Drab gaaer Mildhed ud

og flammer sig ved hvert vel sigtet Skud.

Saaledes redder jeg min Vre snild:

hvis ei jeg saarer, — saa var jeg for mild, —

og saarer jeg, — ifkun min Færdighed
 jeg viser, tænker ikke paa Fortræd.
 Saa gaaer det jo tilvisse. Wrens Kald
 kan stundom lede os til Syndesald,
 naar vi for Ros og Ry og Greløst
 gjør Vold paa Hjertets Stemme i vort Brøst,
 som jeg for Ros min Haand i Blod nu bader
 af stakkels Dyr, som ei mit Hjerte hader.

Boyet.

Gjør Greløsten ei de stemme Kvinder
 til deres Mænds og Herrers Hersterinder?

Prindsessen.

Kun Wren, og den Kvinde maa man ære,
 som kan sin Husbonds Hersterinde være.

(Skalle kommer ind.)

Der er et Medlem af vor Republik.

Skalle.

Guds Fred og god Aften, Allesammen! med Forlov,
 hvem er Hoveddamen her?

Prindsessen.

Du kan kjende hende paa de Øvrige, som ingen Ho-
 veder har.

Skalle.

Hvem er den største Dame, den høieste?

Prindsessen.

Den tykkeste og den længste?

Skalle.

Den tykkeste, den længste? Ja vist, der har I Ret;
 var Eders Taille som mit Bid saa tynd og saa let,
 kunde En af de Tomfruers Belte jo passe Jer nok saa net,
 Er I saa Hoveddamen? I er den tykkeste her.

Prindsessen.

Hvad vil du, Ven, hvad vil du? lad see, hvad har du der?

Skalle.

Et Brev fra Herr Biron til en Frøken Rosalinde sendt.

Prindsessen.

Kom hid, kom hid med Brevet; han er mig velbekjendt.

Bent lidt, min Ven; — Boyet, I trancherer jo flink;

ffjær denne Rapun for. — (rækker ham Brevet.)

Boyet.

Jeg lyder Eders Vink. —

Det Brev er gaaet feil; — det gjælder Ingen her;
det er til Jacquenetta.

Prindsessen.

Til hvem det saa er,

bræk Halsen paa Seglet; — laan Dre, En og hver.

Boyet. (læser.)

Bed Himlen! at du er ffjøn, er uomtvisteligt, sandt, at du er deilig, Sandheden selv, at du er elskelig. Du, som er ffjønnere end ffjøn, deiligere end deilig, sandere end Sandheden selv, forbarm dig over din heroiske Basal! Den høifindede og vidtberømte Konge Kophetua fastede sit Blik paa den usalige og uomtvistelige Tiggerkvinde Zenelophon, og han var den, der med Rette kunde sige: „**veni, vidi, vici**“, hvilket, naar det sønderlemmes paa Almuens Sprog, — o, lave og ringe Almuesprog! — er at udlægge **videlicet**: „han kom, saae og overvandt“; „han kom“, Et, „han saae“, To, „han overvandt“, Tre. Hvem kom? Kongen: hvorfor kom han? for at see; hvorfor saae han? for at overvinde? Til hvem kom han? til Tiggerkvinden; hvad saae han? Tiggerkvinden; hvem overvandt han? Tiggerkvinden; hvad var Slutningen? Seier; paa hvis Side? Kongens; den Fangne beriges; paa hvis Side? Tiggerkvindens; Katastrofen

er Bryllup; paa hvis Side? Kongens? nei; begge i een og een i begge. Jeg er Kongen; thi saadant er Forholdet i Rignelsen; du er Tiggerkvinden; thi derom vidner din lave Stand. Skal jeg befale dig Elskov? det kan jeg; skal jeg tvinge dig til Elskov? det kunde jeg; skal jeg bede dig om Elskov? det vil jeg. Hvad saaer du i Bytte for Pjalter? Pragtfjortler; for Flitter og Vjas? Titler og Stads; for dig? mig. I Forventning om dit Svar profanerer jeg mine Læber paa din Fod, mine Dine paa dit Billed og mit Hjerte paa enhver Del af dig.

Din, i Tjenstivrighedens inderligste Hengivenhed

Don Adriano de Armado.

Saa brøler høit Nemeas' Løve mod dig, stakkels Lam, der for hans Alo maa grue; synk ydmygt for hans kongelige Fod; saa vil han lege mildt og ikke true; men strider du imod, hvad er du, Arme? Foer for hans Hule, Bytte for hans Harmel!

Prindsessen.

Hvad er det for en Vindfløi, Veirhane, Vistefjer, der skrev det Brev? naar hørte man Magen til det her?

Boyet.

Den Knudestil er mig bekjendt, hvis ei jeg feiler saare.

Prindsessen.

Mærked I ikke Knuden, da var I jo en Daare.

Boyet.

Armado er en Spanier, som her sit Tilhold har, en Fantast, en Monarcho, der tjener som Nar for Kongen og hans Værde.

Prindsessen. (til Skalle.)

Min gode Ven, giv Agt,

hvem gav dig dette Brev?

Skalle.

Jh, Herren, som jeg har sagt.

Prindsessen.

Til hvem var det skrevet?

Skalle.

Til den naadige Frøken.

Prindsessen.

Fra hvilken naadig Herre til hvilken naadig Frøken?

Skalle.

Hans Naade, Herr Viron, bød, at her jeg skulde finde en Frøken fra Frankrig, som hedder Rosalinde.

Prindsessen.

Det Brev er gaaet feil. — Kom, I Herrer, det er paa Liden.

(til Rosalinde.)

Gjem dette Brev, min Kjære; dit faaer du nok siden.

(gaaer med Følget.)

Boyet.

Hvem træffer det lille Hjerte nu?

Rosalinde.

Vil I det rigtigt kjende?

Boyet.

Ja, Skjønheds Universum!

Rosalinde.

Den, som har Buen ihænde?

Boyet.

Prindsessen styder hornet Bildt; men naar en Mand I faaer, saa vædder jeg, der bliver ei Dyretid paa Horn det Aar. Godt truffet!

Rosalinde.

Nu er Skuddet mit.

Boyet.

Hvad tager I saa paa Hornet?

Rosalinde.

Det bliver sagtens Jer, naar det kommer an paa Hornet.

Maria.

J fives altid med hende, Boyet; hun slaaer Jer dog paa Munden.

Boyet.

Men hun bliver truffet længere nede: — det ramte nok bedst igrunden.

Rosalinde.

Skal jeg rykke frem imod Jer med et gammelt Rim som var en Mand, dengang Kong Pipin af Frankrig var en lille Dreng, hvad det angaaer at træffe?

Boyet.

Saa kan jeg svare Jer med et ligesaa gammelt, der var et vorent Kvindfolk, dengang Dronning Ginevra af Britannien var en lille Løs, hvad det angaaer at træffe.

Rosalinde. (synger.)

Du kan ikke træffe, træffe, træffe;

Du kan ikke træffe, min lille Mand.

Boyet.

Og kan ikke jeg, og kan ikke jeg,

og kan ikke jeg, er der den, der kan.

(Rosalinde og Katharina gaar.)

Skalle.

Nei, det var da morsomt; saa rapt som det gif!

Maria.

Det var ypperligt sigtet; begge traf paa en Prif.

Boyet.

Ja, Priften, min Frosen, den skal J passe paa;

den Prif midt i Centrum, den er det, vi vil naae.

Maria.

Der skjød J langt tilvenstre; det var et Skud iblinde.

Skalle.

J maa bedre paa Livet, hvis J vil Centrum finde.

Boyet.

Hvis ei jeg træffer, hvor jeg skal, saa hjælper J vel til.

Skalle.

Saa kan det rigtigt blive et Spil.

Maria.

Nu taler J uhøvisst; Eders Sprog bliver plat.

Skalle.

Hun er Jer for stiv; J maa tage bedre fat.

Boyet.

Det Arbeid bliver mig for strængt; min Ugle, god Nat!

(Boyet og Maria gaae.)

Skalle.

Det er min Sjæl en Klodrian, en rigtig Tosskehans;

Saa Gu traf jeg og Damerne ham ordentlig tilvands.

Min Tro, det var en prægtig Spas; det er just grov plaserligt;

det gif fra Munden saa glat og slibrigt, saa det var umanerligt.

Armador paa den ene Side — aa, det er en nysselig Mand!

gaae foran en Dame med Bisten, — det kan han!

og kysse paa sin Haand, og bande Eder saa blide!

og saa den Haandsfuld Vittighed, den Page ved hans Side!

du milde Himmel! ja, det er en høist pathetisk Mide!

(Jagtraab udenfor, han løber ud.)

Anden Scene.

Sammestedes.

(Holofernes, Herr Nathaniel og Dum komme ind.)

Nathaniel.

En høist ærbar Forlystelse i Sandhed, og iværksat efter
en god Samvittigheds Vidnesbyrd.

Holofernes.

Dyret var i sanguis; — i fuldt Blod, modnet som et Paradisæble, der nu hænger som en Juvel i Dret paa coelum, — Himlen, Firmamentet, Hvalvet, — og nu falder som et Skovæble ned paa terra, — Muldet, Landet, Jorden.

Nathaniel.

I Sandhed, Mester Holofernes, I stifter Eders Epitheta meget sjønt, ganske som en Skriftlærd. Men jeg forsikrer Jer, Herre, det var en Skuffelhjort.

Holofernes.

Herr Nathaniel, **haud credo**.

Dum.

Det var ikke en **haud credo**; det var en Spidskhjort.

Holofernes.

O, barbariske Intimation! og dog en Slags Insinuation, saa at sige *in via*, paa Veien, til en Explication; *facere* saa at sige, Replication, eller rettere, *ostentare* for at vise saa at sige hans Inclination, til paa sin usmykkede, uoplerede, uopdragne, uglattede, uadresserede, eller rettere ustuderede, eller rettest uconfirmerede Façon atter at indstøde mit **haud credo** for et Raadhyr.

Dum.

Jeg sagde, Dyret var ingen **haud credo**; det var en Spidskhjort.

Holofernes.

O du to Gange fogte Enfoldighed; — **bis coctus!** — o du uhyre Uvidenhed! hvor vanstabt du er at see!

Nathaniel.

Han har aldrig næret sig af den læckre Føde, der fostres i en Bog; han har aldrig, om jeg saa maa sige, spist Papir og druffet Blæk; hans Forstandsevner ere ikke fuldendte; han er kun et Dyr, der blot har Følelse i de grovere Dele.

Slige gølge Planter er satte for os, at vi maa taknemlige
 være, —
 som vi, der Smag og Følelse har, jo visse og ogsaa ere, —
 for det, der os er blevet tildelt og bedre Frugt kan bære.
 Hvis jeg mig skabte som Nar og Gjak, det vilde saa slet
 mig klæde,
 som dette dumme Kræ, hvis han i Lærdoms Skole fik Sæde.
 Men omne bene er mit Ord, som Kirkesaderen siger:
 „Mangen kan holde Beiret ud, som dog for Binden viger“.

Dum.

J To er saa lærde; kan J sige, naar Eders Bid J bruger:
 Hvem var en Maaned, da Rain blev født, og fylder end ei
 fem Uger?

Holofernes.

Dicthynna, min gode Dum; Dicthynna, min gode Dum!

Dum.

Hvad er Dicthynna for Noget?

Nathaniel.

Et Tilnavn til Phoebe, Luna, Maanen.

Holofernes.

Maanen var kun en Maaned gammel, da Adam var ligesaa;
 fem Uger havde den ikke naaet, da han var gammel og graa.

Allusionen er lige god ved denne Ombytning.

Dum.

Ja, det er min Tro sandt; Illusionen er lige god
 ved den Ombytning.

Holofernes.

Gud hjælpe din Fattæone! jeg siger, Allusionen er
 lige god ved den Ombytning.

Dum.

Og jeg siger Illusionen er lige god ved den Ombyt-
 ning; for Maanen er aldrig mere end en Maaned gammel,

og desuden siger jeg, at det var en Spidsbjort, Prindsessen
stød.

Holofernes.

Herr Nathaniel, vil I høre et extemporeret Epitaphium
over Dyrets Død? og for at sige denne Ignorant, har jeg
kaldt Dyret, som Prindsessen fældede, en Spidsbjort.

Nathaniel.

Perge, gode Mester Holofernes, perge, naar I blot
vil behage at holde Skurriliteter borte.

Holofernes.

Jeg vil anvende nogen Alliteration; det viser Lethed. —
Den skønneste Skytte sigtede og stød en Spidsbjort, mens den
sprang;
Spidsbjorten blev spiddet af Pilens Spids, som i dens Strube
fald.

En Raabuk, sigte Somme det var; men var den Raa dengang,
saa var den ikke længer raa, da den laa flegt paa Fad.

Hvad det saa var, Hjort **ELLER** Raa, Folk freg Hurra,
saa det hundred,

men de to **LLer**, der kom til, har gjort een Hjort til hundred.

Nathaniel.

Et sjeldent Anlæg!

Dum.

Sa, om han ogsaa stød paa Anlæg, saa var det dog
ikke ham, der traf Hjorten.

Holofernes.

Det er en Gave, der er forundt mig, simpel, simpel;
en løierlig, extravagant Aand, fuld af Former, Figurer, Skikkel-
ser, Gjenstande, Ideer, Forestillinger, Motioner, Revolutioner;
de ere avlede i Hufommelsens Moderliv, fostrede i **pia maters**
Stød og komne til Verden, altsom Veligheden modnede dem;

— men Gaven er god hos dem, hos hvem den er stærk, og jeg er taknemlig derfor.

Nathaniel.

Herre, jeg takker Himlen for Jer, og det kan mine Sognefolk ogsaa gjøre; thi deres Sønner blive vel oplærte af Jer, og deres Døtre høste megen Frugt under Jer; I er et godt Medlem af Samsundet.

Holofernes.

Mehercle, hvis deres Sønner har Talent, skal de ikke mangle Undervisning, og hvis deres Døtre ere capable, skal jeg meddele dem Et og Andet. Men vir sapit, *qui pauca loquitur*. — Der kommer en kvindelig Skikkelse og hilser os.

(Jacquenetta og Skalle komme ind.)

Jacquenetta.

Guds Fred og Godmorgen, Herr Præst.

Holofernes.

Præst! det lyder ligesom „Presset“; hvis nogen her skal i Presse, hvem skal det saa være?

Skalle.

Oh, Herr Skolemester, det skal den, der mest ligner et Grisehoved.

Holofernes.

Grisehoved til Pressesylte! et godt Glimt af Indfald hos en Jordklump; Ild nok af en Flintesten! Perle nok for et Svin; det er net; det er godt.

Jacquenetta.

Gode Herr Præst, vær saa god at læse dette Brev for mig; det blev leveret mig af Skalle og sendt fra Don Ar-mado; vær saa god at læse det.

Holofernes.

„Fauste, precor, gelida quando pecus omne sub umbra ruminat“, — v. s. v.

O, gode gamle Mantuaner! jeg kan sige om dig, som den Reisende om Venedig:

Vinegia, Vinegia!

Chi non te vede, ei non te pregia!

Gamle, Mantuaner! gamle Mantuaner! hvem der ikke forstaaer dig, elsker dig ikke. — Ut, re, sol, la, mi, fa. — Om Forladelse, Herre, hvad er Indholdet? eller rettere, som Horats siger i sin, — Hvad? min Sjæl! Vers?

Nathaniel.

Ja, Herre, og det meget lærde.

Holofernes.

Lad mig høre en Strofe, en Stanza, et Vers; lege, domine.

Nathaniel. (læser.)

Er Elskov Mened, tør jeg Elskov spørge her?
 Af, tro er kun den Gd, som er til Skjønhed givet.
 Mensvoren mod mig selv, mod dig jeg trofast er;
 min Tanke, fast som Eg, du bøiet har som Sivet.
 Granskning forlod sin Bei, og i dit Dies Bog
 den finder al den Fryd, som Videnskab kan byde;
 er Kundskab Maalet, — den, som kjender dig, er klog;
 den Tunge taler bedst, som bedst din Ros kan tyde.
 En Daare den, som ei fortrylles ved dit Syn! —
 den Ros tilhører mig, at jeg kan dig tilbede; —
 din Røst er Tordengru, dit Blik er Himlens Lyn, —
 Musik og Glædesild, naar den er uden Brede.
 Du Himmelske, tilgiv, at med en jordist Tunge
 jeg har formastet mig til Himlens Pris at sjunge.

Holofernes.

J finder ikke Apostroferne, og derfor træffer J ikke Accenten; lad mig kaste et Blik paa denne Canzonetta; det er kun Stavelsemaalet, der er satisficeret; men Elegansen,

Vetheden, Poesiens gyldne Tonefald, — caret. Ovidius Naso, det var Manden! og hvorfor hed han da Naso, uden fordi han havde en fin Næse for Fantasiens duftende Blomster? Imitari er Intet; Hunden efterligner jo sin Herre, Alen sin Vogter, Hesten sin Rytter. Men Demoiselle Sjomfru, var dette stilet til dig?

Jacquenetta.

Ja, Herre, fra en Herr Biron, en af den fremmede Dronnings Kavalerer.

Holofernes.

Jeg vil kaste et Die paa Overstriften. „Til den skønneste Froken Rosalindes snehvide Haand“. — Jeg vil atter betragte Brevets Indhold for at see Bencævnelsen paa det Individ, der skriver til den tilskrevne Person. — „Eders Naades til enhver begjæret Tjeneste beredvillige Biron“. Herr Nathaniel, denne Biron er en af dem, der har afslagt Løftet med Kongen, og her har han forfærdiget et Brev til en af den fremmede Fyrstindes Ledsagerinder, hvilket enten tilfældigvis eller ad Progressionens Bei er gaaet feil. Trip afsted, min Glut; overgiv dette Brev i Kongens høie Hænder; det kan være af stor Vigtighed; spild ikke Komplimenter; jeg fritager dig for din Skyldighed. Farvel!

Jacquenetta.

Gaa du med mig, kjære Skalle. — Gud bevare Eders Liv, Herre.

Skalle.

Rom saa, min Pige.

(Skalle og Jacquenetta gaae.)

Nathaniel.

Herre, dette har I gjort i Herrens Frygt og saare samvittighedsfuldt, og som en af Kirkesædrene siger, —

Holofernes.

Herre, tal ikke til mig om Kirkesædrene; jeg har en Sky for pyntelig Udsmykning; men for at komme tilbage til Versene, finder I Behag i dem, Herr Nathaniel?

Nathaniel.

Ganste overordentlig, hvad Stilen angaaer.

Holofernes.

Jeg spiser til Middag hos Faderen til en af mine Lærlinge; hvis I der før Maaltidet vilde behage at gratificere Bordet med et *Gratias*, saa vil jeg, ifølge det Privilegium, jeg har hos forbenævnte min Lærings Forældre, paatage mig Eders *benvenuto*; der vil jeg bevise, at disse Vers ere meget ulærde og hverken have Smag af Poesi, Vid eller Opfindelse; jeg udbeder mig Eders Selskab.

Nathaniel.

Jeg takker Jer; thi Selskab, siger Skriften, er Livets Lyksalighed.

Holofernes.

Og tilviise, Skriften har useilbarlig Ret i denne Sætning. — (til Dum.) Herre, jeg indbyder ogsaa Jer; I skal ikke sige Nei; *pauca verba*. Afsted. De høie Herstaber ere nu ved deres Jagt, og vi ville til vor Bedrøvelse.

(de gaae.)

Anden Scene.

En anden Deel af Dyrehaven.

(Biron kommer ind med et Papir.)

Biron.

Kongen jager Hjorten; jeg gjør Jagt paa mig selv; de Andre sætte Begpinde op, og jeg er fangen af to begsorte Dine. Beg! det smitter af; — smitter af! det er et stygt Ord. — Godt! „sæt dig ned, Sorg, sagde Narren“, hedder det jo,

og det siger jeg, og jeg er Narren. Godt bevist, Vittighed! Bed Gud, den Kjærlighed er ligesaa rasende som Vjar; den dræber Faar; den dræber mig; jeg er et Faar. Godt bevist igjen, paa min Side! Jeg vil ikke elske; hvis jeg gjør det, vil jeg lade mig hænge; paa min Tre, jeg vil ikke. O, men hendes Die! Bed dette Lys, var det ikke for hendes Dies Skyld, vilde jeg aldrig elske hende. Naa, jeg gjør ikke Andet her i Verden end lyver og lyver i min Hals. Bed Himlen, jeg elsker hende, og det har lært mig at rime og at være melankolsk, og her er et Stykke af mine Rim, og her er min Melankoli. Naa, hun har allerede en af mine Sonetter; Tossen bragte den, Narren sendte den, og Frøkenen har den. Søde Tøsse! søde Nar! allersødeste Frøken! Bed Alt, hvad der er til, det skulde ikke bedrøve mig en Smule, om de tre Andre vare ligesaanær! der kommer den Ene: Himlen give, at han maatte fulke!

(kryber op i et Træ.)

(Kongen kommer ind med et Papir.)

Kongen.

Alt!

Biron. (affides.)

Skudt, ved Himlen! bliv ved, kjære Cupido! du har givet ham et Pus med din Fuglepil under det venstre Bryst. — Aha! Hemmeligheder!

Kongen. (læser.)

Saa sødt bortkysser ei Guldsolens Ild
den friske Morgendug paa Rosenbladet,
som dine Dines Straale frisk og mild
de Mattens Draaber, der min Kind har badet.
Gi Sølvmaanen straaler halv saa klar
hvor Bølgedybets blanke Speil sig breder,
som dine Dine fra min Taars Glar;

du straalere i hver Taare, som jeg græder;
 enhver af disse Taarer bærer dig
 som en Triumfsvoغن over al min Rvide;
 se Taarerne, der svede høit hos mig;
 din Ære stiger ved, hvad jeg maa lide.
 Men brug ei egenkjærligt mine Taarer
 til Speil, imedens du mit Hjerte saarer.
 Din Skjønheids Pris, du Uforlignelige,
 ei Tanken tænke kan, ei Tungen sige. —
 Hvor skal hun se min Sorg? jeg kaster Bladet;
 skjul, kjære Løv, min Daarskab! hvem er der?

(gaaer tilside.)

(Longaville kommer ind med et Papir).

(affides).

Hvad? Longaville! han læser; lyt, mit Dre!

Biron. (affides.)

En Nar, der ligner dig, saaer du at høre.

Longaville.

Ve, mig! mensooren!

Biron. (affides.)

Sit Papir han bærer
 som en Meneder sat i Gabestoffen.

Kongen. (affides.)

Forelsket? Held mig! Fællesskab i Stammen!

Biron. (affides.)

To Drankere vil gjerne søge sammen.

Longaville.

Er jeg den Første da, der brød min Ed?

Biron. (affides.)

Der kunde jeg trøste dig; To til jeg sikkert veed.

Vi er et Triumvirat, Samfundets Spids og Top;
 vi hænger stikkelige Folk i Amors Galge op.

Longaville.

De dumme Rim kan intet Hjerter vinde.

Maria, du mit Hjertes Hersterinde,

jeg skriver Prosa, vil ei Ordet binde.

Biron. (affides.)

Rimet er Amors Burebaand, lad blot
det sidde.

Longaville.

Saadan maa det være godt.

(læser)

Mon ei dit Dies Himmelrhetorik, —

mod hvilken Verdens Tonekunst er svag, —

mit Hjerter overtalt til Mened sit? —

straf ei den Ed, jeg brød dig til Behag.

Jeg affvor Kvinden; men det er jo klart,

jeg affvor ikke dig, som er Gudinde;

min Ed var jordist, du af himmelsk Art;

vandt jeg din Naade, maa min Synd jo spinde.

Et Aandepust, en Dunst kun er en Ed;

du Sol, som paa min Jord mildt straalere ned,

fortærer Edens Dunst; nu er den din,

og er den brudt, er Skylden ikke min;

men har jeg brudt den, — hvem er ei saa viis

at kjøbe for en Ed et Paradis?

Biron. (affides.)

Det er Sandserne, der i blindt Sværmeri

gjør en Gjesling til Gudinde, et rent Afguder.

Gud hjælpe os, galt seer det ud, hvad Ende skal det tage?

Longaville.

Hvem skal nu bringe det? — der kommer Folk; — tilbage!

(han skjuler sig.)

Biron. (affides.)

Se saa, nu Allemand i Skjul! ret som i Barndoms Dage.
Jeg sidder som en Halvgud her i Sky og passer paa
de stakkels Daarer, som i Nød med deres Løndom gaae.
Hvad? flere Sække til Møllen? nu gaaer det, som jeg bad.
Dumain forvandlet! fire Kramsfugle paa et Fad.

Dumain.

O, himmelske Kathrine!

Biron. (affides.)

O, jordiske Hans Kvast!

Dumain.

Bed Himlen, hun er som et Underværk for Diet.

Biron. (affides.)

Bed Jorden, hun er Kjød og Blod, og du har pralet og løiet.

Dumain.

For hendes Ambraloffer staaer Ambra selv tilbage.

Biron. (affides.)

En ambrafarvet Ravn! har man nogentid seet Mage?

Dumain.

Saa rank som en Ceder!

Biron. (affides.)

Lidt frum dog; hun har
en Skulder lidt vel trivelig.

Dumain.

Som Dagen stjør og klar!

Biron. (affides.)

O ja, som en Dag, naar Solen skjuler sig.

Dumain.

O, havde jeg, hvad jeg ønsker!

Longaville. (affides.)

Gid det samme times mig!

Kongen. (affides.)

Saa gode Himmel, havde jeg, hvad nu min Sjæl attraaer!

Biron. (affides.)

Amen! naar jeg faaer mit; det er billige Kaar.

Dumain.

Jeg vilde glemme; men som Feber gløder
hun i mit Blod og til Grindring nøder.

Biron. (affides.)

En Feber i dit Blod? et Snit kan dig befrie;
saa strømmer hun ud i Koppen, o skønne Sværmeri!

Dumain.

Lad end engang mig læse den Ode, som jeg skrev.

Biron. (affides.)

Lad end engang mig høre En, der gal af Elstov blev.

Dumain. (læser.)

Alf, den Dag! — det var i Mai,
Elstovs Tid; — paa Elstovs Bei

stod en Blomst med Purpurkind,
rugget af den laade Vind;

i det floielsbløde Bæger

Lusten frit, usynligt leger.

Elstov ønsted i sin Baande,

at han selv var Himlens Aande,

sagde: „Lusten kysser dig“,

o, den Seir jeg ønsted mig!

af, men Eden tvinger mig;

jeg tør ikke plukke dig.

Alf, de Løfter er saa tunge!

Blomster plukke helst de Unge.

Kald det ikke Synd af mig,

at jeg brød den Ed for dig.

Zeus jo selv for dig vel svor,

at hans Juno var en Mohr;
 ja fornægted Guders Rige
 og steg ned blandt Dødelige. —

Det sender jeg med Ord, der bedre taler
 og klart fortolker trofast Elskovs Kvaler. —
 Var Kongen, var Biron og Longaville
 forelskede! et slikt Exempel vilde
 bortviste fra min Pande Menedsstammen;
 hvem feiler, naar de spørme Allesammen?

Longaville. (træder frem.)

Dumain! din Elskov er en syndig Blød;
 du ønsker Fæller i din Elskovs Nød!
 ja blegn du kun; men rødme vilde jeg,
 hvis jeg blev greben paa en saadan Vei.

Kongen. (træder frem.)

Du rødmer? du, som selv har samme Brøde!
 du skjælder? du, som burde dobbelt bøde!
 du elsker ei Maria? Longaville
 har aldrig sat paa Rim sin Elskovsild?
 har aldrig foldet Armene paa Brystet
 og imod Hjertets stærke Svulmen kryftet?
 her har jeg staaet skjult bag denne Hæffe
 og hørt Jer begge, rødmet for Jer begge,
 hørt Eders frække Rim, seet Eders Mine,
 seet Sukke dampe høit af Elskovs Pine.
 En raabte „Ak!“ En „Guder i det Høie!“
 En „Gyldne Loffer!“ En „Krydstalklart Die!“ —

(til Longaville.)

du vilde for en Mened Himlen vinde; —

(til Dumain.)

din Skjønne kunde Jupiter forblinde. —
 Hvad vil Biron vel sige, naar han veed,

at I har brudt den ivrigt svorne Ed?
 hvor han vil spotte, sige Vittigheder,
 lee, dandse, triumfere over Eder!
 jeg vilde ei for nogen Verdens Pris,
 han skulde gribe mig paa denne Vis.

Biron. (affides.)

Nu skal da Hykleriet tugtet blive. —

(stiger ned af Træet.)

Min Herre, Konge! naadigst I tilgive! —
 at I paa disse Stalkers Elstov skjænder,
 det klæder smukt, mens selv I stærkest brænder!
 Tert Blik var ingen Vogn? naar Taaren trilled,
 den viste ei en vis Fyrstindes Billed?
 Mensvoren? nei! det kan I aldrig blive!
 Sonnetter? sy! det maa en Rimsmed skrive! —
 Men skammer I Jer ikke alle Tre,
 at I har voldt Jer selv den Spot og Spe?
 Du saae hans Skjæve, Kongen din opdaged;
 men jeg saae Bjelken, som Jer Alle plaged.
 O, hvilket Narrespil jeg fik at see
 med Suk og Jammer, Hjertekval og Ve!
 taalmodig sad jeg i mit Løvsful tryk
 og saae en Konge omstabt til en Myg,
 saae Hercules at pidste paa sin Top,
 og Salomon at synge Heisa, Hop!
 og Nestor spille Klink og Næst til Væg,
 og Timon lee ad Hias og Børneleg.
 Hvor boer dit Onde, Longaville? sig frem, —
 Dumain, sig, hvor din Sygdom har sit Hjem? —
 og hvor min Konges? her — i Brystet Alle?
 Vinsuppe! hei!

Kongen.

Din Skjæmt er fuld af Galde.

Er vi beluret og forraadt af dig?

Biron.

Jeg ikke Jer, men I forraadte mig.

Jeg, som er ærlig, jeg, som aldrig voved

at bryde, hvad høitideligt jeg loved,

jeg er forraadt, idet i Lag jeg kom

med Mænd, hvis Sind som Maanen skifter om.

Naar seer I mig med Suk og Graad at rime

for Dorthen? naar har jeg vel spildt en Time

paa Bynt og Stads? naar mon i Toner høie

jeg priste Hænder, Fodder, Ansigt, Die,

Gang, Stilling, Pande, Midie, Barm og Lænder,

Ben, Lemmer?

(vil gaae.)

Kongen.

Vi! hvorhen saa hastigt? render

en ærlig Mand da som en Tyv sin Bei?

Biron.

For Elskov flyer jeg; Elsker, stands mig ei!

(Jacquenetta og Skalle komme ind.)

Jacquenetta.

Gud signe Kongen!

Kongen.

Hvad for en Gave har du der?

Skalle.

Det er en Slags Oprør.

Kongen.

Hvad Godt vil Oprør her?

Skalle.

Nei, Godt gjør det ikke.

Kongen.

Gjør det heller ei Fortred,
kan baade du og Dprør gaae hjem igjen i Fred.

Jacquetta.

Jeg beder Eders Naade, lad det Brev blive læst;
det er mistænkt for Dprør; det sagde vor Præst.

Kongen.

Biron, læs det igjennem; — (til Jacquetta.)

hvor fik du det fra?

Jacquetta.

Jeg fik det fra Skalle,

Kongen. (til Skalle.)

Dg hvor fik du det da?

Skalle.

Fra Dun Adramadio, Dun Adramadio.

Kongen. (til Biron.)

Hvad gaaer der ad dig? Brevet vil du tilintetgjøre?

Biron. (river Brevet itu.)

Kun Fjas, Eders Høihed; lad det Jer ikke røre.

Longaville.

Det bragte ham i Hede; det Brev maa vi høre.

Dumain. (samler Stumperne op.)

Haandskriften er Biron's, og hans Navn gik ikke tabt.

Biron. (til Skalle.)

Fordømte Drog! blev du da til Skam for mig kun stabt? —
Skyldig, min Konge, skyldig! min Synd bekjender jeg.

Kongen.

Hvad?

Biron.

At i Narrefloffen den fjerde fattes ei.

Han, — han — og Eders Høihed og jeg, vi dele Brøden;

thi vi er Elskovsthye, og vi fortjene Døden.
 Lad dette Selskab gaae, saa skal jeg fortælle meer.

Dumain.

Saa blev da Tallet lige.

Biron.

Sa vi er fire her. —

Mon de Duer vil aasted?

Kongen. (til Skalle og Jacquenetta.)

Gaa nu; asted med Jer.

Skalle.

Nu gaaer de ærlige Folk, og Skjelmerne blive her.

(gaaer med Jacquenetta.)

Biron.

Nu ræl mig Haand, I elskovsfulde Venner!

vi er saa tro som Rød og Blod kan være.

Havet har Flod og Ebbe. — Solen brænder; —

ungt Blod kan gamle Loves Tvang ei bære;

vi kan ei modstaae det, hvortil vi fødes;

derfor til Brud paa denne Ed vi nødes.

Kongen.

Bar dette Blad dit Elskovsbud maaftæ?

Biron.

Maaftæ? O, hvem kan Rosalinde see

og ei som Indiens barste Vildmand høie,

naar Straalehavet vælter frem i Øst,

sit Hoved lydigt dybt med blændet Die

og kysse Jordens Støv med ydmygt Bryst?

Hvor mon saa stolt et Orneblif der findes,

som stirre tør paa hendes Pandes Himmel

og ikke brat af hendes Høihed blindes?

Kongen.

Hvad for en Sværmeraand har gjort dig svimmel?

Min Skjønne er som Maanen i sin Glands;
din skimtes knap i Stjernesølgets Skare.

Biron.

Saa er jeg ei Biron, min Sands ei Sands;
hvis Min ei var, til Nat blev Dagen klare;
al Skjønheds rige Flor i samlet Krands
som paa et Marked staaer paa hendes Kinder;
saamange Skatte i forenet Glands,
at selv den Kræse, hvad han søger, finder.
O, laan mig hele Talekunstens Pryd! —
Hy! Talens Sminke har hun ikke nodig;
en Kræmmer roser sine Varers Dyd; —
Kos stæmmer kun, hvor Kos er oversflodig.
Om hundred Vintre Munkens Isse trykke,
for hendes Blik halbhundred smelte hen;
af Skjønheds Glands han sødes frist igjen,
til Barnevugge bliver Gubbens Krykke.
Som Solen straaler hun paa Alting ned.

Kongen.

Hvad! sort som Ibentræ er jo din Pige.

Biron.

Er Ibentræ som hun? et himmelsk Bed!
en Hustru af det Træ var Himmerige!
læg Bogen frem, tag strax i Ed mig her;
jeg sværger: Skjønhed selv er Skjønhed kun,
naar den har laant sig hendes Dines Stær;
Ingen er stjern, der ei er sort som hun.

Kongen.

O, Galstab! Sort er Helveds Liberi,
et Fængsels Farve, Mattens skumle Blikke;
den lyse Skjønhed klædes Himlen i.

Biron.

I Lysets Dragt kan Djævelen bedst bestikke.
O, dersom Sort min Piges Pande smykker,
den sørger ved, at Sminke, laante Haar
saamangen Elster svigefuldt henrykker;
Sort blev til Skjønhed hendes Fødselsaar.
For hendes Unde Dagens Mode glemmes;
for Sminke gjælder det, naar Kinder gløde,
og for at ligne hendes Bryn, — det Røde
maa farves sort, hvis ei det vil beffjæmmes.

Dumain.

Som hun nu Skorstensfeierne sig male.

Longaville.

Kuldrageren maa gjælde nu for hvid.

Dumain.

En Neger af sin lyse Hud kan prale.

Longaville.

Spar Lamper; lys og klar er Mattens Tid.

Biron.

Tag Eders Damer kun for Regn iagt,
at Farven ikke gaaer af deres Kinder.

Kongen.

Din havde godt deraf; thi, rent ud sagt,
hvad ei har vadsfet sig, du stjønnest finder.

Biron.

Seg synger hendes Pris til Dommedag.

Kongen.

Da vil hun meer end Djævelen selv dig lyse.

Dumain.

Naar saae man Elfov med saa slet en Smag?

Longaville. (viser sine Sko).

Se her, min Fod og hun er lige lyse.

Biron.

Var begge dine Dine Gaden's Stene,
for sin for sligt et Gulv var hendes Fod.

Dumain.

O, fy! saa sit jo Gaden samme Scene
at see, som om hun paa sit Hoved stod.

Kongen.

Hør nu! os Alle tvinger Elfskov jo.

Biron.

Javist; vor Mened, den er aabenbar.

Kongen.

Saa spaas ei meer, og du, Biron, forklar,
at ved vor Elfskov ei vi brød vor Tro.

Dumain.

Sa, kom, — en Lægedom mod denne Lyde!

Longaville.

En god Sentens, der kan os Veien lette,
et Fisk, et Paafund, der kan Djævelen snyde!

Dumain.

Et Menedsplaster!

Biron.

Det var just det rette! —

Saa giv nu Agt, I Elfskovs Riddersmænd!

betænk det vel, hvorpaa det var, I soor, —

at faste, granske, ingen Kvinde see, —

rent Oprør imod Ungdoms Kongehøihed.

I faste! Eders Maver er for unge,

og den Afholdenhed vil avle Sygdom;

og mens I Herrer loved at studere,

affvor I Eders Bog jo med det samme.

Kan I bestandig drømme, gruble, stirre?

Naar vilde du og du og I, min Konge,
vel faaet Visdoms Herlighed udgranstet,
undtagen ved et Kvindeaaafsyns Skjønhed?
den Pære drager jeg af Kvinders Dine;
det er den Grund, den Bog, den Værdomsstole,
hvorfra Prometheus' ægte Gnift udspringer.
Den evige Studeren lænkebinder
i Aarerne de raske Livsensaander,
rejsom langvarig Vandring og Besvær
udmætter Vandringssmandens Senestyrke.
Vil I nu ikke see en Kvindes Aafsyn,
saa har I jo forsvoret Diets Brug
og Studiet dertil, som voldte Løftet;
thi hvor i Verden findes en Forsatter,
der lærer Skjønhed som en Kvindes Die?
Vor Værdom er jo kun et Tilbehør
til os, og hvor vi er, der er den med;
naar vi da seer os selv i Kvinders Dine,
seer vi da ikke der vor Værdom med?
I Herrer, da vi loved at studere,
affoor vi med det samme vore Bøger;
naar vilde du og du og I, min Konge,
i blytung Grublen fundet Elskovsvers
saa gløbende, som skjønnne Lærerinders
hjælpsomme Dine gavmildt skjænked Jer?
Al anden Kundskab sidder dorst i Hjernen
og giver sine tørre Dyrkere
knap nok en Høst for deres tunge Slid;
men Elskov, først af Kvindens Die lært,
boer ikke blot i Hjernen indestængt,
men strømmer frit med Elementerne,

saa raff som Tanken gennem hver en Ene,
 og giver hver en Ene dobbelt Kraft,
 langt over dens Natur og Virkerum.
 Den stjæler Diet dobbelt herlig Synskraft,
 en Elfers Die stirrer Ønen blind;
 hans Dre hører selv den mindste Lyd,
 naar Tyvens sty Mistænksomhed er død.
 Elfskov kan føle mere fint og skarpt
 end den stakkede Snegls de fine Horn.
 Mod Elfskovs Tunge har den fræsne Bacchus
 en løvet Smag, og nu i Driftighed
 er Elfskov ei en Hercules, der flattrer
 paa Træerne i Hesperidelunden?
 Saa snild som Esing, saa liflig tonerig
 som Phoebus' Lyre med hans Haar bestrænget;
 naar Elfskov taler, luller Himlen ind
 af alle Guders Røst i Harmoni;
 en Digter griber aldrig til sin Pen,
 før Elfskovs Suk har gennemtrængt hans Blæk;
 da kan hans Vers henrykke Bildmænds Dren
 og plante Mildhed i Tyranners Hjerter;
 den Lærdom drager jeg af Kvinders Dine;
 de sunkle med Prometheus' ægte Gnist,
 de er de Bøger, Videnskaber, Skoler,
 der savner, nærer og belyser Verden,
 og Intet er fuldkomment uden dem;
 thi var I Daarer, at I affør dem,
 og Daarer er I, hvis I holder Eden,
 for Videns Skyld, et Ord, som Alle elsker,
 for Elfskovs Skyld, et Ord, som elsker Alle,
 for Mandens Skyld, som jo er Kvindens Ophav,

for Kvindens Skyld, ved hvem en Mand er Mand.
 Saa slip da Eden for os selv at finde;
 thi skal den holdes, miste vi os selv;
 en hellig Fromhedsgjerning er det Edsbrud;
 „Barmhertighed er Lovens Fylde“; hvem
 kan stille Elskov fra Barmhertighed?

Kongen.

Sankt Amor da! I Stridsmænd frem til Kamp!

Biron.

Fremad med Eders Bannere! bryd ind!
 ned med dem uden Naade! men pas paa
 i Fægtningen at tage Solen fra dem.

Longaville.

Nu ligefrem og uden Taalemaader:
 skal vi da beile til de franske Piger?

Kongen.

Og vinde dem; saa lad os nu optænke
 Forlystelse for dem i deres Telte.

Biron.

Først lad os føre dem derhen fra Skoven,
 og derpaa skal hver Mand ved Haanden føre
 sin Skjønne hjem. I Aften vil vi da
 forlyste dem med udsøgt Lidsfordriv,
 saa godt den korte Tid kan staffe det;
 thi Fester, Maffespil, Dands, Lystighed
 skal jo strøe Blomster for Gud Amors Fjed.

Kongen.

Afsted, afsted! lad os ei Tiden spille;
 nu maa den bruges, før det er forsilde.

Biron.

Allons! — Hvo Klinte saaer, kan Korn ei vinde;
 Retfærdigheden veier Skaalen fuld;

mensvoren Mand faaer vel Ietsfærdig Kvinde: —
lad gaae! for Robber kjøbes ikke Guld.

(de gaae.)

Fjerde Scene.

En anden Deel af Skoven.

(Holofernes, Nathaniel og Dum komme ind.)

Holofernes.

Satis, quod sufficit.

Nathaniel.

Jeg priser Gud for Jer, Herre; Eders Tale ved Bordet var skarpsindig og tankefuld, fornøielig uden Skurrilitet, vittig uden Affectation, driftig uden Træthed, lærd uden Indbildsel og original uden Kjæteri. Jeg samtalede quondam forleden Dag med en af Kongens Ledsagere, som tituleres, benævnes eller hedder Don Adriano de Armado.

Holofernes.

Novi hominem tanquam te. Hans Sind er høitflyvende, hans Tale bydende, hans Tunge filet, hans Digt ærgjerrigt, hans Gang majestætisk, og hans Opførsel i det Hele forsængelig, latterlig og thrasonisk. Han er altfor pillen, for pyntelig, for affecteret, for besynderlig saa at sige, for udenlandsk, om jeg saa maa kalde det.

Nathaniel.

Et særdeles træffende og udsøgt Epitheton!

(tager sin Noterebog frem.)

Holofernes.

Han trækker sin Ordrigdoms Traad finere ud end hans Tankers Hørtot tillader. Jeg afstøjer saadanne extravagante Fantaster, saadanne uselskabelige og ordsløvende Rumpaner, saadanne Radbrækkere af Orthograftien, der sige „Twil“, naar man skulde sige „Tvil“, — „Gjæl“ naar de skulde udtale „Gjæld“, G, J, W, L, D ikke G, J, W, L. Han kalder

en Kalb „Kal“, — halv „hal“ — Kundskab vocatur „Kun-
skab“, en Hund „en Hun“. Dette er affstyeligt, — hvilket
han vilde kalde „affstyeligt“, — det bringer En til Raseri; —
ne intelligis, domine? det kan drive En til Affind, til Vanvid.

Nathaniel.

Laus Deo! bone intelligo.

Holofernes.

Bone? — bone for bene. — Priscian blev lidt
lemlestet; det faaer at være.

(Armado, Møl og Skalle komme ind.)

Nathaniel.

Videsne, quis venit?

Holofernes.

Video et gaudeo.

Armado. (til Møl.)

Du Smaa!

Holofernes.

Qvare Smaa og ikke Lille?

Armado.

I Fredens Mænd, vel mødt!

Holofernes.

Høist trigerste Herre, salutationem!

Møl. (affides til Skalle.)

De har været til et stort Sproggilde og rapset Lev-
ningerne.

Skalle. (affides.)

O, de har levet længe af de Ord, de fik i deres Tigger-
pose. Det undrer mig, at din Herre, ikke har taget dig for et
Ord og spist dig; for du er fra Top til Taa ikke saa lang
som honorificabilitudinitatibus; du er lettere at sluges end
en brændende Rosin.

Møl.

Lys; nu begynder det at fime.

Armado. (til Holofernes.)

Min Herre, er I ikke boglærd?

Møl.

Jo, jo; han lærer Drengene A B C Bogen. Hvad siger æ, b, læst baglænds?

Holofernes.

Bæ, pueritia.

Møl.

Bæ, Faar! der kan I høre hans Lærdom.

Holofernes.

Quis, quis, du Konsonant?

Møl.

Den syvende Konsonant, naar I lægger e, g til, den tredie Vokal, naar jeg regner dem op.

Holofernes.

I. e. g. Jeg.

Møl.

A, e, I.

Armado.

Naa, ved Mediterraneums' salte Bølge, et nydeligt Stød, et rask Vittighedsudfald! Snip, snap, rask, træf! det glæder min Intelligents; ægte Vittighed!

Møl.

Sigtet af et Barn mod en Mand med Alderdommens Hovedsmykke.

Armado.

Hvad er Figuren? hvad er Figuren?

Møl.

Horn.

Holofernes.

Du disputerer som et infans; gaa hen og pidst din Top.
Møl.

Laan mig Eders Horn til at lave en af, saa skal jeg
pidste Eders *infamia circum circa*, en Top af en Hanreis
Horn.

Skalle.

Om jeg kun eiede en Penning i Verden, skulde du
have den til at kjøbe Peberfage for; se, der er den selv
samme Remuneration, jeg fik af din Herre, du Halopennings-
pung af Bittighed, du Dueæg af Forstand! O, hvis det
havde behaget Himlen, at du blot var min uægte Søn! hvor
du vilde gjøre mig til en lykkelig Fader! Jo, jo! du har det
i Dunken, ud i Fingerspidserne, som man siger.

Holofernes.

Jeg lugter galt Latin; i Dunken for *ad unguem*.

Armado.

Lærde Mand, *præambula*; vi vil stille os fra Bar-
barerne. Opdrager I ikke Ungdommen i Grifstolen paa Top-
pen af Bjerget?

Holofernes.

Eller *mons*, Høien.

Armado.

Efter Eders behagelige Billie, istedenfor Bjerget.

Holofernes.

Det gjør jeg sans *question*.

Armado.

Min Herre, det er Kongens allernaadigste Velbehag og
Affection at gratulere Prindsessen i hendes Telt i Dagens
posteriora, hvilket den ulærde Mængde kalder Eftermiddagen.

Holofernes.

Dagens *posteriora*, høiædle Herre, er en passende,

kongruent og tilsvarende Benævnelse paa Eftermiddagen. Ordet er vel udsøgt, valgt, behageligt og træffende; det forsikkrer jeg Jer Herre, det forsikkrer jeg.

Armado.

Herre, Kongen er en udmærket Kavaleer og min fortrolige, — kan jeg forsikre Jer, — min meget gode Ven. — Hvad der skeer i Fortrolighed imellem os, — lad det nu fare. — „Jeg beder dig, ingen Komplimenter; jeg beder dig, sæt Hatten paa“, — og iblandt andre vigtige og alvorlige Sager, — og det af stor Vægt, kan jeg forsikre Jer, — men lad nu det fare, — thi jeg maa sige Jer, det behager hans Naade undertiden, — ved Alt, hvad der er til, — at læne sig paa min ringe Skulder og med sin kongelige Finger saaledes at lege med mit Excrement, min Moustache; — men, Kjære, lad det fare. — Ved Alt, hvad der er til, jeg fortæller ingen Fabel; der er visse specielle Gresbevisninger, som det behager hans Høihed at tildele Armado, en Krigsmand, en bereist Mand, der har seet Verden; — men lad det fare. Summa Summarum af det Hele er, — men bedste Ven, jeg beder Jer om Tavshed, — at Kongen ønsker, at jeg skal præsentere Prindsessen, den søde Glut, en fornøielig Forestilling, et Skue eller Optog eller Mafkespil eller Fyrværkeri. Saasom jeg nu veed, at Pastoren og Eders egen dyrebare Person ere dygtige til saadanne Eruptioner og pludselige Lystighedsudbrud saa at sige, saa har jeg gjort Jer bekendt dermed i det Diemed at kræve Eders Bistand.

Holofernes.

Min Herre, I skal forestille hende de ni Helte. Herr Nathaniel, angaaende en Tidsfordriv, en Forestilling i Dagens *posteriora*, som skal fremstilles for Prindsessen ved vor Bistand, — paa Befaling af Kongen og denne høist tappre,

berømmelige og lærde Kavaleer, — siger jeg, at Intet er saa passende som at fremstille de ni Helte.

Nathaniel.

Hvor vil I finde Mænd, der er heltemæssige nok til at forestille dem?

Holofernes.

I selv skal agere Josva; jeg eller denne tappre Kavaleer Judas Maccabæus, denne Bondefarl skal paa Grund af sine store Lemmer eller Ledemod være Pompejus den Store, Pagen Hercules.

Armado.

Undskyld mig, Herre, det er en Feiltagelse; han har ikke Kvantitet nok til denne Helts Tømmelfinger; han er ikke saa tyk som Enden af hans Rølle.

Holofernes.

Maa det tilstedes mig at blive hørt? han skal forestille Hercules i sin Mindreaarighed; hans Fremtræden og Udgang skal være at kvæle en Slange, og jeg vil holde en Apologi beredt i dette Diemed.

Møl.

Et ypperligt Indfald! hvis saa nogen af Tilskuerne hysser, kan I raabe: „Godt gjort, Hercules! nu kvæler du Slangen!“ Det er en Maade til at vende en Bøstjæmmelse til en Gæde; men det er kun Saa, der er istand til at gjøre Bendingen med Anstand.

Armado.

Men nu de øvrige Helte?

Holofernes.

Jeg skal spille tre.

Møl.

O trefold heltestore Mand!

Armado.

Maa jeg sige Jer en Ting?

Holofernes.

Vi høre opmærksomt.

Armado.

Hvis dette ikke hjælper, saa vil vi have en Nar. Jeg beder Jer, følg med.

Holofernes.

Courage, brave Dum! du har ikke sagt et Ord hele Tiden.

Dum.

Heller ikke forstaaet et Ord, Herre.

Holofernes.

Allons! vi skal nok omvende dig.

Dum.

Jeg kan være med i en Dands eller saadan Noget; eller jeg kan slaae paa Tromme for Heltene og lade dem dandse en Svingom.

Holofernes.

Du, dumme, ærlige Dum! kom nu, til vor Idræt!

(de gaae.)

Femte Act.

Første Scene.

Udenfor Prindsessens Telt.

(Prindsessen, Katharina, Rosalinde og Maria komme ind.)

Prindsessen.

Vi blive rige, Piger, før vi reise,
 naar Gaver strømme ind i saadan Mængde; —
 en Dame helt indfattet i Demanter! —
 se, hvad den sømme Konge sendte mig.

Rosalinde.

Kom der da ikke Andet med, Prindsesse?

Prindsessen.

Ei Andet? jo, saa mange Elskovsrim,
 som der kan rummes paa et Ark Papir,
 to tætte Sider, Margen og det Hele,
 saa Boret næsten skjulte Amors Navn.

Rosalinde.

Saa kan den lille Gud jo blive „voren“;
 han har nu været Dreng femtusind Aar.

Katharina.

Ja, og en slem, uvoren Galgenfugl.

Rosalinde.

Du hader ham, for han har dræbt din Søster.

Katharina.

Han gjorde hende mørk, forsagt, tungsindig;
 hun døde; hvis hun havde havt et Sind,
 som dit, saa let, saa lyst og lystigt, kunde
 hun bleven Bedstemoder før sin Død,
 og det kan du; let Hjerte lever længe.

Rosalinde.

Dit Ord er let; dets Mening mørk og tung.

Katharina.

Den mørke Skjønhed er saa lys og let.

Rosalinde.

Der kræves mere Lys til denne Gaade.

Katharina.

Du er saa brændbar; Lyset er for farligt;
lad derfor kun mit Ord i Mørket blive.

Rosalinde.

Ja, hvad du gør, det gør du helst i Mørke.

Katharina.

Du tager aabenlyst dig Sagen let.

Rosalinde.

Jeg er kun let; du veier sagtens mere.

Katharina.

Du veier hverken Gjerning eller Ord.

Rosalinde.

At veie dine Ord er neppe værd.

Prindsessen.

Det Vittighedens Boldspil gik jo rask. —

Du, Rosalinde, fik jo og en Gave;
fra hvem? og hvad?

Rosalinde.

Ja, gid I vidste det! —

hvis kun mit Ansigt var saa smukt som Eders,
var vel min Gave ligesaa. — Se dette.

Ja, jeg har ogsaa Vers, Tak ste Biron,
i rigtig Takt, var kun Indholdet rigtigt,
saa var jeg Jordens skønneste Gudinde;
han ligner mig med tyvetusind Skjønne;
mit Billed har han tegnet i sit Brev.

Prindsessen.

Godt?

Rosalinde.

Skriften god; men daarligt i sin Ros.

Prindsessen.

Saa stjon som Blæk, en herlig Sammenligning!

Katharina.

Stjon som det store B i Forstriftbogen.

Rosalinde.

Bogt dig for Maleri; thi jeg betaler;

du ligner selv de røde Initialer;

Med D'er er dit Ansigt mærket slemt.

Katharina.

Du slemme Trold; gid Pokker ta'e din Stjemt.

Prindsessen.

Men sig os, hvad Dumains Foræring var.

Katharina.

Den Handske.

Prindsessen.

Har han ikke sendt et Par?

Katharina.

Jo, min Prindsesse, og paa langs og tvers

desuden et Par Tusind Elstovsvers,

en Hob af Smiger og af Ganteri,

slet sammensat, med ingen Mening i.

Maria.

Den Perlesnor fik jeg fra Longaville,

samt en Epistel milelang dertil.

Prindsessen.

Ja vist, du ønsked kortere, jeg troer,

hans Brev, og længere hans Perlesnor.

Maria.

Saa sandt jeg lever, det var det jeg vilde.

Prindsessen.

O, Visdom! vore Veilere at drille!

Rosalinde.

O, Daarfskab, dyrt at kjøbe Drilleri!
tro mig, Viron skal ei gaae Ram forbi;
o, havde jeg ham fangen otte Dage,
han skulde bede, logre, trygle, klage,
og passe som en Træl paa Stund og Tid
og øde paa forløbte Rim sit Bid,
og vie mig sin Tjeneste fuldtro,
stolt af, at jeg ham stolt med Spot udlo;
jeg vilde vise ham min Magt saa svar,
at jeg hans Skjæbne blev, og han min Nar.

Prindsessen.

Værst fangen er den kloge Mand befærret
af Daarfskab. Daarfskab, som hos Kløgt er næret,
har Kløgtens Støtte, Kundskabs rige Aare,
og Visdom pryder selv den lærde Daare.

Rosalinde.

Saa stærkt kan ikke Ungdomsblood oprøres,
som Alvor, der til Sværmeri forføres.

Maria.

Galtskab hos Narre har ei nær den Fare,
som naar den Vise faldt i Daarfskabs Snare,
fordi han bruger al sin Kløgt og Flid
og værner om sin Daarfskab med sit Bid.

(Boyet kommer ind.)

Prindsessen.

Boyet? — hvad glæder ham saa overmaade?

Boyet.

Jeg døer af Latzer! — hvor er hendes Naade?

Prindsessen.

Hvad Nyt, Boyet?

Boyet.

Prindsesse, i Gævær!

Til Baaben, Piger; Tjenden rykker nær
mod Eders Fred; snart Amor vil i Masse
med listig Talekunst Jer overrasse.

Forsvar Jer; lad Jert Bid nu spille strapt;
hvis ikke, — skjul Jert Hoved og giv tabt.

Prindsessen.

Ha, Saint Denis imod Sankt Amor! — Spejder,
sig, hvem er det, som os med Suk beseider?

Boyet.

I Figentræets svale Ly en Stund
jeg vilde lufte Diet til et Blund,
da blev jeg brat forstyrret i min Hvile;
thi Kongen og hans Fæller saae jeg stille
til samme Skygge; da med varsomt Tjeb
jeg sneg mig ind i Krattet tæt derved;
nu skal I høre, hvad jeg hørte der: —
at de forklædte snart vil komme her.

Herolden er en Page skjelmst og net,
som kan sit Budskab ramse flink og let.

Anstand og Foredrag han maatte lære:

„Tal saadan; — saadan skal du Kroppen bære“. —

Saa fik de Skrupler, om ei Høihedsghandsen
rent vilde bringe ham fra Bid og Sandsen.

„En Engel“, sagde Kongen, „ligner hun;
men bliv du ikke ræd; tal dristigt kun“. —

„En Engel“, svared han, „gjør ei Fortræd;
ja, hvis hun var en Djævel, blev jeg ræd“ „ —

Saa lo de, gav paa Skuldren ham et Smælt,

saa at den kjække Tyr blev dobbelt kjæk.
 En gned sin Albu, stoggerlo og svor,
 at bedre Svar var aldrig hørt paa Jord;
 En raabte, med et Fingerknips dertil:

„Allons! det gaaer! lad komme, hvad der vil!“ —

En sprang, og raabte: „prægtigt gaaer jo Alt!“ —

En snurrede sig omkring paa Taa — og faldt;
 saa tumlede de Alle ned paa Jorden
 med slig en dyb og voldsom Lattertorden,
 at de af Latterkrampe laa bespændte,
 til stride Taarer deres Galstabs endte.

Prindsessen.

Men hør, men hør! sig, kommer de da her?

Boyen.

Javist, og deres Udstaffering er
 som Moskoviter, — Russer; — En og hver
 vil der ved Dands og Artighed erklære
 sin Elskovsflamme for sin Hjertenskjære;
 thi hver af dem kan sagtens Sin jo kjende
 paa Smykkerne, som han har skænket hende.

Prindsessen.

Det vil de? Godt, I Herrer, vent en Smule. —

I Damer, Mønstre skal vort Ansigt skjule,
 og Ingen af dem skal den Lykke naae
 et Glimt kun af sin Skjønnes Syn at faae.

Det Smykke, Rosalinde, skal du bære,
 saa beiler Kongen til dig som sin Kjære.

Giv du mig dit og tag saa mit, Veninde;

saa troer Biron, at jeg er Rosalinde. —

Byt Eders med, at Elfterne maa feile

og hver især til den Urette beile.

Rosalinde.

Sa vel! bær Eders Gaver ret til Skue.

Katharina.

Men hvad er Eders Plan med dette Bytte?

Prindsessen.

Min Plan er den, at krydse deres Plan.

Paa Skjemt er deres Beilen kun lagt an,
og Skjemt mod Skjemt, det er min hele Plan;
naar hver af dem har ret udgydt sit Hjerte
for sin indbildte Skjønne, skal vi snærte
ham med vor Spot ved næste Leilighed,
naar uden Maffessjul vi tales ved.

Rosalinde.

Men om de nu til Dands os vilde føre?

Prindsessen.

Nei, ikke for vor Død en Fod vi røre;
for deres fine Tale er vi døde,
vi vende Ryg, mens deres Kunst de øve.

Boyen.

Den Haan kan vel en Talers Kjæthed skræmme,
saa han sin Kunst og Lærdom maa forglemme.

Prindsessen.

Just derfor gjør jeg det; gaaer han istaa,
saa prøver Ingen af dem meer derpaa;
den Skjemt er bedst, naar Skjemt gjør Skjemt til Nar;
vi tage Deres, medens Vort vi har;
vi seire, medens deres Skjemt vi gjække;
og de maa stufede med Skam fortrække.

(Trompetklang udenfor.)

Boyen.

Hør! — Maffer paa! nu kommer Maffetoget.

(Damerne maffere sig.)

(Kongen, Biron, Longaville og Dumain, flædte i russisk Dragt og maskerede, Møl, Spillemænd og Følge komme ind.)

Møl.

Hil Eder, Ynderigeste paa Jorden!

Boyet.

Saa ynderige som det rige Taft.

Møl.

En hellig Samling af de Skønneste,

(Damerne vende Ryggen til.)

Hvis Ryg et jordist Die end har mødt! —

Biron.

„Hvis Blik“, Slynge!, „hvis Blik“ —

Møl.

Hvis Blik et jordist Die end har mødt!

Alf, ude —

Boyet.

Alf ja, ude af det er du nok.

Møl.

Alf, udeluk os ei fra Eders Gunst,

Vend bort —

Biron.

„Vend ikke bort“, Slynge!

Møl.

Vend ikke bort fra os Solhersterøiet.

Boyet.

Det Tillægsord slaaer ikke rigtigt til,
du skulde sagt Solhersterindeøiet.

Møl.

De hører ikke; det forvirrer mig.

Biron.

Er det din Sifferhed? bort med dig, Skjelm!

Rosalinde. !

Hvad vil de Fremmede? spørg dem, Boyet,

hvis de forstaae vort Sprog, er det vort Dunste,
at En forklarer simpelt deres Hensigt.
Spørg hvad de vil.

Boyet.

Hvad vil I hendes Høihed?

Biron.

Kun Fred begjære vi og venlig Omgang.

Boyet.

Kun Fred begjære de og venlig Omgang.

Rosalinde.

Sig dem, det har de, og lad dem saa gaae.

Boyet.

Det har I, siger hun, og I kan gaae.

Kongen.

Sig hende, vi har traadt saa mange Mile
kun for at træde her en Dands med hende.

Boyet.

Han siger, de har traadt saa mange Mile
kun for at træde her en Dands med Jer.

Rosalinde.

Det er ei saa; spørg dem, hvormange Tommer
der gaaer paa Milen; har de traadt saa mange,
er Maalet paa den ene let at nævne.

Boyet.

Hvis I har Mile, mange Mile traadt
paa Veien hid, vil hendes Høihed vide,
hvormange Tommer der skal til en Mil.

Biron.

Sig, vi har maalt dem ud i trætte Fjed.

Boyet.

Hun hører selv.

Rosalinde.

Hvor mange trætte Fjed
af mange trætte Mile, som I vandred,
har I da talt, imens I gif en Mil?

Biron.

Vi tæller Intet, som for Jer vi offre;
vor Trostak er saa rig, saa ubegrændset,
at vi ei regne, mens vi øve den.
Und os at vise Eders Afsyns Sol,
at vi som Bilmænd maa tilbede den.

Rosalinde.

Mit Afsyn er en Maane, skybelagt.

Kongen.

O, Held den Sky, der fik en saadan Magt! —
fin, klare Maane med dit Stjernesølge
skyfri paa vore Dines Laarebølge.

Rosalinde.

En daarlig Bøn! forlang dog noget Andet;
I beder kun om Maanefin paa Vandet.

Kongen.

Saa træd med mig i Dands et Skifte kun;
I har jo selv til Bøn opladt min Mund.

Rosalinde.

Spil op, Musik! — Snart skal det være! — Nei,
nu ingen Dands! som Maanen skifter jeg.

Kongen.

I vil ei dandse? nu saa brat stemt om?

Rosalinde.

Fuldmaane var jeg før; men Skiftet kom.

Kongen.

I er dog Maanen end, og Manden jeg.
Skal da Musikens Klang forgjæves høres?

Rosalinde.

Mit Ore røres.

Kongen.

Foden burde røres.

Rosalinde.

Saa ræk mig Haand; I kom saa lang en Bei;

hjeg vil ei være sær, men dandse — nei!

Kongen.

I gav mig Haand?

Rosalinde.

Til Afsted kun som Venner; —

gjør Eders Bux, og dermed Dandsen ender.

Kongen.

Gen Takt endnu; lad Jer ei længer bede.

Rosalinde.

For denne Pris kan vi ei meer tilstede.

Kongen.

Sig da, for hvilken Pris I her vil blive.

Rosalinde.

For Eders Bortgang.

Kongen.

Det kan vi ei give.

Rosalinde.

Saa faaer I Intet. — Held mit Onste er,

dobbelst for Eders Maffer, halvt for Jer.

Kongen.

Wil I ei dandse, lad os sladre meer.

Rosalinde.

I Enrum da.

Kongen.

Det allerhelst jeg seer.

(de samtale affides.)

Biron.

Kun eet sødt Ord, Skønjomfru fin og kjær.

Prindsessen.

Melt, Sukker, Honning; tre sif I jo der.

Biron.

Mjød, Søddrif, Malvoister, det er tre til,
sex søde Ord; det stikker Eders Spil.

Prindsessen.

Selv syvende, Farvel Herr Kavaleer!

I spiller falsk; jeg spiller ikke meer.

Biron.

Et Ord i Enrum!

Prindsessen.

Ikke sødt.

Biron.

Den Spas

min Galde vækker.

Prindsessen.

Det var bedst.

Biron.

Tilpas.

(de samtale affides.)

Dumain.

Skift, Frøken, blot et Ord med mig, ei meer.

Maria.

Tal.

Dumain.

Skønne Dame, —

Maria.

Skønne Kavaleer!

tag det for „skønne Dame“.

Dumain.

Lad mig faae
et til i Enrum blot, saa skal jeg gaae.

(de samtale affides.)

Katharina.

Er Eders Mæste tungeløs i Munden?

Longaville.

Seg veed, af hvilken Grund I spørger saa.

Katharina.

Sig frem! jeg længes; lad mig høre Grunden.

Longaville.

To Tunger har I selv, kan jeg forstaae,
og I vil skænke ogsaa mig en halv.

Katharina.

Halv Dre? men saa blev I jo en Kalb.

Longaville.

Kalb, skønne Froken?

Katharina.

Nei, en skøn Herr Kalb.

Longaville.

Vi dese.

Katharina.

Nei, jeg vil ei være halv.

Opklæk den selv, saa bliver den en Stud.

Longaville.

Det Stød gik over Eder selv kun ud;
vil I da skænke Horn? vær ei saa slem.

Katharina.

Dø da som Kalb, før Horn kan vøge frem.

Longaville.

Men før jeg døer, et Ord i Enrum bare.

Katharina.

Brøl sagte; tag for Slagteren Jer vare.

(de tale affides.)

Boyet.

Saa hvas en Tunge har de stjelmste Piger
som Rageknivens fine Egg, der gaaer
igjennem det usynligt fine Haar; —

fra Vid til Vid den snildt og dristigt stiger,
og med saa raft en Flugt som Rugler, Pile,
som Bind og Tanke deres Indsald ile.

Rosalinde.

Nu, Piger, ikke meer! nu er det godt.

Biron.

Ved Himlen, vi maa gaae med Skam og Spot!

Kongen.

I taabelige Pigebørn, Farvel.

Prindsessen.

I frosne Moskoviter, meget Held!

(Kongen og Kavalererne gaae.)

Er det den vidtberømte Bittighed?

Boyet.

En Praas kun, slukt af Eders søde Mande.

Rosalinde.

En dygtig Bittighed, drøi, tyf og fed.

Prindsessen.

Den stakkels Konge! hvor han var i Vaande!

jeg troer, før Natten hænger de sig alle;

vi seer dem aldrig uden Maffer her.

Biron, han lod jo ganske Modet falde.

Rosalinde.

Åh, ja! det var en høist ynkværdig Færd.

Kongen formaaede knap sin Graad at tvinge.

Prindsessen.

Biron, han svor sig aandeløs og mat.

Maria.

Dumain bød mig sin Huldstab og sin Klinge;
jeg svared: „non point“; saa tav han brat.

Katharina.

Hvad troer I, Longaville kaldte mig,
der „knuged ham om Hjertet?“

Prindsessen.

Hjertebærk?

Katharina.

Netop.

Prindsessen.

Fy, flemme Sygdom, bort med dig!

Rosalinde.

Naa, Bønders Bittighed er nok saa stærk; —
men tænk engang, mig Kongen Trostab svor.

Prindsessen.

Mig har Biron, den flinke, viet sig.

Katharina.

For mig kun aander Longaville paa Jord.

Maria.

Som Barf til Træ Dumain er groet til mig.

Boyet.

Prindsesse, — skønne Damer, — ganske vist
feer vi dem her om et Par Diebliffe
i egen Dragt; tro mig, de slaaer sig ikke
tiltaals med al den Tort, de døied sidst.

Prindsessen.

De komme her?

Boyet.

Ja, det veed Gud, de vil,

med glade Miner til det flette Spil;
derfor byt Smykker, og saasnart de kommer,
spring ud som Roser i den varme Sommer.

Prindsessen.

Spring ud? — tal tydeligt.

Boyen.

En yndig Kvinde

i Masse ligner Rosen i sin Knop;
naar Massen falder, træder en Gudinde
af Skyen frem, en Rose lukkes op.

Prindsessen.

Bort, Nar! men sig, hvad skal vi finde paa,
naar nu som Veilere de for os staae?

Rosalinde.

Hvis Eders Høihed Raad af mig vil tage,
skal vi dem med og uden Masse plage;
tal om de Gjæffe, der os her generte,
som Mostoviter rædsomt udstafferte;
spørg, hvem det var, og hvad de mente dog,
med sligt et Optog, slig en slov Prolog,
og hvad det plumpe Tjas mon skal betyde,
som i vort Telt de her os vilde byde.

Biron.

Tilside, Damer; der er vore Helte.

Prindsessen.

Afsted som Raadhyr! ind i vore Telte!

(gaaer med Damerne.)

(Kongen, Biron, Longaville og Dumain komme i deres egen Dragt.)

Kongen.

Guds Fred, min Herre; hvor er hendes Høihed?

Bohet.

Her i sit Telt; befaler Eders Naade,
at jeg skal bringe hende noget Bud?

Kongen.

Bed, at hun blot et Ord af mig vil høre.

Bohet.

Det gjør jeg, og jeg veed, det vil hun gjøre.

(gaaer.)

Biron.

Han piffer Indfald op som Duen Biffer,
og, naar Gud vil, han dem igjen udstikker;
som Bissefræmmer han sin Bylt udbreder
ved Gilder, Markeder, paa Torv, i Stræder,
og vi, som drive Handelen en gros,
Gud veed, det gaaer ei nær saa let for os.
Smaaapigerne har han i Lommen listet;
som Adam havde han vist Eva fristet;
han stjæler for, han læser, han har slidt
sin Finger ved at kysse paa den tidt;
en Modens Abekat, Monsieur Abdræt;
ved Terningbordet bander han saa net,
saa elegant; han synger en Dissant
saa fin; hvem præsenterer saa galant?
blandt Damer er han „sød“; ved hvert et Skridt
paa Trappen kysser den hans Fod saa blidt;
den Blomst! han smiler sødt til Hver og En,
at man kan see hans Tænders Elfenben;
ja, hvem der ønsker Fred i Dødens Stund,
maa give ham hans Navn: „den Honningmund.“

Kongen.

Til Bloksbjerg med den Honningmund! dens Baas
fik jo Armados' Dreng rent af sin Raas.

(Prindsessen, ført af Boyet, Rosalinde, Maria, Katharina og Følge
komme ind.)

Biron.

Der kommer han. — Finessen, hvad var du,
før han fremviste dig? — hvad er du nu?

Kongen.

Gid Lykken regne ned paa Eders Veie!

Prindsessen.

Regn paa min Bei? det ynder jeg kun lidt.

Kongen.

Hvorfor vil I min Tale nu fordreie?

Prindsessen.

Ønst mig da bedre Held; det tør I frit.

Kongen.

Vi kom her paa Besøg; vil I som vi,
saa lad os nu Jer til vort Slot ledsage.

Prindsessen.

Jeg bliver her; bliv fast ved Eden I;
mensvorne Mænd maa Gud og mig mishage.

Kongen.

Stjænd ikke; I har voldt, at vild jeg foer;
kun Eders Dines Dyd mig jo forleder.

Prindsessen.

Kald det ei Dyd; Last er det rette Ord;
det er ei Dydens Sag at bryde Eder.

Men her jeg sværger ved min Jomfru'ære,
end som den pletfri Villie stjer og ren,
at før jeg Gjæst i Eders Hus vil være,
før times mig Alverdens Nød og Men;
thi aldrig vil jeg være Marsag til,
at med en hellig Ed der drives Spil.

Kongen.

Vi blues ved, at I skal eensom boe
i Orknen udeluffet fra Besøg.

Prindsessen.

Nei, det maa Eders Høihed ikke troe;
vi har havt Morstab her og lystig Spøg;
et Selstab Russer var for nylig her.

Kongen.

Hvad? Russer?

Prindsessen.

Sa, i Sandhed, Eders Naade;
belevne Herrer, jeg forsikrer Jer.

Rosalinde.

Tal sandt, Prindsesse! — Tro mig, Eders Naade,
Prindsessen taler kun paa Tidens Bis
med høfligt overdreven Lov og Pris.

Vi fire fik Besøg af fire Mænd
i russisk Dragt; en Time drev de hen
med Snak, og dog i al den Tid, jeg troer,
vi hørte ikke et fornuftigt Ord.

Just kalde dem for Narre tør jeg ikke;
men naar de tørste, vil nok Narre drifte.

Biron.

Den Skjemt er mig for tør; min Smukke, Søde,
Jert Bid gjør Kløgt til Daarstab; naar vi møde
med klare Dine Himlens Flammeblik,
gjør Lyset Lyset blindt; I, Frøken, fik
saa rig en Aand, at mod dens rige Kilde
Kløgt synes dum, og Rigdom arm og lille.

Rosalinde.

Saa er I rig og kløgtig; thi jeg har
anseet Jer for —

træf med din hvassse Kløgt min fløve Sands;
 hug mig istykker med dit skarpe Bid;
 jeg byder dig ei mere op til Dands,
 ei meer i Russerdragt jeg kommer hid;
 til skrevne Taler ei min Bid jeg slaaer,
 paa Drenges Ramser ikke meer jeg bygger;
 ei meer forklædt jeg til min Skjønne gaaer;
 ei som en Gadesanger Rim jeg brygger.

Bort, Taftesfraser, Taler silkebløde,
 udsøgte Flokfler, Ord, der staae paa Skruer,
 sprænglærde Talemaader, der som Fluer,
 Indbildskheds Maddiker i mig kun føde!

Bed denne hvide Handske sværger jeg, —
 hvor hvid saa Haanden er, maa Himlen vide, —
 herefter tolker jeg min Elstovskvide

med simpelt Ja og ærligt Badmels Nei.

Saa hør da, Pige, her jeg vil dig byde
 mit Hjertes Elstov sans reproche og Lyde.

Rosalinde.

Sans sans jeg be'er.

Biron.

Alf, gammel Bane bider

desværre altid bedst; tilgiv; jeg lider;
 med Tiden gaaer det over. — Vi, — lad see;

skriv: „Frels os, Herre Gud“ paa disse Tre;

thi de er smittede; i Hjertet fik

de deres Sygdom ind af Eders Blik;

hjem søgte blev de; I er selv ei fri;

thi „Herrens Mærke“ seer jeg, bærer I.

Rosalinde.

Nei, fri er de, som disse Tegn har givet!

Biron.

Forbrudt er alt vort Gie; skjænt os Livet.

Rosalinde.

So vift! I tager ganske feil ad Sagen;
forbrudt? og det er Jer, der fører Klagen?

Biron.

Jeg vil ei ha' med Eder at bestille.

Rosalinde.

I skal ei heller faae det, om I vilde.

Biron.

Bliv I kun ved; min Bittighed staaer stille.

Kongen. (til Prindsessen.)

Lær os, hvordan vi turde Naade vente
for, hvad vi synded.

Prindsessen.

Bedst om I bekjendte;
var I ei nylig her i fremmed Dragt?

Kongen.

So, Høihed.

Prindsessen.

Var det forud overlagt?

Kongen.

Det var det, stjerne Trofen.

Prindsessen.

Saa lad høre:
hvad hvisted I i Eders Dames Dre?

Kongen.

Alt kjær hun var mig fremfor Alt paa Jord.

Prindsessen.

Stod hun her nu, saa gif I fra Jert Ord.

Kongen.

Nei, ved min Ære!

Prindsessen.

Ti dog stille! den,

der eengang brød sin Ed, gjør det igjen.

Kongen.

Foragt mig, hvis jeg svigter dennesinde.

Prindsessen.

Det vil jeg; derfor hold den. — Rosalinde,

hvad var det, Russeren tilhviisted dig?

Rosalinde.

Han svor, Prindsesse, at han elstede mig

som sine Dines Lys og statted mig

høit over Alt paa Jord; min Haand at vinde

det var hans Attraa eller Døden finde.

Prindsessen.

Gud signe dig; den Riddersmand vil staae

fast ved sit Ord; det kan du stole paa.

Kongen.

Hvad mener I? Nei, tro mig paa mit Ord,

den Dame her jeg aldrig Trostak svor.

Rosalinde.

Det gjorde I, ved Himlen! og dertil

gav I mig dette; tag det, om I vil.

Kongen.

Prindsessen fik mit Ord og dette Pant;

paa hendes Ærme jeg det atter fandt.

Prindsessen.

Tilgiv mig; dette Smykke bar jo hun;

men Herr Biron blev min med Haand og Mund.

Sig, om I Smykket eller mig attraaer?

Biron.

Nei begge Dele jeg af Tanken slaaer! —

Nu fatter jeg det; det var et Komplot;

vort Mummespil blev forud Jer forraadt
og tumlet som i Gulelegens Raft.

En Sladderhank, en Gjøgler, en Hans Kvast,
en Nyhedsfræmmer, en Tallerkenslifter,
en Grinebider, som ærbødigt nisser,
ad hvem den Naadige har stundom leet,
han har forraadt vor Plan; da det var steet,
har vore Damer byttet Tegn, og vi
gik efter Tegnene paa Frieri.

Se Troløshedens Straf! Alt tvende Gange
lod vi os nu i Meneds Snare fange. —

(til Boyet.)

Men det var Jer, som kom vor Skjemt paa Spor
og voldte, at paany vi Mened svor.

I Maalet har paa hendes Naades Sko;

I kan jo smile ind i hendes Die,
staae mellem hendes Stol og Ilden tro,

kan holde Fadet og med Spas fornøie.

I fik vor Page ud af Rollen; — gaa!

et Kvindestjært skal I til Eigtstrib saae.

I steler til mig? o, men Eders Blik
er som et Sværd af Bly.

Boyet.

Hel lystigt gif
det raske Dystløb jo i Vittighed.

Biron.

Se, strax i Skranken, — jeg er færdig. Fred!

(Skalle kommer ind.)

Kom, ægte Vid, du stiller vældig Strid.

Skalle.

O, Herre! sig mig dog, — Ja eller Nei,
skal de tre Helte komme eller ei?

Biron.

Er der kun tre?

Skalle.

Nei, Herre; men det er det Fine deri,
hvor forestiller tre.

Biron.

Tregange Tre gjør Ni.

Skalle.

Nei, Herre, I maa forlade mig, Herre, jeg haaber, at
det er ikke saa. I kan ikke saadan løbe med os, Herre, det
kan jeg forsikre Jer, Herre; vi veed nok, hvad vi veed; jeg
skulde troe, Herre, at tregange tre, Herre, —

Biron.

Er ikke ni?

Skalle.

Med Eders Permission, Herre, vi veed nok, hvormeget
det beløber sig til.

Biron.

Paa min Tre, jeg har altid troet, at tregange tre
var ni.

Skalle.

Gud bevares, Herre; det var en Unk, om I skulde
tjene Eders Brød ved Regning.

Biron.

Hvormeget er det da?

Skalle.

Oh, bevares, Herre, Personerne selv, Aftørerne, Herre,
vil nok vise Jer, hvormeget det beløber sig til. Jeg for
min Del, Herre, jeg skal, saa at sige, kun forestille een
Mand, Pompon den Store, Herre.

Biron.

Er du en af Heltene?

Skalle.

Det har behaget dem at agte mig værdig til Pompion den Stores Rolle. Jeg for min Del kjender ikke hans Helterang saa nøie; men Pompion skal jeg svare for.

Biron.

Gaa saa og lad dem gjøre sig færdige.

Skalle.

Vi skal nok gjøre vore Sager godt, Herre; vi skal nok gjøre os Umage.

(gaaer.)

Kongen. (til Biron.)

Biron, de gjør os Skam; lad dem ikke komme.

Biron.

Af Skammen har vi bidt Hovedet, og hvad Ondt er der i, om de spille værre, end Eders Høihed og vi?

Kongen.

Jeg siger, de skal ikke komme hid.

Prindsessen.

Nei, Høihed, giv den Sag i mine Hænder; den Skjemt er morsomst, der sig selv ei kjender, naar Ivrighed, der stræber efter Gunst, selv slaaer ihjel Gjenstanden for sin Kunst; og just det flette Spil kan more tidt, naar stort Rabalder endes med saa lidt.

Biron. (til Kongen.)

Den Skildring passer herligt paa vor Skjemt.

(Armado kommer.)

Armado.

Salvede! jeg anraaber dig om at offre saa meget af din kongelige, søde Aande, som behøves til at udtale et Par Ord.

(han taler affides med Kongen og giver ham et Papir.)

Prindsessen.

Mon den Mand tjener Gud?

Biron.

Hvorfor spørger I derom?

Prindsessen.

Han taler ikke, som et Menneſte, Vorherre har ſkabt.

Armado. (høit.)

Det kommer ud paa eet, min ſjønne, søde Honning=
monark; thi jeg forſikkrer, Skolemeſteren er overordenlig fanta=
ſtiſt, altfor forſængelig, altfor, altfor forſængelig. Men vi
vil lade det komme an, ſom man ſiger, paa **fortuna della**
guerra. Jegønſter Jer Sindets Fred, allerſomkongeligſte
Forening!

(gaaer.)

Kongen.

Det bliver nok en ſjøn Forſamling af Helte: han fore=
ſtiller Hektor fra Troja, Bondenolden Pompejus den Store,
Kapellanen Alexander, Armados Dreng Hercules, Pedanten
Judas Maccabæus.

Førſt kommer de fire Helte, og gaaer det godt for dem,
ſaa ſtiſter de Fire Dragt og spiller de andre Fem.

Biron.

De Fem ſkal spille den første Scene.

Kongen.

Nei, det er de Fire, ſkulde jeg mene.

Biron.

Pedanten, Storſtryderen, Kapellanen, Narren og
Drengen.

Det er ſom Sexer alle, hvis Verden atter faaer
fem ſlige Helte ſamlede igjen et heldigt Aar.

Kongen.

Der har vi Skibet iſigte, for fulde Seil det gaaer.

(Optog af de ni Helte.)

(Skalle kommer ind i Rustning som Pompejus.)

Skalle.

Jeg er Pompejus —

Biron.

Nu lyver du; det kan du ikke være.

Skalle.

Jeg er Pompejus —

Boyet.

Og Livens Gab maa du paa Knæet bære.

Biron.

Godt sagt, gamle Skjelmsmester; vi To maa være Venner.

Skalle.

Jeg er Pompejus; den Svære kaldt —

Dumain.

Den Store!

Skalle.

Stor var det, ja! — den Store kaldt, som udi Stridens Hede med Sværd og Skjold fik mangen Gang min Fjende til at
svæde.

Jeg reiste langs med denne Strand, indtil jeg landede her, og for den franske Tomfrus Ven jeg lægger ned mit Sværd.

Hvis Jeres Naade vilde sige: „Tak, Pompejus“, saa var jeg færdig.

Prindsessen.

Mange Tak, store Pompejus.

Skalle.

Saameget var det ikke værd; men jeg skulde troe, jeg var perfekt; jeg gjorde kun en lille Feil i „stor“.

Biron.

Jeg tør vædde min Hat imod en Halvskilling, at Pompejus er den bedste af Heltene.

(Nathaniel kommer ind i Rustning som Alexander.)

Nathaniel.

Jeg var den hele Verdens Herfter og Forstander,
i Ost, Vest, Nord og Syd udbredte jeg mit Rige;
mit Skjold beviser klart, at jeg er Alisander.

Boyet.

Din Næse siger Nei; den staaer jo altfor lige.

Biron.

Din Næse lugter Nei, du saare veltugtrige!

Brindsessen.

Seirherren er forsagt; — bliv ved, Herr Alexander.

Nathaniel.

Jeg var den hele Verdens Herfter og Forstander.

Boyet.

Ja, det er ganske vist; det var du, Alisander!

Biron.

Pompejus den Store!

Skalle.

Jeg er Eders Velbaarenheds Tjener, Skalle.

Biron.

Jag Verdensherfteren ud; jag Alisander ud.

Skalle. (til Nathaniel.)

O, Herre, I har gjort det af med Verdensherfteren
Alisander. I vil blive slettet ud af de gamle Tapeter for
den Sags Skyld og Eders Løve, der sidder paa en Natstol
med Hellebarden i sin Klo, den maa I overlade til U—U
—Uneas; han bliver den niende Helt. En Verdensherfter
og bange for at tale! Skam dig og løb din Bei, Alisander!
(Nathaniel gaaer.) Det er, med Eders Tilladelse, et godt
sølle Skind, en skikkelig Karl, seer I, og snart forknytt. Han
er en forfrækkelig god Nabo, og en Pokkers Karl til at slaae
Regler; men Alisander — af ja, det seer I jo nok, hvor-

dan det er; — det er ham for meget; — men nu kommer der Helte; de skal nok anderledes tale rent ud af Posen.

Biron.

Gaa nu af Veien, ædle Pompejus.

(Holofernes kommer ind i Rustning som Judas Maccabæus og Møl som Hercules.)

Holofernes.

Den store Hercules er denne lille Gut,
som sælved Cerberus, den trehovedede Canis;
dengang som Pattedarn han laa i Svøb med Sut,
i Buggen alt han kvalte Slinger med sin manus,
og quoniam han staaer som mindreaarig her,
ergo med min Apologi parat jeg er. —

(til Møl)

Gjør du med Anstand nu dit Exit og forsvind.

(Møl gaaer.)

Judas er jeg —

Dumain.

En Judas!

Holofernes.

Ikke Iskarioth, Herre. —

Judas er jeg, af Navn den Maccabæer —

Dumain.

Af Navn, men af Gavn en slet og ret Judas.

Biron.

En kysfende Forræder! — hvorledes er du bleven til Judas?

Holofernes.

Judas er jeg —

Dumain.

Stamme dig maa du, Judas!

Holofernes.

Hvad mener I, Herre?

Boyet.

At Judas skal gaae hen og hænge sig.

Holofernes.

Vær saa god at vise mig Veien, min nyssigne Herre.

Biron.

Godt sagt; et Figentræ var det, Judas hængte sig i.

Holofernes.

I skal ikke forvirre Hovedet paa mig.

Biron.

Fordi du har ikke noget Hoved.

Holofernes.

Hvad kalder I dette her? (peger paa sit Hoved.)

Boyet.

Knoppen paa en Violin.

Dumain.

Et Knappenaalshoved.

Biron.

Et Dødningshoved paa en Ring.

Longaville.

Ansigtet paa en gammel romersk Mønt, som neppe kan sees.

Boyet.

Knappen paa Cæsars Sværd.

Dumain.

Den udstaarne Knap paa et Krudthorn.

Biron.

Sankt Georgs Ansigt paa en Medaille.

Dumain.

Ja, en Medaille af Bly.

Biron.

Javist, saadan en, som en Tanddoftor har paa sin Hue. Og tal saa videre; nu har vi sat dit Hoved i Lave.

Holofernes.

Nei, I har bragt det ud af Lave.

Biron.

Vi har jo forsynet dig med mange Hoveder.

Holofernes.

I har givet mig paa Hovedet Allesammen.

Biron.

Om du saa var en Løve, saa gjorde vi ligesaa.

Boyet.

Men da han er et Asen, saa lad ham nu gaae.

Holofernes.

Det er slet ikke ædelt, ei høfligt eller net.

Boyet.

Et Lys til Judas; ellers i Mørket falder han let.

Prindsessen.

Den stakkels Maccabæus! hvor han blev jaget træt!

(Holofernes gaaer.)

(Armado kommer ind i Rustning, som Hector.)

Biron.

Stjul nu dit Hoved, Achilles; her kommer Hector i Rustning.

Dumain.

Om ogsaa mit Gjækkeri skal træffe mig selv, saa vil jeg nu være lystig.

Kongen.

Hector var kun en Trojaner i Sammenligning med denne her.

Boyet.

Men er det ogsaa Hector?

Dumain.

Jeg troer ikke, at Hector var bygget af saa stærkt
Lammer.

Longaville.

Hans Ben er for svært for Hector.

Dumain.

Mere Læg har han rigtignok.

Boyet.

Nei; hans Smalben er kjønneft.

Biron.

Det kan ikke være Hector.

Dumain.

Han er enten en Gud eller en Maler; han kan gjøre
Ansfigter.

Armado.

Den vaabenstærke Mars, den Drot for Vaabenbrag,
en Gave stjænkede til Hector, —

Dumain.

En forgyldt Mustatnød!

Biron.

En Citron!

Longaville.

Spækket med Kryderneffiker!

Dumain.

Nei, sprækket.

Armado.

Stille!

Den vaabenstærke Mars, den Drot for Vaabenbrag,
en Gave stjænkede til Hector, Trojas Helt,
en Mand saa gjæv, at han den hele lange Dag
fra Morgen og til Kveld stred uden for sit Telt.
Den Blomst er jeg —

Dumain.

Den Krusemynt.

Longaville.

Den Smørblomst.

Armado.

Kjæreste Herr Longaville, læg Tøile paa Eders Tunge.

Longaville.

Jeg maa heller give den Tøilen; den løber jo omkap med Hector.

Dumain.

Og Hector er en Mynde.

Armado.

Den stjerne Helt er alt død og hensemdret. Kjære Børn, forstyr ikke hans Ben i Graven; mens han var i Live, var han en Mand. — Men jeg vil gaa videre i min Text. — (til Prindsessen). Yndige Kongehøiher, forund mig din Hørelses Sands.

Prindsessen.

Tal, tappre Hector! det fornøier os meget.

(Biron hvister til Skalle.)

Armado.

Jeg tilbæder din yndige Naades Tøffel.

Boyet.

Han elsker hende Fod for Fod.

Dumain.

Han kan ikke alendis.

Armado.

Den Hector steg høit over Hannibal —

Skalle. (kommer frem.)

Hun er særdiv, Fatter Hector; hun er særdiv; hun er paa tredie Maaned.

Armado.

Hvad mener du?

Skalle.

Ja, min Tro, hvis I ikke spiller den ærlige Trojaner, saa er den stakkels Tøs væk; hun er paa gode Veie; Barnet rører sig allerede, og Eders er det.

Armado.

Infamiserer du mig her for Potentaterne? du skal døe!

Skalle.

Saa bliver Hector pidstet for Jacquenettas Skyld, som han har staffet et Liv, og hængt for Pompejus' Skyld, som han har stilt ved Livet.

Dumain.

O, fjeldne Pompejus!

Boyet.

Berømmelige Pompejus!

Biron.

Større end stor! store, store, store Pompejus! Pompejus den Vældige!

Dumain.

Hector stjælver.

Biron.

Pompejus er i Oprør. — Flere Furier! flere Furier! opæg dem! opæg dem!

Dumain.

Han udfordrer ham.

Biron.

Ja, om han saa ikke har mere af en Mands Blod i sig, end en Leppe behøver til Aftensmad.

Armado.

Ved Morgenstjernen! jeg udfordrer dig!

Skalle.

Jeg slaaes ikke med Morgenstjerne, som en Natvægter!
det skal klirre; med Sværd skal det være. O, lad mig laane
min Rustning igjen!

Dumain.

Plads for de brede Helte!

Skalle.

Jeg vil slaaes i bare Skjorte.

Dumain.

Modige Pompejus!

Møl.

Herre, lad mig slaae Jer lidt koldt Vand i Blodet; seer
I ikke, at Pompejus er isærd med at trække ud for at slaaes?
hvad tænker I paa? I mister hele Eders Reputation.

Armado.

Edle Herrer og Krigsmænd! undskyld mig; jeg vil ikke
slaaes i bare Skjorte.

Dumain.

I kan ikke afflaae det; Pompejus har udfordret Jer.

Armado.

Hjertenskjære Herrer! jeg kan og jeg vil.

Biron.

Hvad Grund har I dertil?

Armado.

Den nøgne Sandhed er den: jeg har ingen Skjorte;
jeg gaaer i Uld for at gjøre Bod.

Boyet.

Det er sandt; det blev ham paalagt i Rom af Mangel
paa Linned, og siden den Tid tør jeg sværge paa, at han ikke
har baaret andet Linned end et af Jacquenettas Bisteklæder,
og det bærer han nærmest ved Hjertet som et Elstovspant.

(Mercade kommer ind.)

Mercade.

Hil Jer, Prindsesse!

Prindsessen.

J er høist velkommen,
men J afbryder her vor Vystighed.

Mercade.

Det smerter mig, Fyrstinde; thi mit Budskab
er tungt at sige. Kongen, Eders Fader, —

Prindsessen.

Er død, ved Himlen!

Mercade.

Ja; mit Bud er bragt.

Biron.

Afsted, J Helte, nu formørkes Scenen.

Armado.

Jeg for min Del, trækker Beiret frit; thi jeg har
seet Fornærmelsens Dag igjennem Forsigtighedens Sprække,
og jeg skal staffe mig Ret som en Soldat.

(Heltene gaae.)

Kongen.

Hvorledes gaaer det Eders Majestæt?

Prindsessen. (til Boyet.)

Gjør Alting færdigt; jeg vil bort i Aften.

Kongen.

Nei, Eders Høihed, bliv, jeg beder Jer.

Prindsessen.

Gjør Alting færdigt. — Tak, J ædle Herrer,
for Eders venlige Opmærksomhed.

Jeg beder i mit Hjertes friske Sorg,
undskyld i Eders Visdom eller glem
vort Lunes altfor frie Skjelmeri;
ifald vor Dristighed gik altfor vidt

i Ordets lette Spil, var Eders Godhed
 selv Skyld deri. — Farvel, min ædle Fyrste!
 tungt Hjerte kan ei føre smidig Tunge;
 undskyld mig, hvis min Tak ei svarer til
 den store Bøn, jeg fik saa let bevilget.

Kongen.

Den sidste Time fører paa det Sidste
 hel tidt hver Sag just, som dens Hastværk kræver,
 og afgjør ofte, just imens den flyer,
 hvad lange Tiders Tvist ei kunde løse,
 og skjönt en Datters forrigfulde Pande
 maa nægte Elfkov, naar med Smil den beiler,
 den Bøn, som kjærligt vilde overtale,
 saa lad dog, — Elfkov talte jo dog først, —
 lad ikke Sorgens Sky forjage den
 fra Maalet. At begræde tabte Venner
 er ikke nær saa frugtbart og saa gavnligt
 som Glæden over nylig fundne Venner.

Prindsessen.

Jeg fatter ei Jert Ord; min Sorg er dobbelt.

Biron.

Et ærligt, simpelt Ord faaer lettest Indgang
 i Sorgens Dre. — Kjend paa disse Mærker,
 hvad Kongens Mening er. For Eders Skyld
 har vi forsømt vor Tid, har spillet falsk
 med vore Løfter; Eders Skjønhed, Damer,
 har stjæmmet os, idet den gav vort Sind
 en Retning tvertimod vort Diemed;
 og sandt I Noget hos os latterligt, —
 Elfkov er fuld af alskens daarlig Vanart,
 faad som et Barn, letfindig, lunefuld,
 af Diet stabt, derfor som Diet fuld

af sære Former, Skikkelser og Syner,
 omkiftelig, som Diet lader rulle
 sit Blik omkring til hver omkiftet Gjenstand;
 hvis nu den Flitterdragt af flygtig Elskov,
 som vi tog paa, i Eders Himmelsøine
 har ilde klædt vor Ed og Værdighed,
 har disse Himmelsøine selv os fristet
 til Broden, som de see; og derfor, Damer,
 vor Elskov hører Eder til; dens Feil
 er Eders; vi blev utro mod os selv,
 da vi blev engang utro for at være
 for evig tro mod dem, der gjorde os
 til begge Dele, — Skjønneste, mod Jer;
 den Troløshed, skjønt i sig selv en Synd,
 retfærdiggjør sig selv og bliver Dyd.

Prindsessen.

Vi modtog Eders Breve, elskovsfyldte,
 og Eders Gaver, Elskovs Sendebud;
 men i vort Jomfruraad lod vi dem gjælde
 for Høfligheder, Skjemt, Galanteri,
 Battering til at fylde Tiden ud;
 for vor Del tog vi ikke denne Sag
 med mere Alvor; derfor mødte vi
 Jer Beilen paa dens egen Vis, som Skjemt.

Dumain.

Langt meer end Skjemt bevidned vore Breve.

Longaville.

Og Bliffe.

Rosalinde.

Saadan tolked vi dem ikke.

Kongen.

Saa skjænt i Timens sidste Dieblit
os Eders Elfskov!

Prindsessen.

Altfor kort en Frist

til slikt et Kjøb for evig Tid at slutte.
Nei, nei, min Konge; Eders Høihed er
mensvoren, fuld af Brøde; derfor hør mig:
hvis I vil gjøre Noget for min Elfskov, —
skjønt der er liden Grund, — saa gjør da dette:
Jeg troer ei Eders Ed; men drag ihast
til et forladt og øde Enebo,
langt bort fra alle denne Verdens Glæder;
bliv der, til Aaret har fuldbragt sit Omløb
igjennem alle Himmelskredsens Tegn;
hvis dette strenge Liv i Ensomheden
ei ændrer, hvad Jert hede Blod nu lover,
hvis Faste, Frost, haardt Leie, tynde Klæder
ei visner Eders Elfskovs Blomsterpragt,
men staaer den Prøven og forbliver Elfskov, —
saa kom, saasnart det Aar er løbet ud,
og kræv mig, kræv mig da med denne Ret,
og ved den Somfruhaand, som trykker Eders,
da er jeg Eders; indtil denne Stund
jeg gemmer i et Sørgehus min Kummer,
og skjænker Mindet om min Faders Død
en Regn af Taarer. Nægter I mig dette,
velan, saa stille vi nu Haand fra Haand,
og vore Hjerter binder intet Baand.

Kongen.

Hvis dette eller meer jeg nægter dig
for blødt at vugge mig i hjælen No,

lad Dødens bratte Haand da ramme mig! —
fra nu skal i dit Bryst mit Hjerte boe.

Dumain.

Og mig, min Elskede? dit Svar til mig?
en Brud?

Katharina.

Et Skjæg, god Helsen, Hjertet ærligt,
tre gode Ting jeg ønsker trefold kjærligt.

Dumain.

O, skal jeg sige: „Tak, min søde Brud?“

Katharina.

Nei, Herre, Aar og Dag maa gaae, forinden
jeg lytter til en Veiler glat om Rinden;
naar Kongen kommer, tør I komme frit;
har jeg da megen Elskov, faaer I lidt.

Dumain.

Den Tid jeg vente vil med trofast Hu.

Katharina.

Vogt Jer! sværg ikke falsk engang endnu.

Longaville.

Maria?

Maria.

Naar et Aar er rundet hen,
jeg lægger Sorgen for en trofast Ven.

Longaville.

Seg venter taaligt; lang den Tid dog falder.

Maria.

I selv er lang som Faa af Eders Alder.

Biron.

Skjøn Tomsfru grubler? Søde, se paa mig;
se mig i Diet, i mit Hjertes Vindue,

hvor om en Bøn der venter paa dit Svar;
 byd mig en Daad, der vinde kan din Elfskov.

Rosalinde.

Tidt har jeg hørt Jer omtalt, Herr Biron,
 før end jeg saae Jer, og Alverdens Tunger
 forkynder, I er fuld af Skjemt og Spot,
 af Signelser og hvasse Spydigheder,
 som I vil øve paa Enhver, Jert Bid
 har Gøne til at naae. For nu at luge
 det Ufrud ud af Eders rige Hjerne,
 og dermed vinde mig, om I saa lyfter, —
 thi uden dette kan jeg ikke vindes, —
 saa skal I fra idag af Aaret ud
 besøge tavse Syge og kun tale
 med stakkels Samrende; jert Hverv skal være
 med al Anstrængelse af Eders Bid
 at tvinge kvalfuld Asmagt til at smile.

Biron.

At kalde Latter frem i Dødens Strube?
 det gaaer ei an; det er umuligt; Skjemt
 kan ikke virke paa en Sjæl i Dødstamp.

Rosalinde.

Paa den Vis aves just den Spottens Aand,
 hvis Magt er født af dette tomme Bifald,
 som Mængdens dumme Latter skjenker Daarer.
 Et vittigt Indfalds Held beroer paa Dret
 hos den, der hører, ikke paa dens Tunge,
 der siger det. Hvis nu den Syges Dre,
 der døves af hans egen Sammers Raab,
 vil høre Eders tomme Skjemt, — bliv ved da,
 og jeg vil tage Jer med samt den Lyde;
 men, vil han ikke, læg den Aand da bort,

og jeg skal see Jer uden denne Lyde
og glædes meget ved den Sindsforandring.

Biron.

Et Aar? godt! komme da, hvad komme skal;
et Aar jeg stjemter i et Hospital.

Prindsessen. (til Kongen.)

Sa, kjære Herre; altsaa nu Farvel!

Kongen.

Nei, Frøken, vi vil følge Jer paa Vei.

Biron.

Just som et Lytspil gif vor Beilen ei:

Hans fik ei Thrine. Vilde blot de Skjønne
som i Komedien vor Skjemt belønne!

Kongen.

Det faaer dog Ende, — om det og er trangt —
om Aar og Dag.

Biron.

Det Stykke er for langt.

(Armado kommer ind.)

Armado.

Hulde Majestæt, forund mig —

Prindsessen.

Var det ikke Hector?

Dumain.

Den ædle trojanske Ridder.

Armado.

Jeg vil kysse din kongelige Finger og tage Afsted. Jeg
er bunden af et Løfte; jeg har lovet Jacquenetta at gaae bag
Bloven tre Aar for hendes hulde Elskov. Men, høitagtede
Høihed, vil I høre den Dialog, som de to lærde Mænd har
sammensat til Pris for Uglen og Gjøgen? den skalde være
føiet til Slutningen af vort Skuespil.

Kongen.

Kald dem ind i en Hæst; vi vil høre den.

Armado.

Hei! kom ind!

(Holofernes, Nathaniel, Møl, Skalle og Flere komme ind med Musik.)

Paa denne Side er Hiems, Vinteren, paa den anden Ver, Foraaret, den ene ledsaget af Uglen, den anden af Gjøgen. Ver, begynd.

Foraaret. (singer.)

Naar Primlen og den blaa Viol,
og Tusindfryd i sølvhvid Glands,
og Smørblomst i sin Gyldenkiol
har Engen smykt i broget Krands,
da synger Gjøgen fra sin Gren,
de giste Mænd til Spot og Men:

Kufu!

Kufu! Kufu! -- den Varsellyd
er Egtemænd til liden Fryd.

Naar Hyrden stjerer Fløiter til,
og Lærken vækker Bondens Dreng,
naar Stær og Duer parres vil,
og Pigen bleger Vin paa Eng,
da synger Gjøgen fra sin Gren
de giste Mænd til Spot og Men:

Kufu!

Kufu! Kufu! -- den Varsellyd
er Egtemænd til liden Fryd.

Vinteren.

Naar Tagets Istap hænger ned,
og Jens med valne Fingre gaaer,

naar Hans til Arnen bærer Ved,
 og Mellespanden frossen staaer,
 naar Hygesne gjør Veien trang,
 da stemmer Uglen op sin Sang:

Uhu!

Tuit! Uhu! — den Sang er sød,
 mens Hanne rører Ollebrød.

Naar Blæsten tuder hult i Stød,
 og Spurv i Sneen søger Foer,
 Naar Marens Næsetip er rød,
 og Hoste døver Præstens Ord,
 naar Vælet svømmer stegt i Krus,
 da striger Uglen høit fra Hus:

Uhu!

Tuit! Uhu! den Sang er sød,
 mens Hanne rører Ollebrød.

Armado.

Mercurs Ord ere raa efter Apollos Sang! — Gaa I
 den Bei, vi denne.

(Alle gaae.)

Anmærkninger.

- S. 3. „Akademos' Lund“. — Akademos var en attist Heros. Ved hans hellige Lund udenfor Athen var en Ovelsesplads (Akademia), hvor Plato samlede med sine Tilhørere, og hvoraf hans Skole fik Navn.
- 19. „Den dandsende Hest“. — Paa Shakspeares Tid foreviste en Mand ved Navn Banks i London en Hest, der vakte stor Beundring ved sine Kunster; han blev siden i Rom brændt som Heremester tilligemed sin Hest.
- 21. „Kongen og Tiggersten“. — Denne Folkevise om Kong Cophetua, der elskede en Tiggerkvinde, hentydes der oftere til hos Shakspeare.
- 39. „Rjephesten er forglempt“. — Maasfee et Brudstykke af en Spotteviser over den puritanske Strængthed, der fordømte de gamle Folkelystigheder, hvoriblandt Rjephesten ved Maifesten, der skulde forestille St. Jørgens Hest.
- 51. „En Monarcho“. — Omtales paa den Tid, som en Person, der mørede Folk i London ved sit latterlige, pralende Væsen. Han var en Italiener, der synes at have hørt til den spanske Uffendings Følge og enten spillede Nar eller maasfee var sindsforvirret.
- 53. „Ginevra“. — Den berømte Kong Arthurs Dronning, bekendt fra Ridderromanerne.
- 55. „Holofernes“. — I denne Figur har Shakspeare

parodieret en italiensk Sprogmeister, Florio, der paa den Tid levede i England og havde udgivet en italiensk Ordbog og flere Skrifter; han havde i et af disse udtalt sig med Ringeagt om Shakespeares Tragoedier og det engelske Drama i Almindelighed; Digteren hæver sig ved at parodiere den pedantiske Stil i hans Skrifter og Tale. I en Fortale til 2den Udgave af Ordbogen udtaler Florio sin Forbittrelse over Shakespeares Spot.

- S. 55. „Haud credo“. — 3: Jeg troer det ikke.
- 57. „Perge“. — 3: Bliv ved.
- 58. „Mehercle“. — Sandelig. — „Vir sapit, qui pauca loquitur“. 3: den Mand er klog, der kun taler lidt.
- — „Fauste precor“ 1c. — Et Vers af en Poet fra det 15de Aarhundrede, hvis Digte en Tid vare meget yndede og paa Shakespeares Tid skal have været brugt som Skolebog; hans Navn var Baptista Spagnolus, og han kaldtes Mantuaneren efter sin Fødeby.
- 59. „Vineggia“ 1c. 3: Benedig, Benedig! hvo der ikke har seet dig, fatter ikke dit Værd.
- — „Lege, domine“. — 3: Væs, min Herre.
- 60. „Caret“ 3: mangler.
- — Ovidius Naso. — Den berømte latinske Digter paa Augustus Tid.
- 63. „Sit Papis han bærer“ o. s. v. — Forbrydere, der stode i Gæbestoffen, havde et Papis heftet paa sig, hvorpaa deres Forbrydelse var skreven.
- 78. „Satis, quod sufficit“. — 3: Hvad der er tilstrækkeligt, er nok.
- — „Novi hominem tanquam te“. — 3: Jeg kender Manden ligesaa godt som dig.

§. 79. „Vocatur“. — ɔ: kaldes. — Ne intelligis, domine? ɔ: Forstaaer du ikke, Herre? „Laus Deo! bone intelligo“. Gud stee Lov, jeg forstaaer godt (fulde hedde bene). „Priscian“. — En gammel latinsk Grammatiker. — „Videsne, quis venit? — ɔ: Seer du, hvem, der kommer? — „Video et gaudeo“. — ɔ: jeg seer og glæder mig. — Qvare? ɔ: hvorfor? — Salutationem. ɔ: Hilsen. — Honorificabilitudinitatibus“. — En barbarisk Sammensætning, der Intet betyder og kun skal parodiere pedantiske Ordsammensætninger.

— — „En brændende Rosin“. — At kaste Rosiner dyppe i Brændevin og antænde i Bægeret, omtales oftere som en Spøg ved Driftelag; de kaldtes flapdragons, og det var en Behændighedsprøve at sluges dem uden at brænde sig.

— 80. „Pueritia“. — ɔ: Barndom. — Qvis? ɔ: hvem?

— 81. „Infamia“. — ɔ: Banrygte. — Circum circa ɔ: rundt omkring.

— — „Ad unguem“. — ɔ: Efter en Negl; d. v. s. med fuldendt Nøiagtighed. — „Præambula“. — ɔ: Gaa iforveien.

— 82. „De ni Helte“. — Optog, hvori enten allegoriske Figurer eller Personer fra Mythologien eller Historien fremstilledes, var en yndet Forlystelse. Blandt saadanne Forestillinger nævnes oftere „de ni Helte“ („nine worthies“); der pleiede at være tre Hedninger, tre Jøder og tre Christne; men Listen paa dem var temmelig forskjellig.

— 85. „Saa let, saa lyst og lystigt“. — Ordet light betyder baade lys og let (letfindig, letfærdig). Shak-

Shakespeare bruger ofte dette Ord til Ordspil, som det ikke er muligt at gjengive paa Dansk. I det Hele vrimler dette Stykke af Ordspil, der fordetmeste kun kunne gjengives meget ufuldkomment eller maa helt omskrives.

S. 87. „De røde Initialer“. — De store Begyndelsesbogstaver i gamle Bøger vare ofte røde. Rosalinde lader Katharina høre, at hun var koparret; („af D'er er dit Ansigt mærket slemt“).

— 89. „Saint Denis“. — De franske Kongers Skytshelgen og derfor det franske Krigsraab.

— 90. „Moskoviter — Russer“. — Dette Folk stod dengang endnu temmelig fremmed for Europas øvrige Folk, og deres Dragt var derfor en yndet Mascaradebragt.

— 92. „Som det rige Taft“. — Maskerne vare af Taft; B. spotter over, at Talen priser de maskerede Dammers Ynde.

— 105. „Sans sans“. — Det franske Ord sans brugtes hyppigt i Konversationssproget istedenfor det engelske **without**. Det forekommer ogsaa hos Shakespeare uden nogen komist Betydning; men her spotter Rosalinde dermed som en affekteret Brug af fremmede Ord, fordi Biron nylig har sagt, at han vil tale aldeles simpelt.

— — „Frels os, Herre Gud“. — I Pestens Tid pleiede man at skrive denne Bøn paa de smittede Huse. „Herrens Mærke“ er de Pletter, der var de første Tegn paa Pesten.

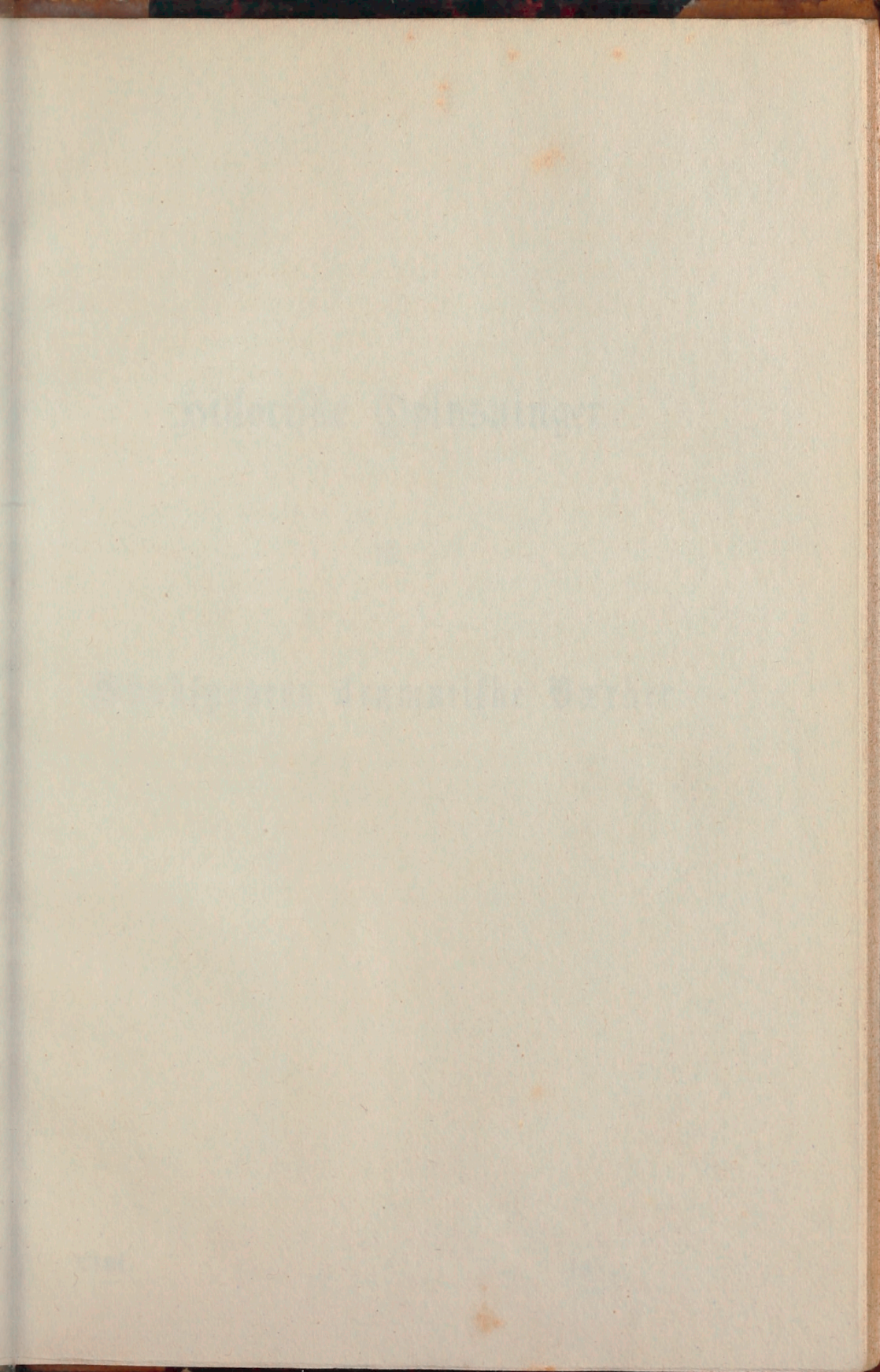
— 112. „Løvens Gab — paa Knæet“. — Heltenes Rustning var ofte smykket med et Lovehoved paa Knæet eller Skulderen.

— 113. „Din Næse siger Nei; den staaer jo alltfør lige“. — Alexander den Store skal have været lidt skjævhovedet.

- S. 113. „J vil blive slettet ud af de gamle Tapeter“. —
 o: J vil ikke længer høre til de berømte Mænd, (hvis
 Billede der vare anbragte paa de vævede Tapeter).
 — 114. „Canis“. — o: Hund. — „Manus“. — Haand. —
 „Qvoniam“. — Saasom. — „Ergo“. — Altsaa.
 — 116. „Hektor var kun en Trojaner“. — Trojaner brug-
 tes som en spøgende Betegnelse for Stjelmere og Land-
 strygere.
 — 117. „En forgyldt Mustatnød“ o. s. v. — Saadanne
 Ting brugtes til Julegaver.

Historiske Oplysninger

til

Shakespeares dramatiske Værker.

Historische Ökonomie

Abhandlungen über die Geschichte der
Landwirthschaft, des Handel und
Fabrikwesens, des Bergbau und
Hüttenwesens, des Geld und
Handelswesens, des öffentlichen
Rechts und der Staatsverwaltung.

1.

Shakspeares Levnet.

De engelske Literaturhistorikere og Fortolkere af Shakspeare have anvendt megen Flid paa at efterspore selv de mindste Efterretninger, der kunde bidrage til at oplyse hans Livsforhold; af Kirkebøgerne i hans Fødeby have de uddraget en Del Optegnelser om Ægtevielser, Daab og Dødsfald i hans Slægt; af Byens Arkiver er det oplyst, hvilke kommunale Poster, Faderen beklædte, hvilke Eiendomme han besad, og hvilke Sønnen senere kjøbte; af forskjellige andre offentlige Dokumenter har man faaet enkelte Oplysninger om hans Forhold som Med-eier af Theatret o. d. l.; af mundtlige Overleveringer, der siges at hidrøre fra Samtidige, har man samlet enkelte uhjemlede og tilbøls usandsynlige Sagn; men det hele Udbytte af al denne Flid har dog kun været et meget tarveligt Omrids af Digterens ydre Livsvilkaar.

William Shakspeare er født i den lille By Stratsford ved Avon i Warwickshire i April 1564. Hans Fader, John Shakspeare, var en velhavende Borger og Landeiendomsbesidder; (han betegnes i offentlige Dokumenter som gentleman og yeoman); han beklædte forskjellige kommunale Tillidsposter (bl. A. som High bailiff og Chief-alderman). Om hans Næringsvei er der meget forskjellige Overleveringer; Nogle gjøre ham til Uldhandler, Andre til Handflemager eller Gar-

ver, atter Andre til Slagter; derimod er der sikkre Bidnesbyrd om, at hans tidligere Velstand senere gik tilbage, saa at han netop i William Shakspeares Opvæxt og Ungdom var i en trykkende Stilling, medens han derimod synes senere ved Sønnens Bistand at være kommen paa Fode igjen. Fra Aaret 1596 og 1599 foreligge der to Dokumenter fra **Herald's College**, hvorved hans Ret anerkjendes til at føre adeligt Vaabenstjold og til deri at optage sin Hustrus Familievaaben; (hun hørte til en Sidegren af Slægten Arden). Det er rimeligt, at den gamle Shakspeare har gjort denne Fordring gjældende for Sønnens Skyld, hvis Stilling som Skuespiller gjorde det vanskeligt for ham at hævde sig som Gentleman.

William Shakspeare voxede altsaa op i indskrænkede Forhold og har neppe faaet anden Opdragelse end den tarvellige, som den offentlige Skole i den lille By kunde byde. Hans lærde Ven, Ben Johnson, siger, at han kunde „lidet Latin og mindre Græsk“. Han har vel i senere Aar lært noget Fransk og Italiensk. Sit Fædrelands Historie har han lært at kjende gennem Halinsbeds **Chronicle**, og til Kundskab om den klassiske Oldtid havde man paa hans Tid betydelige Hjælpemidler i Oversættelser f. Ex. Chapmans af Homer og Norths af Plutarch, hvilken sidste han utvivlsomt har benyttet til sine romerske Tragedier. Undersøgelsen om, hvorvidt hans Lærdom strakte sig, er et ørkesløst Arbejde. Det trænger vel ikke til Bevis, at saa tankevægtige Digterværker som hans kun kunde frembringes af en dannet Aand; men Geniet har kortere og lettere Veie til Dannelsen end den, der fører gennem vidtløftig Boglærdom.

Om hans Barndoms og første Ungdoms Aar er der iøvrigt Intet overleveret uden aldeles løse og uhjemlede Efterretninger. Medens En vil vide, at han var Hjælpe lærer ved Byens Skole, gjør en Anden ham til Skriver hos en Ad-

vokat, og en Tredie fortæller, at han hjalp sin Fader i hans Haandtering som Slagter, og at hvergang han slagtede en Kalb, gjorde han det „med Pathos (in a high Style) og med en Tale“. Det Gneste, der kan siges med Sikkerhed om denne Tid af hans Liv, er, at man slet Intet veed derom.

Allerede i sit nittende Aar blev Shakspeare gift med en Pige, der var otte Aar ældre end han; sex Maaneder efter Bryllupet blev hans første Barn døbt. Ligesaa unyttigt som det er at forsøge at bortforklare denne Kjendsgjerning, ligesaa vilkaarligh og utilladeligh er det paa den anden Side, naar Mogle heraf have villet hente Bevis for, at hans Ægteskab skulde have været ulykkelig, og at opsoge Yttringer i hans Stykker, hvori man vil indlægge en Hentydning til hans egne huslige Forhold. Under hele hans Ophold i London boede hans Hustru og Børn i Stratford; efter en Overlevering, som der ingen Grund er til at tvivle om, besøgte han hvert Aar sit Hjem der; saasnart han havde erhvervet sig en Formue, købte han sig Hus og Landeiendom i sin Fødeby, og efterat han havde opgivet sin Theatervirksomhed, tilbragte han Resten af sit Liv der med sin Hustru og sine Børn.

I sit to og tyvende Aar forlod Shakspeare sit Hjem og drog til London for at bryde sig en ny Bane. Som den ydre Anledning dertil fortæller et almindeligt udbredt og vistnok troværdigt Sagn, at han var kommen i Ledtog med nogle vilde Svende og i Forening med dem havde studeet Dyr i en Dyrehave, der tilhørte Herr Thomas Lucy af Charlecote. Det var en Brøde, som den Tids offentlige Mening bedømte temmelig mildt; men Jagtloven var streng, og Herr Thomas vilde ikke vise Skaansomhed mod Overtræderen. Shakspeare skal have forværret sin Sag ved et drøit Smædeskrift, som han op slog paa Porten til Dyrehaven, og hvoraf et Vers, der skal være optegnet efter mundtlig Meddelelse, endnu opbevares.

For at undgaae sin forbittrede Fjendes Forfølgelse blev han da nødt til at forlade sit Hjem og tye til London. Dette Sagn støttes ved et Sted i „De lystige Koner i Windsor“, hvor den enfoldige og opblæste Fredsdommer Dompap (Shallow), praler af sine Titler og sit Skjoldmærke, tre hvide Fisk, *lucies*, hvilket Walliseren gjør til *louses*, (dette var netop Familien Lucys Mærke) og hvor den samme Dommer vil have Falstaffs Indgreb i hans Jagtret betragtet som Mytteri og bragt for Stjernerammerretten.

Men, sjønt det er sandsynligt, at denne Hændelse har givet det ydre, afgjørende Stød til, at Shakspeare forlod Hjemmet og begyndte en ny Livsbane, kan det dog ikke være dette alene, der har bestemt ham til netop at søge til London og til Theatret. Hans Fødeby, Stratford, havde flere Gange været gjæstet af de bedste af den Tids Skuespillerselskaber, og der var altsaa Leilighed til, at den Drift, der slumrede i ham, kunde vækkes; at han tidligt har syset med Poesi, kan ikke være tvivlsomt, naar man betragter den elegante Form, der udmærker det første Digt, han udgav, „Venus og Adonis“; hans Ydre var efter Samtidiges Vidnesbyrd saadant, at det maatte tjene ham til Anbefaling, og blandt Skuespillerne var han uden Tvivl bekjendt idetmindste med Thomas Greene, der havde hjemme i Stratford. Saaledes faldt det ganske naturligt, at han søgte til Theatret, og at det neppe kunde falde ham vanskeligt at blive modtagen der. Den Fabel, at han i Begyndelsen af sit Ophold i London skulde have fristet Livet ved at holde Hestene for dem, der kom ridende til Theatret, er altsaa ligesaa blottet for indre Sandsynlighed som for ydre Hjemmel.

I en Række af Aar efter Shakspeares Ankomst til London har man næsten ingen Efterretninger om hans Liv; men en Samtidig, Francis Meres, omtaler 1598 en Række af

hans Værker og stiller ham paa lige Trin med den romerske Oldtids mest beundrede Digtere. Det første Digt, han udgav, *Venus og Adonis* (1593) og det næste, *Lucretia*, ere begge dedicerede til Jarlen af Southampton, en dannet og begavet ung Adelsmand, der viste stor Kjærlighed til dramatisk Kunst. Mellem ham og Digteren bestod der et fortroligt Venstabs uagtet Forskjellen i deres Alder, — Southampton var 9 Aar yngre end Shakespeare, — og den store Afstand, der efter den Tids Tænkemaade var imellem en fornem Adelsmand og en Skuespiller. Der findes et Brev fra ham til en høitstaaende Mand, hvori han paa det Varmeste anbefaler Skuespillerne fra Blackfriars Theatret til dennes Beskyttelse mod Lordmayorens Forsølgelser, og hvori han ikke blot i stærke Udtryk fremhæver Shakespeares Fortrin som Digter og Skuespiller, men kalder ham sin særdeles gode Ven, (*especial friend*). Der fortælles, som det synes af god Kilde, at han skænkede Shakespeare en for den Tid meget stor Sum, 1000 Lstr. for at sætte ham istand til et Kjøb, der var ham vigtigt, sandsynligvis for at han kunde blive Medeier af Blackfriars Theatret. Hvis det er sikkert, at „En Skjærsommernatsdrøm“ er skrevet som et Festskuespil i Anledning af Jarlen af Southamptons Bryllup, saa har Digteren skænket sin mægtige Ven en kostbar Brudegave til Gjengæld.

Dronning Elisabeth og hendes Efterfølger, Kong Jacob, yndede dramatisk Kunst, og af Optegnelsen om Hoffesterne seer man, at Shakespeares Stykker hyppigt ere opførte for dem; Elisabeth skal have moret sig saa meget ved Fallstaff, at hun opfordrede Digteren til engang at fremstille ham som Elsker, og dette skal have været Oprindelsen til „De lystige Koner i Windsor“. Kong Jacob skal have tilskrevet ham et egenhændigt Brev.

Blandt de fortroligere Venner, Shakespeare levede sam-

men med i London, var den lærde og skarpsindige Ben Johnson, en af sin Tids ansete dramatiske Forfattere. Deres forskellige Natur er betegnet af en Samtidig, der taler om de Vittighedskampe, der tidt i muntre Vennelag leveredes imellem dem, og sammenligner den grundige, men noget tunge og langsomme Johnson med en af de store, men flodsede spanske Gallioner, men Shakspeare med en af de raske, bevægelige engelske Orlogsmænd, der kunde manøvrere med Lethed omkring sin Modstander og vælge den beleiligste Side for sit Angreb.

At det ikke fattedes paa Modstandere og Avindsmænd, foreligger der ogsaa Vidnesbyrd om. Robert Greene, Forfatter af dramatiske Arbejder og af Pamfleter, som efter et vildt Liv døde i Glendighed, efterlod et lille Skrift kaldet: „**A Groats worth of Wit, bought with a Million of Repentance**“ (Vid for en Skilling kjøbt med Anger for en Million), hvori han udtaler sit Mismod over sit spildte Liv, og til Slutning henvender sig til tre af sine fordums Kolleger med Formaning til at omvende sig og opgive deres tomme Virksomhed for Theatret. Ved denne Leilighed gør han et bittert Udsald, der umiskjendeligt er stilet imod Shakspeare. Han kalder ham „Johannes Factotum“ og „Shakescene“ og bestryker ham for at smykke sig med Andres („vore“) Tjer, hvorved der vel sigtes til, at han havde bearbejdet nogle ældre Stykker til ny Opførelse. Dette Skrift blev efter Greenes Død udgivet af en Bogtrykker (og Forfatter) Chettle; men kort Tid derefter fandt denne sig foranlediget til i Fortalen til et andet Skrift at gøre Undskyldning for Offentliggjørelsen af Greenes Haandskrift og at give Shakspeare en fuldstændig Erklæring. Men baade det lidensfabelige Angreb og den ydmyge Undskyldning viser, at Shakspeares Navn dengang (1592) maa have været i tiltagende Anseelse. Da det ovenfor nævnte Værk af Frances Meres „*Palladis Tamia*“ udkom

(1598), havde Shakspeare været 11 eller 12 Aar i London, og hans Stilling syntes nu fuldkommen sikket. Som Skuespiller omtales han med Ros, skjønt han ikke synes at have spillet Hovedroller; (Anden i „Hamlet“, den gamle Adam i „Som I behager“ o. fl. nævnes som Roller, han har udført). Men især hans Digterberømmelse var stor. Hans „Venus og Adonis“ havde opnaaet 5 Uplag, „Lucretia“ beundredes, hans „Sonetter“ vare almindelig bekjendte og prisete, og en Række af hans Dramaer var opført, deriblandt „Skjærsommernatsdrømmen“, „Kjøbmanden i Venedig“, „Richard 3“, „Romeo og Julie“ o. s. v. — Han var bleven et af de styrende Medlemmer af Skuespillersekskabet og Medeier af Blackfriars Theatret. Han var bleven en velhavende Mand og saae sig istand til at købe flere Eiendomme. Han var i sin fulde Ungdomskraft (34 Aar). Desto mærkeligere er det, at man seer ham allerede dengang at forberede Alt til engang at kunne forlade London og vende tilbage til sin Hjemstavn. Han havde allerede kjøbt Newplace, en Eiendom i Stratsford, der var opført paa Henrik den 7des Tid og siden flere Gange havde stiftet Gier, og han lod den istandsætte og indrette til stadig Bolig for sig og sin Familie. Han forøgede siden denne Besiddelse ved Kjøbet af flere større Stykker Land ved Stratsford. Skjønt han havde vundet Bisald som Skuespiller, var det dog ikke dette, men Digtningen, der var hans Livs egentlige Kald; dertil kom, at en Skuespillers Stilling udenfor Theatret var meget lidet agtet; Shakspeare følte det som et Tryk paa sit Liv, og i en af sine Sonetter udtaler han med Bitterhed, at hans Stand er en Plet paa hans Navn. Naar han saae sig istand til at udføre sin Beslutning, er det ikke muligt at bestemme nøiagtigt. I Aaret 1603 nævnes hans Navn i en Bevilling, som Kong Jacob strax efter sin Thronbestigelse udstedte for det Skuespillersekskab, der spil-

lede paa Globetheatret *), og hvori han betegner dem som „sine Tjenere“, altsaa Kongens Skuespillere. Kort efter den Tid tør man maaskee antage, at Shakspeare har forladt Theatret, og at han ikke blot har opgivet sin Stilling som Skuespiller, men ogsaa trukket sig ud af sit hele Forhold som Meddeier af Theatret, sees af hans Testamente, hvori dette Forhold slet ikke er nævnt. Hans Digtervirksomhed vedblev indtil to Aar før hans Død (Macbeth, Lear, Othello, de romerske Tragedier ere fra dette Tidsrum). De enkelte spredte Optegnelser, der findes om dette Tidsrum af hans Liv, angaae næsten kun Eiendomsforhold og tyde paa, at han har levet sine sidste Aar i uforstyrret Ro og heldige ydre Aar. Han døde den 23de April 1616. Gravskriftens Ord „i hans Livs 53de Aar“ synes at modsiges det Sagn, at han døde paa sin Fødselsdag, da han isaafald vilde have været netop 52 Aar gammel. Paa hans Grav satte hans Efterladte nogle Aar senere et Mindesmærke med Digterens Buste. Denne og et Kobberstik i den første Folioudgave af hans Værker (1623) ere de Billeder af ham, der nærmest gjøre Fordring paa Ægthed; der er noget Storslaaet i hans Ansigtstræk, der stemmer godt med den Forestilling, man uvillkaarlig danner sig om en Mand som ham. Samtidiges Uttringer skildre ham som en smuk og velstabt Mand og rose hans aabne og retslafne Karakter og hans livlige og aandfulde Væsen i Omgang. At han skulde være død som Papist, er uden Tvivl et Paafund af Puritanerne; de fordømte med blind Fanatisme den dramatiske Kunst og forfulgte den, hvor de havde Magt dertil; derfor er det ikke underligt, at Digteren med en vis Forkjærlighed snærter deres snøvlede Præketone og deres affekterede

---

*) Der nævnes i Dokumentet 9 Skuespillere og deriblandt er Shakspeares Navn det andet i Rækken.

Talemaader, og naar derimod Munkene, der optræde i flere af hans Tragedier, hyppigst ere ædle og værdige Skikkelser, saa lader han dem kun repræsentere Kirken i Almindelighed, ikke særligt Katholicismen; de ærgjerrige og rænfesulde Prælater har han ingenlunde staaet, og i Kong Johan viser han alt andet end Sympathi for Papismen.

Shakspeare har ikke efterladt sig en Slægt. Hans Hustru døde 7 Aar efter ham; hans eneste Søn, Hamnet eller Hamlet *), var død som Barn; to Døttre overlevede ham; men deres Børn efterlod sig intet Afkom. Shakspeares Bolig, New-place, gik i Arv til hans ældste Datter og Datterdatter; efter dennes Død blev det solgt, og en af de følgende Giere lod det rive ned og byggede en fuldstændig ny Bygning. Men i Haven stod endnu i Midten af forrige Aarhundrede et Morbærtræ, som Digteren skulde have plantet med egen Haand. Den sidste Gier blev saa kjædet af de mange Besøg af Reisende, der vilde see Shakspeares Træ, at han lod det hugge om og skjære itu til Brændsel; men en dristig Armager i Stratford købte det og forfærdigede en Mængde Smaating deraf som Væster, Bægere o. d. L., der bleve solgte som Relikvier efter Shakspeare.

Dette korte og tørre Omrids indeholder omtrent Alt, hvad man med nogenlunde Sikkerhed veed om Shakspeares Livsforhold. Stratfords Kirkebøger indeholder mange Optegnelser om Barnebaab, Vielser og Dødsfald i hans Familie; af Byens Arkiver og af hans Testament kan man faae nogenlunde Besset om hans Formuestilstand. U hjemlede Anekdoter om vittige Indfald af ham gives der adskillige af; Sladderhistorier mangle heller ikke; i hans Sonetter have

---

*) Dette Navn fik Drengen efter sin Gudsader, en Borger i Stratford; det har intet med Tragedien at gjøre.

findrige Fortolkere fundet Antydninger af hans virkelige personlige Livsforhold, men rigtignok faaet meget forskjellige Resultater ud. Men alt dette vilde dog ikke give os noget fylbigere og klarere Billede af Digterens Personlighed. Savnet er dog neppe stort; hans Aand har aspræget sig klart nok i den Mangfoldighed af Bærker, han har efterladt os. Vi see der ikke blot en mægtig Digteraand med en uudtømmelig Rigdom af skabende Indbildningskraft, men tillige af en inderlig sund Natur i Forstaaelse med alt Menneffeligt, med et klart og skarpt Blik for alle Sider af Naturen og Menneffelivet, en Kjender som Faa af det menneffelige Hjerter med alle dets Bevægelser og Lidenstaber og derfor istand til som Faa at skildre disse Bevægelser og Lidenstaber, rodfæstet i sin Tid og sit Folk og dog saa høivoren, at han med uhildet Blik kan overskue den hele Mennefterverden, og at hans Ven Ben Johnson med fuld Ret kunde sige i sit Mindedigt om ham:

He was not of an age but for all time.

2.

Det engelske Drama før Shakespeare.

Den dramatiske Kunst i England ligesom i det øvrige Europa tager sin Begyndelse med de kirkelige Skuespil, som fra det 12te Aarhundrede bleve indførte af den katolske Kirke, sagtens i den Hensigt at afdrage Folket fra de profane Forlystelser ved paa een Gang at lokke Mængden ved Dienslyst og tillige vende dens Tanke til det Hellige. De kaldtes „Mysterier“ eller „Mirakler“, og udførtes i Kirken af Geistlige, der ogsaa vare deres Forfattere, med Ledsgælse af Musik og Sang og med saa megen Pomp og Pragt som muligt. Indholdet var oprindelig maaskee blot Lidelseshistorien, Korsfæstelsen, Gravlæggelsen og Opstandelsen, og Skuespillet var knyttet til Paaskefesten, men uddvidedes senere til hele den hellige Historie, fremstillet i Dialogform og afvejlende med Korsang. De handlende Personer vare Gud, Kristus, Jomfru Maria, Apostlene o. s. v. Undertiden blandedes Forestillingen med et Slags Pantomime eller Tableau (*dumb show*), hvori der fremstilledes en Scene af det gamle Testament, hvori der kunde indeholdes en profetisk Hentydning til det vedkommende Sted af Evangeliet. Men da det gjaldt om at fængsle den store Mængde, der krævede Lystighed, blandedes der ogsaa burleske Figurer og Optrin ind imellem det Alvorlige, og der- til benyttedes de ikke hellige Personer, der kunde forekomme i Evangeliet; men især var det Djævelen, der maatte tjene til Morstab med sin latterlig rædsomme Masse og sine Fagter.

Disse Skuespil bleve saa folkehndede, at de holdt sig endnu i Elisabeths Tid, og de vare ikke længer blot i Geistlighedens Hænder, men bleve opførte af Haandværkslaugene og andre verdslige Korporationer. Men ved Siden og udaf Mysterierne udviklede der sig en anden beslægtet Art af Skuespil, de saakaldte „Moraliteter“. De udgik fra Universiteterne og Skolerne, og istedenfor Personerne af den hellige Historie var det her Personificationer af de mennefelige Dyder og Laster, der optraadte samtalende og disputerende, men uden at nogen egentlig Handling knyttede det Hele sammen. Ogsaa i disse Stykker trængte det burleste Element sig ind; Laster (Vice) optraadte i fuldstændig Narrestikelse, i broget Rappe med en Daggert af Træ eller Bly, og spillede alskens Pudser, der dog tilsidst endtes uheldigt for den selv.

En anden Art af Skuespil var udgaaet fra Hofferne. Sangere, Fortællere, Minstrels og Gjøglerne maatte more deres Herrer paa forskjellig Maade ved deres Kunst; men især fandt man Fornøielse i pragtfulde Optog, pantomimiske Forestillinger, Tableauer o. s. v. Indholdet var hyppigt taget af Mythologien, eller det var allegoriske Figurer, og en Prolog forklarede Betydningen for Tilskuerne, eller de optrædende Personer forklarede kortelig selv, hvem de var, og hvad Betydningen var af deres Komme. Disse entremets eller interludes kom til England fra Frankrig allerede i en temmelig tidlig Tid og blomstrede især i det 15 og 16 Aarhundrede. I flere af Shakespeares Stykker forekomme saadanne Mellemspil f. Ex. i „Som man behager“ i „Stormen“ og parodist i „Elstovs Gjækkeri“ og i „En Stjærssommernatsdrøm“. — Baade Mysterierne og Moraliteterne havde allerede optaget et komisk Element i sig, som ovenfor er antydet. Men dette traadte ogsaa selvstændigere frem i smaa Scener, der udførtes af Narren, og som bestod stundom blot i en burlest Sang

ledsaget af Dands (jig), stundom i en Dialog, der morede ved drøi Skjemt. John Heywood omtrent ved 1520 og Tarlton (under Elisabeth) gjorde megen Lykke ved Hoffet med den Slags Forestillinger; men ogsaa ved alle Folkefester, Markeder o. d. l. traadte saadanne Narre op og underholdt Folket med deres Løier.

I alt dette laa Elementerne til et Drama; men en virkelig dramatisk Form kom først frem henved Midten af det 16de Aarhundrede. Med Videnskabernes Gjensødelse i Italien begyndte Bekjendtskabet med Oldtiden at udbrede sig over det øvrige Europa, og i den sidste Halvdeel af det 16de Aarhundrede bleve en Mængde af de græske og latinske Forfattere oversatte paa Engelsk. Bekjendtskabet med Oldtidens dramatiske Literatur fremkaldte Lysten til Efterligning, og den første engelske Tragedie, „Porrex og Ferrex“ eller „Gorboduc“, fremkom 1561. Dens Indhold, som er taget af en engelsk Krønike, er voldsomt og blodigt nok. En gammel Konge, Gorboduc, deler sit Land imellem sine to Sønner, Porrex og Ferrex. Misundelsen fra den Enes Side fremkalder en Krig, hvori den ene Broder dræber den anden af Rødværge; til Gjengjæld myrder Moderen ham isøvne; Landets Adel gjør Opstand og udrykker Resten af Kongehuset. Begivenhederne i Stykket fortælles af Sendebud; Stykket bestaaer af lange Samtaler og ledsages af et Kor, der anstiller Betragtninger over Handlingen. Denne Tragedie vandt Berømmelse i den dannede Verden; til at fængsle Folket var den meget for kjedelig; men den fik Betydning ved at vise Vei til en dramatisk Form. Blandt de første engelske Komedier, — thi Stykker af Plautus vare allerede opførte tidligere, — nævnes „Moder Gurons Naal“, en Række af groteske Scener, der kun sammenknyttedes ved den Handling, at en Kone, der har syet paa et Par Buger, har tabt sin Naal og finder den igjen.

Fra denne Tid af er der en rig Frugtbarhed i Englands dramatiske Literatur. Skuespillersejlskaber opstode, tildeels i Hoffets og de fornemme Adelsmænds Tjeneste, men som tillige droge om i Landet og gavede Forestillinger i Begyndelsen paa improviserede Theatre, i Værtshuse o. d. l. men snart ogsaa paa faste Theatre i London. En Mængde Stykker nævnes som opførte, hvoraf en stor Del ikke længer er til. Oversættelser eller Bearbejdelser af græske og romerske Skuespil fandt Bifald ved Hoffet og i de dannede Kredse, men kunde ikke tiltale Folkets Smag. Men under Paavirkning af dem udviklede der sig snart et nationalt Drama. Stoffet hentes fra Ridderromanerne, eller man dramatiserede en Novelle eller en Episode af Englands Historie: den sidste Art kaldtes **histories** og vare ofte temmelig ubehjælpsomt sammenknyttede Scener, ligesom laante af Kroniken; hvor Forfatteren ikke var Herre over de dramatiske Midler, tog han Fortællingen tilhjælp og lod en Prologus sætte Tilfældene ind i Handlingen eller en Chorus udfylde et Spring i Begivenhederne ved sin Beretning. Marrens tilvante Løier vilde Folket ikke undvære, og Marrescener bleve derfor indlagte, der stode i liden eller ingen Forbindelse med Stykkets Handling og jævnlig forstyrrede den. Både Tragedien og Komedien led i Almindelighed af Mangel paa Karaktertegnning og paa Enhed i Handlingen.

De Forfattere, der mod Slutningen af Aarhundredet og umiddelbart før Shakspeare gjorde mest Lykke hos deres Samtid vare Kyd, Forfatter til „den spanske Tragedie“ og især Marlowe, hvis „Tamburlain“ (Tamerlan) gjorde Epoke, ogsaa ved, at Forfatteren istedenfor det traditionelle rimede Vers (i 14 Stavelser) først indførte den rimløse femfodede Jambe, det saakaldte „Blankvers“*), der tilbød den dramatiske

---

*) Det var dog allerede benyttet i Porrey og Ferrey.

Poesien store Fordele, idet det paa engang hæver Stilen over Prosaen og giver den en stor Frihed. — Iøvrigt var Marlowes Tragedie fuld af Blod og Mordscener og tillige belemret med burleske Optrin, der stod i den gresleste Modsatning til det spulstige Sprog i de alvorlige Scener og ikke stod i Forbindelse med Stykkets Handling.

3.

Theatret.

Stjont Dramaet tidligt blev populært i England, havde det dog Meget at overvinde for at kjæmpe sig frem. Skuespillernes Stand nød kun ringe borgerlig Agtelse. At see en Kvinde paa Scenen vilde have vaakt den største Forargelse, — først et godt Stykke ind i det 17de Aarhundrede begyndte man at vænne sig dertil; — Kvinderollerne bleve derfor udførte af Drenge eller ganske unge Mænd, der da undertiden, hvis deres Træk ikke vare kvindelige nok, bare Masker, som det jo i den Tid ikke var usædvanligt, at Damerne brugte; denne Mislighed medførte dog maaskee ogsaa en Fordel, idet den tilveiebragte en Skole for Skuespillere. De strænge Puritanere betragtede Skuespillkunsten som en syndig Daarsskab, og da dette Parti havde mange Tilhængere blandt den høiere Borgerstand, var det hyppigt, at Magistraterne i Stæderne, f. Ex. i London, lagde Skuespillerne mange Hindringer i Veien og forbød deres Forestillinger under Paastud af, at de gave Anledning til Uordener, og at udtrykkelige kongelige Dekreter maatte skaffe Theatret Beshyttelse. Skuespillerne maatte derfor søge Ly hos de Mægtige, og de vigtigste Skuespillerseleksaber optraadte som „Dronningens, eller Storadmiralens, Overkammerherrens o. s. v. Tjenere“. Under Beshyttelsen af disse Navne drog de om i Byerne og opsløge deres

improviserede Scener, hvor de kunde finde en Plads, hyppigt i Værtshuse. Men henimod Slutningen af det 16de Aarhundrede opstode der i London flere faste Theatre; paa Shakespeares Tid nævnes der en halv Snes, deriblandt **Globe** og **Blackfriars**, hvor det Selskab spillede, hvortil Shakespeare hørte. Skuespillerfællesskaberne vare Interessentskaber, der delte Udbyttet imellem Medlemmerne, formodentlig i Forhold dels til den Fordel, hver Enkelt kunde bringe Selskabet ved sin Dygtighed, dels til det Indstøb, han kunde gjøre i Forretningen. Theatrene vare af forskjellig Art. I **Globe** f. Ex., der var beregnet for den store Mængde, og hvor der kun spillede om Sommeren og ved Dagen, var Parterret (**the pit**) under aaben Himmel, og Tilskuerne der maatte staae. I **Blackfriars** derimod, der blev besøgt af et mere udsøgt Publikum, var ogsaa Parterret under Tag og havde Siddepladser. Rundt om Parterret gik to Gallerier over hinanden med Logerækker. I en af Sidelogerne nærmest Scenen var Orkestret anbragt, der spillede før Stykkets Begyndelse eller under Opholdene deri. Logerne gjaldt for de bedre og derfor dyrere Pladser; men der fandt den Ufsik Sted, at de unge fornemme Kavalerer skaffede sig Plads paa selve Scenen ved begge Sider, en ubehagelig Forstyrrelse under Forestillingen. Tilskuerpladsen, Gangene o. s. v. belystes med Lygter. Et Flag vaiede fra Toppen af Huset som Tegn paa, at der gaves Forestilling, og Trompetstød tilkjendegav Theatrets Aabning og Forestillingens Begyndelse. Parterrets Publikum (**the groundlings**) forfordede Ventetiden ofte ved Kortspil, ved Væbner og Nodder o. dl. og var i det Hele stundom mere livligt, end man kunde ønske. Tre Trompetansarer forkyndte Forestillingens Begyndelse. Fortæppet, der var anbragt paa en Iverstang og var delt i Midten, blev trukket til begge Sider, og Prologen traadte frem klædt i en lang, sort Fløiels Kappe;

han anbefalede Stykket til Tilskuernes Velvilje og meddelte, hvorom det handlede. I Theatrets Baggrund var en Balkon, der benyttedes, naar en Person skulde tale fra en Altan eller et Vindue o. s. v.; ogsaa denne kunde dækkes af et Tæppe. Gulvet var belagt med Siv, saaledes som det ogsaa brugtes i Husene, og ved meget festlige Leiligheder med Maatter. Loftet („Himlen“) var malet blaat eller behængt med Fæstons af blaat Løi, men i nogle Tragedier med Sort. Sidevæggene vare behængte med Tæpper, undertiden med malede Tapeter. I de Theatre, hvor der spilledes ved Lys, blev Skuepladsen først belyst med en Slags store Lyskroner, hængende midt under Loftet, senere med flere mindre, anbragte ved Siderne.

Man har undertiden med megen Rægt fremhævet, at Theatret paa Shakespeares Tid ikke havde Dekorationer. Der er der dog nogen Misforstaaelse. Naar der i „En Skjærsommernatsdrøm“ drives Skjemt med Haandværkernes feitede Bestræbelser i denne Henseende, („Mur og Maanestien“), saa ligesom deri baade, at man ofte har hjulpet sig paa en overdreven tarvelig Maade, og tillige, at man har kjendt noget Bedre. Man maatte gjøre større Fordringer til Tilskuernes Fantasi; men man var dog heller ikke ganske uden Midler til at understøtte den. Bevægelige Dekorationer som Rutidens, Maskineri, hvorved Sceneforandringer kunde foregaae, — det havde man ikke; først 1605 omtales ved en Festsforestilling i Oxford, som noget ganske Nyt, at en vis Inigo Jones havde indrettet Kulisser med 3 Sider, hvorved Scenen tre Gange kunde forvandles, og endnu senere nævnes hans Foranstaltninger igjen ved Hoffester. Men paa det Shakespeare'ske Theater nøiedes man med mindre. Der omtales Lemme i Gulvet, hvoraf Manderne kunde stige frem og forsvinde, Hereskjedlen i Macbeth synke ned o. s. v. Der omtales Traverser o: Tæpper

tværs over en Del af Skuepladsen, som kunde trækkes tilside, naar man vilde forestille et andet Bærelse; s. Ex. i Henrik d. 8de, hvor Tæppet trækkes tilside, og Kongen sees læsende i sit Kabinet. Men desuden findes i Inventarielisten over et Skuespillerselskabs Giendele (fra 1598) opregnet Rekviziter til Scenens Udstyr som: „En Klippe, et Bur, en Grav, en Indgang til Helvede, en Seng, Didos Grav, to Kirketaarne, et Tjyrtaarn, Staden Rom (Betydningen heraf er forresten ikke klar), et Skaffot, to Mosbænke, et Laurbærtræ, et Tantalustræ, et Træ med Guldbæbler, et Soltæppe, et Maanetæppe, et Trishoved med Regnbuen, Faetons Vogn, en Drage, en Løve, en sort Hund, en Løve- og en Bjørnehud, Cerberus' tre Hoveder, et Alter, en Thronhimmel o. s. v. — Skulde der fremstilles en beleiret By, hvor Besætningen fra Muren skulde underhandle med Fjenden, opstillede der en Slags Skjærmbælt malet som en Mur, med en Anstalt bagved, hvorpaa de vedkommende Skuespillere kunde træde op.

Dragterne synes at have været Fantasi dragter, paa Grundlag af Tidens Kostume, uden Fordring paa historisk Nøjagtighed; Fortegnelserne nævner ikke saa kostbare Dragter af Fløil og Silke, Guld- og Sølvmor; desuden Kroner og Sceptere, Hjelme, Skjolde, Rustninger, Sværd, Landser, Køl-ler, Buer, Pile o. s. v. Kanoner affyredes bag Scenen for at antyde Batailler, eller Kresfalver; — (ved en saadan Leilighed afbrændte Theatret Globe). Ved Stykkets Slutning blev der ofte (men ikke altid) fremsagt en Epilog, for det meste af en af Stykkets Personer, — saaledes af Prospero i „Stormen“, af Puck i „Skjærkommernatsdrømmen“; undertiden af Andre s. Ex. af en Dandser. Den hele Forestilling sluttede med en Bøn for Dronningen.

4.

Shakspeare som Forfatter.

Da Shakspeare kom i Forbindelse med Theatret, fandt han Alting saa vel forberedt for en stor Digters Fremtræden, som det kun kunde ønskes. England havde efter lange, blodige Borgerkrige under Elisabeths kloge og kraftige Styrelse faaet Ro til at udvikle sine rige Kræfter i alle Retninger. Folkeaanden drog ikke blot Næring af de endnu friske Minder fra den stærkt bevægede Fortid, men ogsaa af Nutidens Bedrift. England havde hævdet sin Selvstændighed ligeoverfor det frygtede Spaniens Overmod; den „uovervindelige Armado“ var ødelagt, og engelske Sømænd beføre de fjerne Have, dels i Kamp mod Fjenden, dels paa Opdagelser og Erobringer i den nye Verden, om hvis Vidundere de bragte mærkelige og stundom eventyrlige Beretninger med hjem. Det Tryk, Papismen havde udøvet paa det aandelige Liv, var brudt, og Reformationen saavel som det fornyede Bekjendtskab med Oldtiden, der udgik fra Italien, havde virket vækkende i alle Retninger. Paa Digtekunsten udøvede den italienske Poesi med sin elegante Form, sin Billedpragt og sin rhetoriserende Stil og spillende Sindrigheid en stor Indflydelse. Ved Hoffet og i de høiere Kredse fandt denne Poesi ikke blot Beundrere, men talrige Dyrkere. Sidneys Hyrdedigte, Surreys Sonetter bleve berømte og fremkaldte talrige Efterligninger. I Dramaet er

det omtalt i det Foregaaende, hvorledes den senere Oldtids (Senecas) Tragedie blev efterlignet med Bisald (Porrex og Ferrex), medens dog Folket foretrak en dramatisk Retning, der mere svarede til dets Smag og Sædvaner.

Shakespeare foresandt altsaa en udviklet Kunstpoesi og en stor Læsefreds med levende Interesse, et Theater med et nationalt Drama, med øvede Skuespillere og et livligt, modtageligt Publikum. Men Kunstpoesien var rigtignok bleven til Kunstleri og Unatur, en blot glimrende Form uden meget Indhold; Dramaet havde maastee Naturlighedens Fortrin; men det var dog endnu ikke meget mere end en raa Begyndelse; dets Figurer vare mere Marionetter end Personer; dets Indhold var Begivenheder og ikke egentlig Handlinger. Publikum var stuehystent og modtageligt; men dets Smag var ikke meget dannet; det fandt mest Behag i de blodigste og voldsomste Tragedier, og derhos krævede det sine **Clowns** med deres plumpe Skjemt; det taalte ikke blot det Usømmeligste, men bifaldt det. Shakespeare forsøgte som ung Digter sine Kræfter paa det, han foresandt, og han viste snart, at han kunde rigeligt maale sig med dem, som Samtiden mest beundrede. Hans „Venus og Adonis“, hans „Lucretia“ skaffede hurtigt hans Navn Berømmelse; hans Sonnetter vare bekjendte og beundrede i en vid Kreds endog, før de bleve udgivne. Men disse Digte tilhøre dog nærmest hans Tid; det er hans dramatiske Værker, der have erhvervet ham den første Plads blandt den nyere Tids Digtere.

Hans første Theatervirksomhed har uden al Tvivl bestaaet i at bearbejde og omændre ældre Stykker for Theatret. Af saadanne ere mange nævnte med hans Navn; nogle af dem ere endogsaa optagne i Udgaverne af hans Værker efter hans Død. Det er let forklarligt, fordi Forfatterne i Almindelighed solgte deres Stykker til Theatret, der da betragtede sig

som eneste Gier og ofte lod et ældre henlagt Stykke omarbeide til ny Opførelse. Udgivelsen stred egentlig mod Theatrets Interesse, fordi ethvert andet Theater uden videre kunde opføre Stykket, naar det kunde komme i Besiddelse af Texten. Mangfoldige Stykker, om hvis Opførelse vi have Beretning, ere saaledes forsvundne, fordi de aldrig ere blevne trykte. Blandt de Stykker, der saaledes findes under Shakespeares Navn, er Henrik 6 1ste Del, (hvis oprindelige Titel er: *An historical play of King Henry VI*), 2den Del, (*First part of the contention of the two famous houses of York and Lancaster*), og 3die Del, (*the true tragedy of Richard, duke of York*). Disse tre Stykker ere af to, maaskee tre forskjellige Forfattere; naar man desuagtet med en vis Ret stiller dem op i Rækken af Shakespeares Stykker, er det dels, fordi han har helt gennemarbeidet dem med mange Forandringer og Tillæg, dels fordi de have en væsentlig Betydning for Shakespeares dramatiske Virksomhed, idet de have givet Stødet til og danne et Led i den prægtige Række af nationalhistoriske Tragedier, som han har stænket den engelske Literatur, og som intet andet Land kan opvise Magen til. Med to andre, Titus Andronicus og Pericles af Tyrus, forholder det sig noget anderledes. Pericles er et dramatiseret Eventyr, som bestaaer af en Række urimelige og tilbels uhyggelige Optrin, der ere saa løst sammenknyttede, at den dramatiske Fremstilling jævnlig ombyttes med et Tableau (*dumb show*) ledsaget af en Fortælling, der lægges i Munden paa Homer, Forfatteren af den gamle Fortælling. Enkelte Scener synes tilbagede af Shakespeare, nogle Repliker omfrevne af ham; men i sin Helhed staaer det overmaade langt fra hans Værker, og naar han har bragt det paa Scenen igjen, synes det at have været, fordi Richard Burbage havde Hovedrollen deri. — Titus Andronicus nævnes af en Samtidig blandt hans Værker og er optagen i den Udgave, som

to af hans Venner og Kolleger ved Theatret udgav efter hans Død; men foruden at en temmelig gammel Tradition erklærer det for en blot Revision af et ældre Arbeide, er Stykket selv af den Bestaaffenhed, at det er umuligt at troe paa dets Ægthed. Det er et Bæv af Blod og Mordscener, djævelsk Forbrydelse og kannibalsk Hævn; Rædslerne stige til det Fatterlige: Keiserens Sønner myrde en Mand, voldtage hans Hustru (efter deres Moders Raad) og skjære Tungen og Hænderne af hende, for at hun ikke skal røbe Gjerningen; hun finder dog paa at tage en Pind i Munden og skrive deres Navne i Sandet; tilsidst blive Gjerningsmændene slagtede, haffede itu og indbagte i en Postei serverede for deres Fader; de fleste af Stykkets øvrige Personer myrdes o. s. v. Dette Stykke blev seet med stort Bisald, og det er slet ikke utænkeligt, at en ung Digter i sit første Arbeide kunde gaae ind paa Tidens flette Smag; men hvad der bestemt taler imod dets Ægthed, er ikke saameget de Feil og Smagløsheder, det deler med de tidligere og samtidige Dramaer, som dets fuldkomne Mangel paa alle de Egenstaber, der ere eiendommelige for Shakspeares Drama. Thi det, der stiller Shakspeare baade fra hans For-gjængere og Samtidige, er egentlig det Samme, som gjør dem til virkelige Kunstværker. Han modtog hele Fortidens Arv, med alle dens Misligheder; men hvad der i den var kaotisk og raat, fik Liv ved hans Beaandelse. Han tog sit Stof af de samme Kilder, snart Historien, snart Noveller eller gamle Folkebooger; undertiden tog han hele Fabelen af et ældre Stykke; men istedenfor en Række Begivenheder, der ofte kun ere sammenknyttede ved Tilfældet, træffe vi hos ham en virkelig Handling. I sine historiske Stykker følger han Historien med stor Trofasthed; men han veed at vælge de Momenter, der kunne frembringe en dramatisk Helhed; tager han Stoffet fra Novellen og Eventyret, gjør han det Eventyrligste sandsynligt

ved den indre Motivering. Optager han de traditionelle Narre og Clowns, saa sætter han dem i en saadan Forbindelse med Handlingen og Hovedpersonerne, at de frembringe en ægte dramatisk Virkning. (f. Ex. Narren i Lear, Graverkarlen i Hamlet, Portneren i Macbeth). Han agter aldeles ikke paa den pedantiske Fordring om Tidens og Stedets Enhed; men han holder desto mere over Handlingens Enhed, saa at ogsaa, hvor to Handlinger gaae jævnsides, føres de med Sikkerhed til eet Maal. Men det er især i Karaktertegningen, han viser det Mesterkab, der ikke blot hæver ham saa høit over hans Forgængere, men giver ham en saadan Rang blandt alle den følgende Tids Digtere, at han hidtil kun sjældent er bleven naaet, aldrig overgaaet. Medens Figurerne i hans Forgængeres og Samtidiges Dramer alle have mere eller mindre af det Marionetagtige, der minder om de gamle „Moraliteter“ personificerede Dyder og Laster, har han et stort Billedgalleri af lyslevende Mennesker, Skikkelser, der ere grebne ud af Livet. Selv hvor de nærme sig det Dæmoniske (som Shylock, Iago, Richard 3) eller det Karikaturmæssige, er det dog ikke Dæmoner eller Karikaturer, men Mennesker, hos hvem det Menneskelige gjenfindes, og netop denne Sandhed gjør Virkningen saa gripende og slaaende.

At der hos Shakspeare ogsaa findes Noget, der minder om hans Samtids Smag, er en Selvfølge; men ogsaa hvor dette er Tilfældet, staaer han altid paa et høiere Trin. Han spotter ofte over den hule Svulst i Samtidens Tragédier; ogsaa hans egen Pathos kan være svulstig; men den er aldrig hul, fordi det er en vældig Lidenstabs, den udgaaer fra. Den italienske Skoles retoriserende Maner ere hans tidligere Arbejder ikke fri for; men om den end kunde ønskes borte i dramatisk Henseende, er der dog en Finkhed og Elegance deri, som vækker Beundring. De mange Ordspil kan fore-

komme os trættende; men det var Tidens Mode; det hørte med til, hvad der dengang gjaldt for aandrig Conversation, og Shakspeare har det forud for de fleste af sine Samtidige, at hans Ordspil dog for det meste have noget Lune og ere anbragte paa mere passende Steder.

Hvad der vel mest støder mange Læsere i vor Tid, er de drøie, oftere obscoene Uttringer, der jevnligt forekomme. Han behøver ikke mere Forsvar i denne Henseende end Holberg. Tidens Sæder vare drøie. Dronning Elisabeth og Hoffets fornemme Damer morede sig derover uden Anstød, og det Anstødelige forsvinder ofte enten i Lunets uimodstaaelige komiske Kraft, f. Ex. i mange Falstaffs Scener eller, hvor den vilde Videnskabss voldsomme Udbrud sætter alle Hensyn tilside (f. Ex. Othello, Posthumus' Monolog i Cymbeline o. fl.). I ethvert Tilfælde vil den, der kender Shakspeares Samtidige, f. Ex. Thom. Heywood (*the golden age*) eller adskillige af Fletchers Stykker, finde Shakspeare i høi Grad ærbar og blufærdig. Men den hele Bebreidelse taber sin Betydning hos en Digter som Shakspeare, ikke blot i Forhold til al den øvrige Rigdom af Skjønhed, han byder, men især ligeoverfor den dybe, sædelige Alvor, der er et Særkjende for Shakspeares dramatiske Digtning. Thi den Grundtanke, der kan siges at gaae gennem alle hans Stykker, er Tanken om en sædelig Verdensorden, at enhver Brøde, enhver Daarskab, ethvert Feilgreb bærer sine nødvendige Følger i sig; og denne Livsanskuelse, der aldrig sættes frem som en tør Moral, men bryder frem paa tusinde Punkter igjennem klare, fyldige Billeder af Mennekelivet, gjør den Shakspeareste Digtning til saa sund en aandelig Næring.

Om Stykkernes Tidsfølge og om de Kilder, hvoraf Stoffet er taget.

At bestemme Tidsfølgen, hvori Shakespeares Stykker ere fremkomne med nogenlunde Nøiagtighed, er meget vanskeligt, fordi de Optegnelser, der findes om deres Opførelse paa Scenen, ikke ere tilstrækkelige til at oplyse, naar et Stykke er blevet opført første Gang. Heller ikke af de ældste Udgaver af de enkelte Stykker kan man faae nogen Oplysning i denne Henseende; thi Udgivelsen er steet tilfældigt og ingenlunde samtidig med eller strax efter Opførelsen; tværtimod er oftere det tidligere opførte Stykke sildigere udgivet. Det er derfor især af indre Mærker, man har sluttet sig til den Tid, paa hvilken de enkelte Stykker ere skrevne, s. Ex. Hentydninger til Tidens Begivenheder; men dels ere disse Hentydninger ofte tvivlsomme og fortolkes paa forskjellig Maade; dels kan man sjældent slutte mere deraf, end at Stykket maa være skrevet efter den Begivenhed, hvortil der sigtes. Om 12 af Shakespeares Stykker veed man dog med Visshed, at de allerede vare til i 1598, fordi de nævnes i et Skrift fra dette Aar, nemlig F. Meres' „*Palladis Tamia*“. Disse Stykker ere følgende: *The two gentlemen of Verona*, *Comedy of Errors*, *Loves Labours lost*, *Loves Labours wou*, (formodentlig den samme, som er kjendt under Titelen *All's well that ends well*) *Midsummernights Dream*, *The Merchant of Ve-*

nice, **Richard II, Richard III, Henry IV 1—2. King John, Romeo and Juliet.** (Titus Andronicus nævnes med i denne Række). I de fleste af disse Stykker, der tilhøre den tidligere Periode af Shakespeares Digtervirksomhed, spores den italienske Skoles Indvirkning ved den rhetoriserende Stil, den hyppigere Anvendelse af rimede Vers, ofte med stiftende Rim, og Sonnetform i de indlagte Digte samt undertiden Brugen af det gamle saakaldte **doggrel verse** (uregelmæssige Vers paa 14 Stavelser med Rim); i nogle af dem (**King John, Henry IV og Richard III**) samt i alle de senere, viger denne Maneer bestandig mere for en naturligere og simplere Stil, rimløse Vers og jævnlig Anvendelse af Folkesangen. Den Rækkefølge, hvori Stykkerne nævnes i det Følgende, betegner ikke en bestemt Angivelse af hvert enkelt Stykkes Alder, men kun en Gruppering dels efter større Tidsaffnit, dels efter Indhold og indbyrdes Sammenhæng.

Til Shakespeares allertidligste Arbejder hører efter indre og ydre Kjendtegn

Comedy of Errors (Tvillingerne).

Det er øiensynligt, at Shakespeare har taget Anledningen til dette Lystspil af Plautus' Komædie: **Menæchmi**; men det, han har benyttet, er kun en Del af Skelettet; Stoffet har ikke blot udvidet sig under hans Hænder, men fuldstændigt stiftet Karakter; den alvorlige Baggrund og det romantiske Skjær, der er udbredt over det, løfter det høit op over Plautus' temmelig raa Farce.

Indholdet af „**Menæchmi**“ er omtrent følgende.

En Mand i Syrakus har to Tvillingesønner **Menæchmi** og **Sosikles**. **Menæchmus** bliver i sit syvende Aar stjaalen og kommer til **Epidamnus**. **Sosikles** bliver efter Faderens

Død af sin Bedstefader kaldet Menæchmus; da han er voksen, drager han ud for at finde den tabte Broder. Denne er bosat og gift i Epidamnus. Hans Hustru er skinsyg og det med gyldig Grund; thi han stjæler hendes kostbare Raabe og hendes Armbaand for at forære dem til en Hetære, hos hvem han bestiller et Gjæstebud for sig og sin Fortrolige, en Snyltegjæst, og gaaer imidlertid bort med denne for at besørge nogle Forretninger. Hans Broder, Menæchmus Sofikles, er netop paa samme Tid kommen til Epidamnus. Han bliver forvirret ved, at Flere tiltale ham ved hans Navn, og træffer endelig paa Hetæren, der ligeledes tager ham for hans Broder og anseer det som Spøg, at han ikke vil kjende hende; skjønt han ikke begriber Sammenhængen, gaaer han dog tilsidst ind paa at gjælde for en Anden og lader sig ikke blot beværte af hende; men da hun anmoder ham om at tage Raaben og Armbaandet med sig for at lade dem forandre til hendes Brug, tager han derimod for at beholde det som godt Bytte. Ved sin Vortgang støder han paa Snyltegjæsten; denne betragter det som en Forhaanelse, at Menæchmus ikke vil kjendes ved ham, og endnu mere opirret ved at gaae glip af det gode Maaltid, han havde ventet, iler han til Menæchmus' Hus og røver hans Utroskab for hans Hustru. Hun modtager sin Mand, der efter en tilfældig Forsinkelse vil gaae til Maaltidet hos Hetæren med bittre Bebreidelser, og han fjerner sig under et Paastud, for at faae Raaben tilbage fra Hetæren. Der bliver han naturligtvis ligesaa ilde modtagen, da han nægter at have faaet Raaben og Armbaandet. I hans Traværelse falder Menæchmus Sofikles, der bærer Raaben, i Hænderne paa hans Hustru, der fortsætter sine Bebreidelser i den Tro, at hun taler til sin Mand. Hans afvisende Svar anseer hun for Haan, forlanger Skilsmisse og sender Bud efter sin Fader. Da Menæchmus heller ikke

kjender ham, antages han for gal, og gaaer ind paa at anstille sig saaledes for at slippe fra de besværlige Menneſter; medens Faderen gaaer efter Lægen, liſter han ſig bort. Da Lægen kommer, er Menæchmus fra Epidamnus kommen tilbage; han bliver da erklæret for gal; fire Slaver berede ſig til at binde ham og bringe ham til Lægens Huſ; men han gjør fortvivlet Modſtand og bliver befriet af den anden Menæchmus' Slave, der kommer til og tappert hjælper ſin formentlige Herre, ſom han troer overſalden. Medens diſſe To gjensidig forundre ſig over ikke at kunne forſtaa hinandens Mening, kommer Menæchmus Soſikles til, og Miſforſtaaelsen opklares.

Taming of the Shrew.

(Den arrige Kvinde, der blev tam.)

Skjønt dette Stykke ikke nævnes af Meres, tyde dog alle Kjendetegn paa, at det hører til den tidligere Periode. Det er helt igjennem en Omarbejdelse af et ældre Stykke, der endnu er til, og ſom efter Nogles Mening ſkulde være et første Udkast af Shakspeares egen Haand, men ſom dog ved ſin Plumphed og Magerhed er ham altfor uligt. Stykket beſtaaer af tre Handlinger, Forſpillet, der aldeles ikke ſtaaer i nogen Sammenhæng med det Dvrige, Hovedhandlingen, hvorledes den arrige Kvinde tæmmes, og Episoden om Lucentios Beilen til den yngre Søſter.

Forſpillet, den drukne Kjædeſlikker, der iſøvne bliver bragt til Herremandens Slot, hvor man indbilder ham, at han er Greve, og lader Komedien opføre for ham, o. ſ. v. ſynes nærmest at være taget fra **Goulart: Threſor d'histoires admirables** etc. hvor det fortælles, at Hertug

Philip den Gode af Burgund engang fandt en drukken Haandværksmand sovende paa Gaden og lod ham bringe op paa Slottet; han vaagner iført fyrstelige Klæder og omgivet af fyrstelige Gæstbevisninger og lader sig tilsidst indbilde, at han er Hertugen; man beærer ham prægtigt, fører ham paa Falkejagt, lader en Komædie opføre for ham, og bringer ham endelig til Aftentaffelet, hvor han atter beruser sig og falder i Sovn. Saaledes bliver han igjen iført sine gamle Klæder og lagt paa samme Sted, hvor man havde fundet ham, og da han vaagner, troer han og fortæller sine Venner, at han har haft en forunderlig Drøm. Den samme Fortælling findes flere Steder, og dens ældste Kilde er maaſkee 1001 Aar, hvor Kalifen Harun Al Raschid driver den selvsamme Spøg med Abu Hassan. I Bidermans Utopia findes den udvidet bl. A. med det Træk, at Bonden efter sin Opvaagnen bliver anklaget for Majestætsforbrydelse, og Hensrettelsen udføres paa Strømt. Af denne Kilde har Holbergs „Jeppe paa Bjerget“ sin Oprindelse.

Hovedhandlingen, der har givet Stykket Navn, er et Æmne, der er behandlet mange Gange og i forskjellige Former. I en italiensk Novelle af Straparola fortælles der, at en Mand havde to Døtre, begge smukke, men begge arrige. En ung Mand ægter den ene og viser hende stor Omhed, men taber strax Herredømmet og bliver en Slave af hendes Luner. Hans Ven lader sig ikke afstrække derved fra at beile til Søsteren; men paa Bryllupsdagen fører han hende tilside, bringer et Par Buxer og to Stokke, og rækker hende den ene, idet han foreslæaer hende at tage fat i den ene Ende af Buxerne, medens han holder i den anden, og at slaaes med ham om, hvem der skal bære Buxerne og være Herren i Huset. Hun afviser Forslaget og erklærer, at Buxerne selvsølgelig høre Manden til. Han overgiver hende nu Husets Styrelse og fore-

skriver hende, hvorledes han vil have Alt ordnet. Derpaa fører han hende ned i Stalden, viser hende sine Heste og giver hende Prøver paa deres gode Dressur; men da en af dem viser sig stædig, behandler han den med den yderste Voldsomhed og dræber den tilsidst, idet han med forstilt Raseri udraaber, at saaledes skal det gaae Enhver i hans Hus, der modsætter sig hans Villie. Hun forfærdes og bliver fra nu af en lydig og sagtnodig Hustru. Hans Ven, der med Forbavelse seer hendes Forvandling, beder ham at meddele sig, hvilke Midler han har anvendt; han faaer Recepten og følger den nøiagtigt; men hans Hustru leer ham ud og lader ham vide, at det er for silde. Den samme Tanke, at Manden tæmmer den hidsigte og gjenstridige Kvinde ved at overbyde hende i stormende Hestighed, og at han gjør det strax fra Begyndelsen af, gaaer gjennem flere Fortællinger. En spansk Novelle har det Træk, der ligeledes er benyttet i Komedien, at en Mand, der vil vise en Gæst sin Hustrus Lydighed, fører ham og hende med sig paa en Udflugt og gjør de urimeligste Paaastande, kalder Køer og Kalve Heste og Føl, taler om Midnat og Maanestien ved Middagstid o. s. v.; men naar Gæsten siger ham imod, bekræfter Konen bestandig Alt, hvad hendes Mand har sagt. Det er iøvrigt rimeligt nok, at Shakspeare har øst sit Stof af en engelsk Fortælling, der maaskee har samlet flere af de Træk, der findes i de forskjellige Noveller.

Den tredie Del af Stykket, Episoden om de to Beilere til Bianca, der under Forklædninger som Værere snige sig ind i hendes Faders Hus, er helt og holdent tagen af Ariostos Komedie „*I suppositi*“, men med nogle Tillæg af Shakspeare bragt i Forbindelse med Hovedhandlingen.

Loves Labour's lost.

(Elfskovs Gjæfveri.)

Stoffet synes helt at være Digterens egen Opfindelse. Gjenstanden for Digterens Satire er den Forsængelighed og Affektation, som altid følger med en stærkt aandelig bevæget Tid; det er den affekterede Begeistring for Videnskab og Filosofi, (den unge Konge af Navarra), det affekterede Vittighedsjægeri (Biron), den affekterede Hof- og Kavalertone (Armado) og den affekterede Udrammen af Værdom (Holofernes). De to sidstnævnte Figurer høre i Grunden til de staaende Måster i den italienske Komædie; men efter en almindelig og temmelig sikker Tradition ere de Portrætsfigurer af to virkelige Personer, der dengang vare bekendte i London, en fantastisk Spanier, der bar Ogenavnet Monarcho, og en italiensk Sprogmeister Florio. Stykkets hele Karakter, den italieniserende Stil, Rimene, Doggrelversene og de Drøiheder, der her lægges ogsaa Damerne i Munden, tyde paa, at det hører til den tidligere Periode, medens dog den Alvor, der ligger paa Bunden deraf, viser hen paa Slægtskabet med Shakespeares hele øvrige dramatiske Digtning.

All's well, that ends well.

(Naar Enden er god, er Alting godt.)

Dette Stykke er sandsynligvis det samme, som i Fortegnelsen over Shakespeares Komædier anføres under Titelen „Loves labour won“. Hele Hovedhandlingen er laant af Boccacios' Novelle „Giletta fra Narbonne“. Den gamle, sygelige Greve af Roussillon har bestandig sin Læge Gerard de Narbonne hos sig, og dennes Datter Giletta voxer op i fortrolig Omgang med Grevens Søn Bertram, til hvem hun fra

Barndommen af fatter en heftig Kjærlighed. Efter den gamle Greves Død bliver Bertram kaldet til Hoffet i Paris. Den gamle Læge dør ligeledes, og hans skønne og formuende Datter faaer mange Beilere; men al hendes Hu staaer til at komme til Paris og vinde Bertrams Hjerter og Haand. Da hører hun tale om Kongens Sygdom, som har modstaaet alle Lægers Kunst. I Tillid til de Lægemidler, hvis Brug hun har lært af sin Fader, giver hun sig paa Vej; hun vinder Kongens Tillid og sætter sit Liv til Pant paa, at hun vil helbrede ham; men da Kongen lover hende til Løn et hæderligt Giftermaal, betinger hun sig, at hun maa vælge, hvem hun selv vil. Kuren lykkes, og da hun beder om Bertrams Haand, befaler Kongen denne at ægte hende. Han maa adlyde sin Lensherre; men forbittret over at tvinges til et Ægteskab, der saarer hans Adelsstolthed, sender han sin Hustru til Roussillon og lader hende vel nyde al den Magt og Værdighed, der tilkommer hendes Stilling, men drager selv til Florens for at tage Del i Krigen og lader hende vide, at han ikke vil see hende, førend hun kan fremstille sig for ham med hans Signetring paa sin Finger og med hans Barn paa sin Arm. Hun foregiver nu, at hun vil drage bort paa en Pilgrimsfart og aldrig mere vende tilbage til Roussillon for ikke at holde Greven borte fra hans Hjem. I Pilgrimsdragt, ledsaget af et Par Trofaste, drager hun bort og kommer ukjendt til Florens, hvor hun erfarer, at Bertram er forelsket i en fattig Enkes Datter og søger at forlocke hende. Hun op søger Enken, betroer sig til hende og formaaer hende til at lade Datteren paa Skramt give efter for hans Bønner, men kræve hans Ring som Gudslovsantagelse, førend hun tilsteder ham en Sammenkomst. Han samtykker modstræbende, og Mødet foregaaer; men i Mørket træder hans egen Hustru i den Fremmedes Sted. Efter at det samme har gjentaget sig

nogle Gange, reiser Enken med sin Datter bort fra Byen, belønnede med rige Gaver af Giletta, og Grev Bertram drager ligeledes til sit Hjem, da han erfarer, at hans Hustru er borte; men Giletta føder Tvillinger og kan nu træde frem for sin Husbond med hans Ring paa sin Finger og hans to Sønner paa sine Arme, og hendes trofaste Hengivenhed nøder ham ikke blot til at opfylde sit Løfte, men vinder ogsaa hans Hjerter. — Man seer, at Dramaet har fulgt Novellens Handling Træk for Træk; men Hovedfigurerne, der i Novellen ikke have mere Personlighed end i dette korte Uddrag, ere i Dramaet blevene til levende Skikkelser, og om dem grupperer sig en Række af andre Figurer, (den gamle Grevinde, Narren, Praleren og Løgneren Parolles og den gamle Satiriker Lafau), der bidrage til at sætte Hovedpersonernes Karakter og Handlemaade i et klarere Lys.

The two Gentlemen of Verona.

(De to Herrer fra Verona.)

I Montemayors berømte Hyrderoman „Diana“ fortælles der, at en Adelsmand og hans Hustru havde levet mange Aar lykkeligt sammen, men uden Børn; endelig bliver deres Lykke fuldkommen, da Hustruen faaer Haab om at blive Moder. I denne Tid hænder det sig, at hendes Mand forelæser hende Paris' Dom; hun paaastaaer, at Paris burde have tilkjendt Minerva Væbet istedenfor Venus, fordi Tapperhed og Krigshæder overgaaer ethvert andet Fortrin. Samme Nat drømmer hun, at de to Gudinder aabenbare sig for hende, og Venus i Brede forkynder hende, at hun skal føde en Søn og en Datter, men at deres Fødsel skal koste hende Livet, og de selv blive ullykkelige i Kjærlighed; Minerva derimod trø-

ster hende med, at hun vil skjænke Børnene Tapperhed og Baabenhjælp. Hun føder de to Børn og dør, og hendes Mand følger hende kort efter. Da Børnene voksede til, sendes Sønnen til en berømt Konges Hof, men forsvinder iøvrigt af Fortællingen. Datteren Felismena lever i sin Bedstemors Hus. En ung Ridder, der boer i Nærheden, seer hende, fængsles af hendes Skønhed, vækker hendes Opmærksomhed ved Serenader og andre Tegn paa sin Kjærlighed og vover endelig at sende hende et Brev ved Hjælp af hendes Kammerpige. Hun vil ikke modtage det og dadler Pigen strengt, fordi hun har vovet at udføre et saadant Grinde; men hun fortryder snart bittert, at hun ikke har læst det, og da den listige Kammerpige med Forsæt taber det, bemægtiger hun sig det under et Paaastud, læser det og besvarer det tilsyneladende afvisende, men i grunden opmuntrende. Forholdet fortsættes, og hendes Kjærlighed tiltager; men Felis' Fader sender Sønnen til Keiserindens Hof. Felismena kan ikke udholde Savnet; hun trodses alle Hensyn, skaffer sig en Pagedragt og drager til den Stad, hvor han er. Ved sin Ankomst har hun den sørgelige Overraskelse at blive Vidne til en Serenade, som hendes utro Elsker bringer en anden Dame, og hun faaer snart Visshed om, at han er den skønne Celia's erklærede Tilbeder. Hun kommer nu i hans Tjeneste som Page, uden at han kjender hende; hendes Trost og Tjenstiver vinder hans Tillid, og han bruger hende som Elskovsbud til Celia. Hun udfører dette pinlige Hverv med opoffrende Trost; men Celia, der ikke vil bønhøre Felis, fatter derimod en lidenskabelig Elskov til hans formentlige Page, og da Felismena ikke vil forstaae hende, udtaler hun sin Lidenskab og erklærer, at hun ikke vil see hende mere. Næste Dag er Celia død. Felis er fortvivlet; han drager hemmelig bort uden Vedslagelse, og Felismena drager ud i Hyrdindebragt

for at søge Verden rundt efter ham. Efter adskillige andre Eventyr træffer hun paa tre af Dianas Nymfer, som følges af tre Wildmænd; hun gjør Brug af den Tapperhed, Minerva har stænknet hende, befrier Nymferne og fortæller dem sin sørgelige Historie; de føre hende til Dianas Tempel, hvor Præstinden Felicia modtager hende venligt og lover hende et lykkeligt Udfald, men paalægger hende at vedblive sin Vandren og Søgen. Efter flere Aars Omflakken og mange Hændelser træffer hun en Dag en Ridder, der værges sig mod tre; han fælder den ene, men er selv saaret; da sender Felismena den Anden en Pil gennem Hovedet, den tredje en gjennem Hjertet. Ridderen nærmer sig for at takke hende, og idet han tager Hjelmen af, gjenkjender hun Felis og fortæller ham Alt, hvad hun har lidt for hans Skyld. Overvældet af Sindsbevægelse og udmattet af Saar, synker han asfægtig for hendes Fødder; men Nymferne komme til, helbrede ham og bringe de Elskende til Dianas Tempel, hvor Felicia forener dem. Af denne Novelle har Shakspeare benyttet hele Felismenas Kjærlighedshistorie indtil Celas Død, men tildigtet og sammenfnyttet en anden Handling, nemlig den trofaste Valerios Forhold til Proteus (Felis) og til Silvia (Celia) og deraf følgende Forviklinger samt det Heles Løsning.

The merchant of Venice.

(Kjøbmanden i Venedig.)

Giovanni Fiorentino fortæller i sin *Il Pecorone* en Novelle af følgende Indhold: Ansaldo, en rig Kjøbmand i Venedig, modtager sin afdøde Vens Søn Giannetto som sin egen og viser ham al faderlig Kjærlighed. To af den unge Mands Venner, der pleie hvert Aar at bringe deres Varer til Levan-

ten, tilskynde ham til at gjøre dem Følgeſtab. Giannetto vil gjerne ſee ſig om i Verden; hans Pleiefader ſamtykker og giver ham et prægtigt og rigt ladet Skib. De tre Skibe følges ad et Par Dage; men en tidlig Morgenſtund ſaaer Giannetto Die paa et prægtigt Slot ved en Havbugt, og paa hans Spørgsmaal fortæller Styrmanden, at Stedet hedder Belmonte, og at det tilligemed det omliggende Land tilhører en ſkøn og mægtig Gømfri, ſom gjæſtfrit modtager Enhver paa den Betingeſe, at derſom han beſtaaer en vis Prøve, (om hvis Beſtaffenhed man kan ſaae Dplyſning i den itali-enſte Original), ſkal han vinde hendes Haand og Fyrſten-dømme; i modsat Fald ſkal han miſte Skib og Ladning. Giannetto bliver betagen af Lyſt til dette Eventyr og tvinger Styrmanden til at ſtyre ind i Havnen. Hans Reiſeſæller, ſom ikke have bemærket det, forundres over hans Forſvinden, ſøge nogen Tid efter ham og ſeile derpaa videre. Giannetto bliver modtaget paa det Artigſte, bekvæmt prægtigt og ført til Turnering og Ridderspil, hvor han udmærker ſig. Om Afte-nen bliver der raft ham en Nattedrif; men den bringer ham ſtrag i en dyb Søvn, og da han vaagner, erfarer han, at Prøven er miſlykket, at han har tabt Skib og Ladning, og man ſkjænker ham en Heſt og Reiſepenge for at komme hjem. Redſlaaet og ſkamsfuld vender han tilbage til Venedig og fore-giver, at han har lidt Skibbrud; Pleiefaderen glæder ſig over hans Redning og trøſter ham. Næſte Foraar driver Bennernes Overtalelſer og iſær hans egen Lyſt ham til at gjentage For-ſøget; den høimodige Anſaldo udruſter ham atter, og Udfaldet er ganſte det ſamme ſom forrige Gang. Det tredje Foraar kommer. Giannettos Lidenſkab og Bennernes Opmuntringer drive ham atter aſted; Anſaldo, hvis Advarſler ikke frugte, offrer Reſten af ſin Formue, og da den ikke ſlaaer til, laaner han tituſinde Dukater af en Gøde paa den Betingeſe, at,

hvis Gjælden ikke er betalt til en bestemt Dag, har Kreditor Ret til at stjæle et Pund Kjød ud af Styldnerens Legeme. Toget gaaer for sig; Alt gaaer som de forrige Gange; men denne Gang advarer en medlidende Kammerpige ham for den farlige Drift, og det lykkes ham ubemærket at spille den. Han bestaaer Prøven, og næste Dag bliver han høitidelig erklæret for Gomsfruens Husbond og hyldet som Herre over Belmonte. Under den følgende Tids Festtummel glemmer han sin Pleiesaders Fare, indtil et Tilfælde pludselig minder ham om, at den stjæbnesvangre Dag er kommen. Hans Hustru, der erfarer Grunden til hans Skræk, opfordrer ham til at ile sin Belgjører tilhjælp, og med et talrigt Følge og hundredtusinde Dukater stnyder han sig til Venedig. Ansaldo er i Fængsel og har med Nød opnaaet nogle Dages Frist for om muligt at tage Afsted med sin Pleiesøn. Men Betingelsen vil Tøden ikke vige fra; forgjæves tilbyde Venedigs Kjøbmænd at betale Gjælden; ikke engang de hundredtusinde Dukater, som Giannetto byder, bevæge ham. Forfribningen er klar og bestemt, og Venedigs Dommere tør ikke bøie Loven. Da kommer en fremmed Retslærd til Byen, hører om den mærkelige Retsfag og tilbyder sin Bistand. Man overlader ham Afgjørelsen, og efterat han har undersøgt Sagen og forgjæves opfordret Tøden til at modtage det fordelagtige Forlig, affiger han den Kjendelse, at Tøden har Ret til at tage det aftalte Pund Kjød, men hverken mere eller mindre, og ikke en Draabe Blod under sit Livs Fortabelse. Tøden vil nu tage imod det tilbudte Forlig eller nøies med simpel Betaling af Gjælden; men det er for sent. Ansaldo er reddet, og Giannetto tilbyder i sin Glæde den fremmede Dommer de hundredtusinde Dukater; han vil Intet modtage; men da Giannetto nøder ham, beder han om den Ring, han bærer paa Fingeren. Giannetto kan ikke afslaae den bestedne

Begjæring, ſjœnt han har ſaaet Ringen af ſin Huſtru og lovet aldrig at ſtille ſig ved den. Dommeren reifer; Giannetto tilbringer nogle Dage i Glædesfeſter med ſine gamle Venner og drager derpaa med Anſaldo til Belmonte. Men der modtager hans Huſtru ham vel med ydre Pomp, men med mørke Miner, beſtylder ham for Utroſkab paa Grund af hans lange Fraværelſe, og finder Beviſ for ſin Miſtanke, da hun opdager, at han ikke har Ringen. Han fortæller Sagens Sammenhæng; men hun ſværges paa, at han har givet Ringen til en Kvinde. Da hans Forlegenhed og Bedrøvelſe er ſtegen til det Høieſte, viſer hun ham med Latter Ringen og fortæller, at hun ſelv har fulgt ham til Venedig og i den lærde Dommers Skikkelfe løſt Knuden. Alt ender i Glæde; Anſaldos opoffrende Høimod belønnes — med den Kammerpigens Haand, der advarede Giannetto for Sovedrikken.

Sagnet om en Skyldner, der har ſat et Pund af ſit Kjød i Pant, forekommer flere Steder ogſaa i orientaliſke Fortællinger, og der findes en ſenere, men neppe ganſke paalidelig Fortælling om, at en ſaadan Begivenhed virkelig ſkulde være foregaaet paa Pave Sixtus den Femtes Tid, nemlig et Væddemaal i Anledning af Cyperns Indtagelſe 1585, hvorved en Jøde ſatte et Pund af ſit Kjød i Pant mod tuſinde Kroner.

Shaffpeare har benyttet Giovanni Fiorentinos Novelle paa ſin ſædvanlige Maade. Idet han iſtedenfor den tregange gjentagne Prøve ſætter de tre Veſter, ſom de forſkjellige Beilere vælge imellem, kan han forvandle den uhyggelige Trolskvinde paa Belmonte til en Portia og Novellens øvrige Figurer til Menneſter, der handle efter menneſkelige Motiver. Valget imellem Veſterne forekommer i et gammelt Eventyr, der findes i *Gesta Romanorum*. En romerſk Keiſer ſlutter efter mange Krige Fred med Kongen af Apulien paa det Vilkaar,

at Keiserens Søn skal ægte Kongens Datter. Hun drager afsted til sin Brudgom; men først efter mange vidunderlige Hændelser, (Skib og Mandskab gaae tilgrunde, og hun selv bliver slugt af en Hvalfis), kommer hun alene i Land. Keiseren sætter hende paa Prøve ved at lade hende vælge mellem tre Kæfter; den ene, af Guld, men fyldt med Dødningeben, har Indskriften: „Hvo der vælger mig, faaer, hvad han fortjener“; paa den anden, af Sølv, fyldt med Jord, staaer der skrevet: „Hvo, der vælger mig, faaer, hvad Naturen begjærer“; den tredie er af Bly, men fyldt med Edelstene, og paa den læses der: „Hvo der vælger mig, faaer, hvad Gud har bestemt“. Kongedatteren vælger den fidsste og vinder.

A Midsummernight's Dream.

(En Skjærsommernatsdrøm.)

Bed dette Stykke er der ikke Tale om Kilder, hvoraf Forfatteren kunde have laant Handlingen. Der er overhovedet ikke nogen egentlig Handling. Det er et Festsplil til Ære for en høitstaaende Mands Bryllup, (maaskee Southamptons). Derfor dreier det Hele sig om Kjærlighed og Brudsfærd. Theseus bereder sig til Bryllup med Amazondronningen Hippolyta. For at forherlige denne Fest komme Alferne fra det fjerne Østen, en Flok Haandværkere fra Staden ville hædre Festen ved en stor dramatisk Forestilling, og to Par Elftendes forviklede Forhold kommer i Forbindelse med Hovedbegivenhederne. Begge disse menneskelige Grupper støde sammen med Alferne og drages ind i deres Drømmeverden, hvor den samme Splid og Forvirring hersker som iblandt Menneskene; men ligesom Forblindelsen og Spliden fra først af har havt en drømmeagtig Karakter, spinder den ogsaa i en Drøm, Alt opløses

i Harmoni, og det tredobbelte Bryllup indvies af Alferne med lykkelige Varsler. Om Karakterffildring kan der egentlig ikke tales, hvor der ingen Handling er; men Digteren har dog vidst med lette og sikre Træk at give et Omrids af Hovedfigurerne i deres forskjellige Eiendommelighed, og Alfernes lustige Skikkelser, som vare bekjendte i Forveien fra Folkesagnet og fra Eventyr, har han givet bestemte og blivende Former.

Romeo and Juliet.

(Romeo og Julia.)

Sagnet om Romeos og Julias Kjærlighed fortælles først i en Novelle af Luigi da Porta 1524, og denne er senere omarbejdet af hans Samtidige Bandello. En ældre Novelleforfatter Masuccio Salernitano (1476) meddeler en temmelig lignende Begivenhed fra Siena, og en senere Kroniksfriber fremstiller det lidet sandsynligt som en virkelig Tildragelse i Verona. Det er Bandellos Novelle, der ligger til Grund for Shakespeares Tragedie.

I Verona er der to mægtige Adelsflægter, Capelletti og Montechi, der fejde med hinanden, saa at Fyrsten kun ved Magtsprog kan nøde dem til at holde sig nogenlunde rolige. Den unge Romeo Montechio har længe været forelsket i en Dame, der forsmaaer ham, og er derover falden i stor Tungsindighed. En Ven søger at trøste og adsprede ham ved at formaae ham til at tage Del i alskens Fester for at glemme den haardhjertede Skjønne. Da nu engang den gamle Capelletto giver en stor Fest, vover Romeo sig ind i Fjendens Hus. Medens han her sidder assides og seer paa Dandsen, faaer han Die paa en ung Dame, hvis Skjønhed synes ham

at overgaae Alt, hvad han før havde seet. Og saa hun bliver opmærksom paa ham, og da endelig Fakkeldandsen, der slutter Festen, fører dem sammen, vækkes den stærkeste gensidige Lidenstkaab hos dem begge. (Ved denne Leilighed nævner Novellen i Forbigaaende en Mercutio, som en vittig og lystig ung Kavaler, der har den eiendommelige Egenstkaab, at hans Hænder altid ere kolde). Først ved Festens Ende erfare de hinandens Navne og dermed de Hindringer, der stille sig i Veien for deres Kjærlighed. Romeo omsværmer nu med Fare Capellettos Hus, finder Leilighed til at tale med Julie udenfor hendes Vindue og opnaaer endelig hendes Samtykke til et hemmeligt Giftermaal. En Franciskanermunk, Lorenzo, er villig til at hjælpe de Elskende, idet han haaber, at denne Forbindelse skal bringe Fred mellem de fjendtlige Slægter. Under Paaskud af et Skriftemaal kommer Julie til Klosteret og bliver viet til Romeo, som derpaa har en Sammentkomst med hende i Haven ved Hjælp af sin Tjener Pietro og Julies Amme. Men saa Dage efter mødes en Del af de to fjendtlige Husets Tjenerstkaab paa Gaden; der opstaaer en Strid, som den ustyrlige Tebaldo, Julies Fætter, opflammer til en blodig Kamp; Romeo kommer tilfældigvis til med nogle Ledfagere og gjør Alt for at stille de Stridende; men den voldsomme Tebaldo twinger ham til Nødværge og falder for hans Sværd. Fyrstens Vagt kommer til; Cappellettierne føre heftig Klage over deres Frændes Drab, og Romeo dømmes til Landsforvisning. De Elskende stilles efter en sidste Sammentkomst i Haven med stor Sorg, og Romeo drager til Mantua, efter at have aftalt med Lorenzo at vedligeholde en stadig Brevveksel. Men Julies Sorg bliver misforstaaet af hendes Forældre; de troe, at et Giftermaal vil gjøre hende lykkelig, og aftale et Ægteskab med den rige og skønne Grev Paris de Lodrone. Hendes Bægning vækker Faderens Harm, og han fastsætter

Bryllupsdagen. I ſin Fortvivlelſe henvender hun ſig til Lorenzo og beder ham om Gift, for at undgaae den truende Ulykke. Han foreſlaaer hende en Sovedrik, der ſkal frembringe en dødlignende Tilſtand, og lover, naar hun er bragt til Familiebegravellen, at tage hende hemmelig bort derfra, og, naar hun er vaagnet, bringe hende til Mantua. Hun vover det. Under ſine Forældres Sammer bringes hun ned i Gravhvelvingen. Lorenzo ſtriver til Romeo; men det Kloſter i Mantua, hvor hans Sendebud tager ind, bliver i ſamme Dieblif afſpærret, fordi der har viſt ſig et Peſtiltſælde. Imidlertid er Pietro, Romeos Djener, ſom ikke er indviet i Hemmeligheden med Sovedrikken, ileet til ſin Herre med det Sørgebudſkab, at han ſelv har ſeet Julie bringes til Graven. Romeo fortvivler og afholdes med Nød fra øieblikkeligt Selvmord, men forſnyder ſig med „Slangegift“ og drager til Verona for at døe i Julies Grav. Han aabner Graven om Natten ved Pietros Hjælp, finder Julie i Kiſten og drikker Giften. Da vaagner Julie, Miſforſtaaelsen opklares for ſent, og han døer i hendes Arme. Lorenzo, ſom kommer for at føre hende bort, finder Romeo død og hende fortvilet; hun lader ſig ikke trøſte og døer af Sorg ved ſin Huſbonds Side. Tyrſkens Bagt, ſom tilfældigviſ ſeer Lys i Gravhvelvingen, griber Munken, og Sammenhængen aabenbares. Den fælles Sorg forſoner de to fjendtlige Huſe, og de to Elſtende lægges i en fælles Grav, paa hvilken Romeos Fader, hvem Sønnen har tilſendt ſin ſidſte Billie, reiſer et koſtbart Mindesmærke.

De hiſtoriske Tragedier.

De fleſte, (8) af diſſe, høre til dem, der nævnes i Meres' Strift 1598; de to „Henrik V“ og „Henrik VIII“

ere et Par Aar yngre. Som det allerede i det Foregaaende er omtalt, er „Henrik VI“ ikke Shakespeares eget Værk. Anden og tredie Del, der er bevaret i sin oprindelige Skikkelse, skal være af Rob. Greene eller efter Nogles Mening af to Forfattere; første Deel var af en ubekjendt Forfatter. Alle tre Stykker har Shakespeare helt gjennemarbejdet; han har forkortet og udvidet, borttaget og tildigtet, som den dramatiske Interesse krævede det; saaledes er i anden og tredie Del Kong Henrik, der i Originalen aldeles var traadt i Baggrunden, i Omarbejdelsen bleven til en klar og fyldig Skikkelse, og i første Del er ved tildigtede Scener Yorks senere Optræden bleven forberedt. Men medens Shakespeare i sine egne historiske Tragedier holder sig nøie til Historien, saaledes som den er givet hos Holinshed, er der i disse Stykker, især i det første, en meget vilkaarlig Omgang baade med Tidsforhold og Begivenheder. Disse tre Stykker have givet Anledningen til den hele Række af historiske Tragedier; umiddelbart til dem slutter sig „Richard III“ som Fortsættelse og Afslutning af Huset Yorks Stigen og Fald, og som Modstykke dertil staae de fire, der behandle Huset Lancasters Stigen, som naaer sit Høidepunkt i Henrik V; „Kong Johan“ og „Henrik VIII“ staae ikke i umiddelbar Forbindelse med denne sammenhængende Række; men det første Stykke kan paa en Maade betragtes som et Forspil, det andet som en Epilog dertil.

„Kong Johan“ giver et Billede af den mørke Middelalder, hvor der neppe kan tales om Historie, fordi Kampen ikke føres om noget Almindeligt, men om de Enkelstes Rettigheder og egennyttige Krav. Johan har erhvervet Kronen ved sin Moders Rænker med Tilfidesættelse af den retmæssige Arving, den unge Arthur; dennes Moder søger og finder Hjælp hos Landets Fjender, Frankrig og Østerrig; men da Kampens Udfald viser sig tvivlsomt, slutte Modstanderne et

Forlig, hvorved Arthurs Sag opgives. Men Johan har Strid med Paven, der sætter ham i Ban og bevæger Frankrig til at bryde Freden igjen. Johan seirer, fanger Arthur og lader ham myrde. I Harme herover forene en Del af de mægtigste Baroner sig med Franskmændene, der ere landede i England. Johan taber Modet, ydmyger sig seigt for Paven og modtager sin Krone af hans Naade; men medens det ene Uheld følger paa det andet, dør han. De engelske Baroners Forbund med Fjenderne opløses imidlertid ved gjensidig Mistanke, og Franskmændene maa trække sig tilbage. I al denne Forvirring er der dog et Lysspunkt: den sunde, freidige, daadkræftige engelske Folkeand, som er repræsenteret i Bastarden af Plantagenet, der uforsagt møder enhver Fare og holder fast ved den Tro, at England aldrig skal bukke under for fremmed Bold, „naar det kun bliver sig selv tro“.

„Richard II“ aabner den sammenhængende Række af historiske Tragedier. Efter Edvard III's kraftfulde og seierrige Regjering kommer Richard, en Fyrste med naturlige Anlæg, der minde om hans Fader, den sorte Prinds, men fordærvet af Smigrere, fantastisk, lunefuld og raadvild. Han overlader Regjeringen til samvittighedsløse Bndlinger, der udsuge Landet og vende Folkets Hjerter fra ham. Han forviser uretsfærdigt sin Frænde, Henrik af Lancaster, og idet han senere berøver ham hans Fædrenearv, truer han Alles Ret, men da Henrik, der besidder alle de kongelige Egenstaber, som Richard mangler, træder op imod ham, falder hans Magt sammen af sig selv, og han bukker hæderløst under. Men Henrik IV, hvis Egenstaber gjøre ham langt værdigere til Kronen, har dog erhvervet den ved Oprør og lader sig friste til at bevare den ved en ny Brøde; han lader den affatte Konge dræbe i Fængslet, og hans Anger kommer for sent.

I begge de følgende Tragedier „Henrik IV“ vises der

et modsat Billede. Han er Konge og Statsmand og forstaaer med Kraft og Dygtighed at styre Riget og hævde Kronens Værdighed; men den løbløse Maade, hvorpaa han har erhvervet sin Krone, hæver sig, idet de samme Stormænd, hvis Oprør mod Richard II har hjulpet ham paa Thronen, nu vise det samme Sindelag imod ham, og skøndt han seirer, gaaer dog hans Liv hen under disse Kampe, og han naaer ikke, hvad han havde higit efter, at udsone sin Brøde med et Tog til det hellige Land. I „Henrik V“ naaer Huset Lancaster og dermed England Høidepunktet af sin Glands. Henrik den Femte har været Digterens Yndling, som han var det engelske Folks. Historien er fulgt med Trofast; men ved Skildringen af hans Ungdomsliv, hvortil den kun giver faa Bink, har han med digterisk Frihed udfyldt Billedet. Medens hans Fader styrer Riget, see vi den unge Prinds livsglad og sorgløs indtil letfindig Overgivenhed. Hoflivet kjæder ham, og han søger Morstab i en Omgivelse, der kun lidet sommer sig for hans Stilling, og deltager endog i dens vilde Eventyr; men selv midt i denne Tummel stinner den høiere Natur igjennem, der hæver ham saa høit over disse Omgivelser. Saasnart Omstændighederne gjøre Fordring paa hans Virksomhed, viser han sig som Helt, (i Kampen mod Percy); da Faren er forbi, vender han tilbage til sin Leg; men da hans Fader dør, og da den Krone, der var erhvervet paa en tvetydig Maade, tilfalder ham uden Uret og uden Modsigelse, modtager han den med den fulde Følelse af det Ansvar, der paalægges ham og af sin Kraft til at bære den. Sin Ungdoms Leg og dens Redskaber kaster han bort uden Betænkning og samler Englands Kræfter, der have fortæret sig selv i indre Kamp, til Heltedaad imod den ydre Fjende. I det Drama, der bærer hans Navn, træder han op som Konge, mild og retfærdig, tapper og statsklog; han bringer Englands Magt og

Glæds til den høieste Linde, og hans Drama ender med lyse Fremtidsudsigter. — Ved Skildringen af Henriks Ungdomslev har Shakspeare i Henrik IV paa en aldeles enestaaende Maade slynget Komedien ind i Tragedien; paa den alvorfulde, historiske Baggrund og midt imellem de store Begivenheder bevæger Johan Falstaff sig med sit Slæng. I ham er den dybeste sædelige Fordærvelse skildret med en saa uimodstaaelig komisk Kraft, at en usluttelig Latter befrier fra Besmittelsen, og at det bliver forstaaeligt, hvorledes den høitbegavede, unge Fyrste kan more sig en Stund med alt dette Uvæsen, medens hans inderste Væsen dog er saa lidet berørt deraf, at det er som bortblæst i samme Dieblis, som Livets Alvor gjør sit Krav gjældende. Dette Stykke vakte umaaelig Begeistring og Opsigt i sin Samtid; Falstaff, Pistol o. s. v. bleve efterlignede i andre Skuespil, og man vilde endelig see et Portræt af en virkelig Person i Falstaff. Det oprindelige Navn i Stykket var John Oldcastle. Papisterne paastode, at det var Lord Cobham, den bekjendte Fører for Roldharderne under Henrik V. De ivrige Protestanter oprørtes ved Tanken om, at en Mand, de betragtede som en hellig Martyr, var fremstillet paa denne Maade. Forgjæves forsikrede Digteren, at han ikke havde tænkt paa ham eller nogen bestemt Person; han forandrede Navnet til Falstaff; men nu blev der paastaet, at dette var en Forvanskning af Navnet John Fastolf der havde spillet en uheldig Rolle i den franske Krig under Henrik VI.

Første Del af „Henrik VI“ har oprindelig været uden Forbindelse med de to følgende Stykker; dens Gjenstand er væsentlig Krigene i Frankrig og Talbots Heltedåd; men med det samme vises Begyndelsen til det indre Forsæld under den umyndige Konge ved Tvedragten mellem de herstefyge Stormænd. Yorks Optræden og Begyndelsen til Striden mellem

den hvide og røde Rose synes tildigtet for at knytte Stykket til det følgende og forberede Huset Yorks senere Fremtræden.

I „Henrik VI, 2den og 3die Del“, sees Riget i en Oplosningstilstand. Den Uret, der klæbede ved den første Lancasters Thronbestigelse, og som syntes forsonet ved hans Søns Konge- og Heltedaad, hævnnes nu paa hans udfyldige Sønnesøn; mild og from, men blottet for al Kraft til at fremme det Gode eller forhindre det Onde, staaer Henrik VI raadløs imellem sin herskesyge Dronning og hendes egennyttige Vndlinger paa den ene Side og den ærgjerrige Hertug af York med Jarl Warwick paa den anden Side. Fra begge Sider føres Striden med Rænkespil, Snigmord og aaben Krig; et Almuoprør under Jack Cade sætter Kongedømmets Asmagt og Rigets forvirrede Tilstand i et endnu stærkere Lys. Baade York og Henrik fanges og myrdes, Edvard af York vinder Kronen; men Spirerne til ny Tvedragt og Forbrydelse vise sig allerede i selve Seirens Dieblif.

I „Richard III“ naaer Huset Yorks blodige Tragedie sit Høidepunkt. Udrustet med store Evner, men blottet for al Samvittighed og menneskelig Følelse, har han kun et eneste Maal for sig, Erhvervelsen af Magten for sig selv, og efter Edwards Død strider han frem dertil med ubetvingelig Villiekraft og dæmonisk Hensynsløshed, indtil han naaer det, og hævder det paa samme Vis, som han har naaet det; men dermed er ogsaa hans eget Maal fuldt; Henrik Richmond, den sidste Vtling af Kongehuset og den Eneste, der er ubesmittet af de forbigangne Tiders Blodskyld, indviet i sin Barndom med Henrik VI's Belsignelse, træder op som det udvalgte Redskab til Hævn og Frelse. Richard falder under sin egen Samvittigheds Byrde, saavelsom under sin Modstanders Sværd, og Huset Tudor bringer England Fred og bedre Tider.

Dermed er den sammenhængende Række af de historiske

Dramaer endt. Men Henrik VIII kan, skønt aldeles skilt derfra, dog paa en Maade siges at danne et Efterspil dertil. Dette Drama synes at være blevet til ved Jacob Stuarts Thronbestigelse og bestemt til et Festsfuespil i den Anledning, hvorpaa ogsaa de forskjellige Festoptog, der forekomme deri, tyde hen. Dramatisk Handling findes der i mindre Grad end i Shakespeares øvrige Stykker. Wolsseys Rænker styrte den ædle Dronning Katharina; men i sin Dødsstund seer hun ham selv styrtet ved sit Overmod; i hendes Sted hæves Anna Boleyn paa Thronen til Held for England, fordi hun bliver Moder til Elisabeth, ved hvis Daab Digteren lader Granmer profetisk forkynde England den Lykke, der skal udgaae fra Huset Tudor, indre Fred, aandelig Frihed og ydre Blomstring under dette Barn saavel som under den Eftersfølger, hun vil skjænke Landet (Jacob I).

The Merry Wives of Windsor.

(De lystige Koner i Windsor.)

Dette Lystspil staaer i en vis Sammenhæng med „Henrik IV“, idet Falstaff optræder som Hovedpersonen deri tillige med endel af de komiske Figurer, der i „Henrik IV“ ere grupperede om ham, (Pistol, Nym, Bardolph, Mrs. Quickly, Dommer Shallow). Det er et Sagn, at Dronning Elisabeth, der havde moret sig meget over Falstaff, opfordrede Digteren til at lade ham optræde som Gæst, og at han derpaa havde skrevet det Lystspil meget hurtigt. Dette vilde stemme ret godt med Stykkets lette og noget farcemæssige Behandling; ogsaa Alfsangen om Windsor Slot kunde tyde paa, at det særligt var bestemt til Opførelse for Dronningen. Den største Del af Stykkets Fabel er selvstændigt opfundet; men der findes i

Hovedhandlingen nogle Træk, der synes laante fra ældre Fortællinger. I en italiensk Novelle af Straparola „Hævnen“ beiler Elsteren til flere paa eengang og bliver drillet af dem alle ligesom Falstaff. En ung Mand i Bologna, Filencio, seer ved en Fest tre smukke, unge Fruer, danser med dem alle tre og slutter Dansen med en Kjærlighedserklæring til hver især. Han faaer intet Svar; men da de ere Veninder, betroe de hverandre, hvad der er hændet dem, og blive enige om at straffe ham. Den første indbyder ham til et Stævnemøde og modtager ham paa det Venligste, men faaer ham derpaa, i forstilt Forstrækkelse over sin Mands pludselige Hjemkomst, til at skjule sig under en Seng, hvor hun har anbragt en Bunte Tjørne, og da han ikke tør røre sig, maa han tilbringe en stræffelig Nat og om Morgenens liste sig hjem i en ynkwardig Tilstand. — Noget Tid efter lader han sig atter lokke af den anden; hun faaer ham ind i et Kammer, hvor han styrter gennem Gulvet ned i et mørkt Rum, der er fyldt med Bomuldspalke, og kun slipper ud ved at bryde Hul paa Muren med sine Hænder; den tredje giver ham en Sovedrik og lader ham lægge ud paa Gaden. Forstjellen i Fortællingens Gang er, at det tilsidst lykkes den stoffede Elster at hævne sig ved at bringe de Skjønne i en meget ydmygende og angstfuld Situation, medens Ægtemændene intet faae at vide om, hvad der er skeet.

I en anden af Straparolas Noveller, „Ringene“, fortælles en lignende Begivenhed; men her er det den skinsyge Ægtemand, der bliver stoffet af den utro Hustru, uagtet Elsteren, uden at vide, hvem han er, gjør ham til sin Fortrolige, altsaa netop som Falstaff og Mr. Strøm. En portugisisk Prinds Nerino, som studerer i Padua, gjør Bekjendtskab med en anseet Læge, Raimondo. Denne, der er paa engang skinsyg og stolt af sin unge Hustrus Skjønhed, gjør Prindsen,

der hidtil er meget uerfaren i Forhold til Kvinderne, opmærksom paa hende i Kirken, uden at ſige ham, hvem hun er. Merino bliver forelſket, opſporer hendes Bolig, og det lykkes ham temmelig let at komme i Forbindelſe med hende. Han meddeler ſin Ven Raimondo ſit Held, og denne beſtræber ſig nu for at gribe den Troløſe i Gjerningen. Han kommer uventet hjem; men den liſtige Kvinde gjækker ham hver Gang; førſte Gang ſkjuler hun ſin Elſtede bag Sengegardinerne, anden Gang under en Bunke Badſtetøi; da Raimondo to Gange har ſaaet Beſted om, hvorledes han bliver holdt for Nar, og tredie Gang heller Intet kan finde, ſtifter han Ild paa Huſet, men bliver atter narret til at lade en Kifte med koſtbare Dokumenter bringe ud af Huſet; men netop i denne er Rivalen ſkjult. Da han ogsaa ſaaer dette at vide, gjør han et prægtigt Gæſtebud, indbyder alle ſine Frænder og loffer Merino ved Bægeret til at fortælle ſit Eventyr. Men hans Huſtru, ſom er tilſtede i et Sideværelſe, erfarer, hvad der foregaaer, og ſender Merino et Bæger Vin, hvori hun kaſter den Ring, han har ſkjænket hende; da han ſeer den, fatter han Sammenhængen og ender med, at han har drømt det Hele. Siden flygter hun bort med ham, og Wgtemanden dør af Wrgrelſe.

Flere andre Noveller, blandt andre en af Giovanni Fiorentino og en af Fortællingerne i 1001 Nat, have en lignende Handling.

Hamlet, Prince of Denmark.

Sagnet om Amleth er vel en ſtor Del af Læſerne beſkjendt fra Saxo Grammaticus; det var gaaet over i en franſk Samling af Fortællinger, „Cent histoires tragiques“, og derfra i en engeliſk Novelle; ogsaa i en Tragedie var Emnet tidligere behandlet.

Horvendel var en Underkonge i Jylland, berømt af Heltedaad og navnlig ved Seiren over Norges Konge Røller, som han fældede i Tvekamp. Han blev myrdet af sin Brøder Fenge, og hans Dronning Geruth lod sig forlede til at ægte sin Husbonds Banemand. Sønnen Amleth er i Fare for sit Liv; for at bevare det og hævne sin Fader spiller han vanvittig med en saadan Snildhed, at medens han aabent taler om Hævn for sin Faders Død, betragtes hans Ord kun som Daarekistefnak og vække Latter. Imidlertid fatte Enkelte dog Mistanke og advare Kongen. For at sætte ham paa Prøve lokker man ham til en Sammenkomst med en Pige, han elsker; men advaret af en Ungdomsven undgaaer han Speideren, og hun er ham tro. Siden raader en Hofmand til, at hans Moder skal tale med ham i Enrum for at udforske hans Sindelag. Hofmanden lurer, skjult i Sengehalmen; men Amleth benytter sit gamle Konstgreb, galer som en Hane, slaaer med Armene og springer op allevegne, og da han føler Lureren under Halmen, støder han Sværdet igjennem ham og trækker ham frem. Han taler nu strængt til Moderen og vækker hendes slumrende Samvittighed; den dræbte Lurer hugger han istykker og lader Svinene fortære hans Levninger; da der spørges efter den Forsvundne, giver han fuldkommen rigtig Besked, men bliver udleet som sædvanlig. Kongen, der fremdeles frygter ham, men af Hensyn til Dronningen og især til hendes Fader, den mægtige Leirekonge, ikke aabenbart vil lade ham dræbe, sender ham nu til England med to Rødsagere, der have Breve med, hvori Kongen af England opfordres til at lade ham dræbe. Amleth seer Leilighed til paa Reisen at forfalste Brevet; i England opfører han sig forstandigt, vinder Kongens Agtelse med sin Kløgt og faaer hans Datter tilægte, medens de to Sendemænd blive henrettede. Han vender tilbage, og Marsdagen efter sin Afreise, just medens der holdes Gravøl for ham, som

han havde aftalt med Moderen, betræder han Kongeborgen i ſin forrige Skikkelse ſom Banvittig. Man morer ſig over ham, og Gildet naaer den høieſte Grad af Lyſtighed; men da alle Kongens Hirdmænd ligge drufne i Hallen, trækker han Bæggenes Lepper ned over dem og ſtikker Ild paa Hallen; Kongen dræber han i Sovetammeret, og næſte Dag ſtaaer han frem paa Thinge, henriver Folket med ſin Tale, og faaer ſig til Konge. — De fleſte af de her fortalte Træk af Sagnet vil man gjenfinde i Tragedien; man vil tillige ſee, hvorlidet ydre Stof Digteren har behøvet til at ſtabe et ſaadant Værk.

Much ado about Nothing.

(Stort Beſvær for Ingenting.)

Den ſtorſte Del af dette Stykkes Hovedhandling findes i en Novelle af Bandello. Paa den Tid, da Pedro af Aragonien var Siciliens Konge, havde en af hans Riddere Timbreo di Cardona fattet Elſkov til Fenicia, en Datter af Lionato de Lionati i Meſſina, og ſaaet hendes Fa med hendes Faders Samtykke. Men hans Ven Girondo havde ligeledes fattet en ſtærk Lidenſkab for Fenicia og havde netop høvt iſinde at beile til hendes Haand, da Timbreo kom ham i Forkjøbet. Forblindet af Lidenſkab lader han ſig forlede til et Forræderi for at ſtille de Elſtende ad. Han ſaaer en Medhjælper til at indbilde Timbreo, at Fenicia har en hemmelig Elſker, ſom hun tilſtaaer natlige Stævnemøder; Timbreo gaaer i Snaren; ſkjult i en Ruin ligeoverfor Lionatos Huſ ſeer han en Perſon i Kavalerdragt nærme ſig Huſet fulgt af to Tjenere, der medbringe en Stige; han hører ham nævne Fenicias Navn og ſeer ham ſtige ind ad et Vindue. Næſte

Dag bryder han Forbindelsen paa en formel og frænkende Maade. Fenicia falder i en Asmagt, der antages for Døden, og Rygtet om hendes Død bringes omkring i Byen. Men imedens hendes Moder og en anden Nærbeslægtet sysle med det formentlige Lig, vaagner hun op, og Forældrene beslutte nu at lade hende gjælde for død, indtil hendes Ustyldighed kan blive opklaret, eller med Tiden at lade hende fremstaae under et andet Navn. Den tomme Ligliste bringes til Graven, hun selv ud paa et ensomt Landsted. Den lettroende Timbreo rystes ved Budskabet om hendes Død; men hans falske Ven Gironde bliver greben af Samvittighedsnag, fører ham til hendes Grav og tilstaaer sin Forbrydelse. De gaae begge i Forening til Forældrene, rense Fenicias Ære og tilbyde enhver Bod og Erstatning, der staaer i deres Magt. Lionato modtager deres angrende Bekjendelse med Venlighed og forlanger af Timbreo, at han engang skal modtage en Hustru, som han vil vælge ham. Timbreo slutter sig med sønlig Hengivenhed til ham, og efter et Mars Forløb indbyder Lionato ham til sit Landsted for at modtage den Brud, han har bestemt ham. Timbreo kommer, modtages med Festlighed, og i Bruden gjenkender han Fenicia. Den angerfulde Gironde faaer hendes Søster til Hustru, og ved Tilbagekomsten til Messina viser Kong Pedro dem stor Ære og Naade og paatager sig begge Brudenes Udstyr.

I Ariostos „Orlando furioso“ findes der en Episode af noget lignende Indhold om Kongen af Skotlands Datter; men der forekommer et nyt Træk, som ligeledes er benyttet af Shakspeare, nemlig at Prindsessens fortrolige Kammerjomfru, iført hendes Klæder og Smykker, viser sig i Binduet og modtager sin Elsker, idet han stiger ind, hvorved Prindsessens Veiler, der er et skjult Vidne dertil, bliver stuffet. — Stykkets øvrige Personer og Begivenheder ere frit tildigtede.

As you like it.

(Som I behager.)

Thomas Lodge havde skrevet en sentimental Hyrderoman „**Rosalinde or Euphues' golden Legacie**“, saaledes kaldet til Ære for hans Mester John Lily *), i hvis Stil den er holdt. Shakspeare har dramatiseret denne Roman saaledes, at han har fulgt Fortællingen endog i alle Enkeltheder, men paa sin sædvanlige Vis gjort Personerne mennekelige; han har udeladt et Par overflødige og forstyrrende Træk og tilføjet foruden nogle ubetydelige Figurer et Par vigtige, Narren Touchstone og den tungsindige Satiriker Jaques.

Den tappre Ridder Herr Johan af Bordeaux deler ved sin Død sine Godser mellem sine Sønner Saladin, Fernandin og Rosader, saaledes at Rosader, den yngste, faaer den største Del samt Faderens Stridshest og Vaaben, fordi han ansaa ham for den, der vilde blive den tappreste og bedste Ridder. Men den misundelige og egennyttige Saladin vil benytte sit Formynderskab over de yngre Brødre til at tilvende sig det Hele. Han sender Fernandin til Høiskolen i Paris, men holder Rosader hjemme og behandler ham ganske som en Tjener.

---

*) John Lily var en Forfatter, der umiddelbart før Shakspeares Optræden gav Tonen an i den Literatur, som især var yndet i de høiere Kredse. Han har skrevet endel Lystspil, der bleve opførte ved Hoffet; men især hans „Euphues“ er Høidepunktet af den rhetoriserende Stil, som han efter italiensk Mønster udviklede i England. Denne Bog var en Tid lang i høieste Mode, og det blev anseet som Tegn paa Mandrigthed og fin Tone at fylde sin Tale med disse søgte Lignelser, Antitheser og Ordspil. Shakspeare driver tidt Spøg med denne affekterede Stil, og i Walter Scotts „The monastery“ skildres en Kavalier fra Hofset, Hr. Percy Shafton, der har tilegnet sig denne Tone.

En Stund finder Rosader sig deri; men endelig, da han tirres til det Yderste ved Broderens uretsfærdige Overmod, træder han saa voldsomt op, at Broderen forfærdet beder om Fred og paa Skramt forsones med ham.

I Frankrig herskede dengang Kong Thorsmund, som havde usurperet Thronen ved at styrte sin Broder, Kong Gerismund, der levede landsflygtig i Ardennerstoven med en Flok af sine tro Mænd; hans Datter Rosalinde havde Thorsmund beholdt ved sit Hof og ladet hende opdrage sammen med sin egen Datter Alinda. Han foranstalter en Turnering, hvorved der ogsaa skal optræde en berømt normannisk Brydekæmper, hvis Styrke og Voldsomhed havde voldt mange Modstanderes Død. Denne Leilighed griber Saladin for at stille sig af med Broderen. Han bestifter Bryderen, for at han skal søge at tilføie ham en dødelig Skade i Kampen og vækker derpaa Rosaders Lyst til at vinde Ære ved denne Leilighed. Rosader gaaer med Glæde ind derpaa. Han møder ved Festen, seer blandt Damerne Rosalinde, hvis Skønhed strax henriver ham; han overvinder efter en haard Kamp Normannen og hævner dermed to unge Mænd, der nylig i deres Faders Paasyn ere faldne som Offre for hans Voldsomhed. Kongen hædrer den tappre Ungersvend, Rosalinde stjælder ham et Smykke, og han vender hjem, ledsaget af en jublende Skare. Men Saladin, der har ventet Budstabet om hans Død, stænger Porten for ham og skjuler sig selv, og han maa skaffe sig og sine ledsagere Indgang med Magt. En gammel, tro Tjener, Adam, stifter dog endnu engang Fred mellem Brødrene; men kort efter spinder han et nyt Forræderi, hvorfra Rosader kun reddes ved Adams Trostæb og sin egen Tapperhed, og begge disse tage nu Veien til Ardennerstoven. Der vanke de vildfarende om, indtil den gamle Adam segner af Træthed og Sult; Rosader strøiser gjennem Stoven for at

skaffe Føde til ham; han træffer et Jagtselskab, der holder Maaltid i Skoven, og hans halv truende Bøn om Hjælp bliver venligt opfyldt; han bærer Adam derhen paa sin Ryg, og begge modtages med Gæstfrihed. Det er Kong Gerismund, der her lever et sorgløst Jægerliv med sine tro Mænd uden at savne Hoffets Herlighed. Gerismund bliver glad ved at høre, at Rosader er en Søn af hans trofaste Tjener Johan af Bordeaux, og gør ham til sin Skovfoged.

Imidlertid har Thronrøveren Thorismund fattet Mis-tanke om, at den skønne og begavede Rosalinde kunde blive ham farlig, og forviser hende uden at høre paa Grunde ud af Landet; hans Datter Alinda beder forgæves, og da hun ved-bliver at modsiges ham, forviser han ogsaa hende. De to Piger drage nu ud i den vide Verden, Alinda under Navnet Aliena, Rosalinde forklædt som Pige under Navnet Ganhymed; de tage ligeledes Veien til Ardennerfsken; der finde de først Bers indstaaene i Trærnes Park, indeholdende en Hyrdes (Montanus') Gæstgæstgæst; derpaa træffe de i en yndig Dal en gammel Hyrde (Corydon) og den unge uhyggelige Gæst Montanus, der synger Beresange. De bede dem om Gæstfrihed, og da de erfare, at Corydons Herre vil sælge sit Hus og sine Hjorder, kober Aliena dem og ned sætter sig der som Hyrdinde. Imidlertid strolcher Rosader om i Skoven; han kan ikke glemme Rosalinde og fylder Trærne med Bers til hendes Pris. Aliena og Ganhymed læse hans Bers, belure hans Monologer, træde ham imøde og vinde snart hans Fortrolighed; han betroer dem sin Sorg, og den foregivne Ganhymed tilbyder at forestille Rosalinde, høre paa hans Gæstgæst og besvare den. Med denne Leg tilbringe de nogen Tid, idet de daglig mødes i Skoven. En Dag træffer Rosader i Skoven en Løve, der lurar paa en sovende Mand; i den Sovende gjen-kjender han sin Broder Saladin; han fælder Løven; Saladin

vaagner og gjenkjender i sin Frelser sin forurettede Broder. Ogsaa han er dreven i Landflygtighed af Thorismund, der har grebet hans Uretfærdighed mod Broderen som Paastud til at bemægtige sig hans Gods; men Ulykken har vakt hans Samvittighed; han er dragen ud for at opsoge sin Broder, faae hans Tilgivelse og derpaa gaae til det hellige Land for at affone sin Brøde; Brødrene forsones denne Gang oprigtigt, og Saladin optages i sin Broders Hus og blandt Kong Gerismunds Mænd. Kort efter blive Aliena og Ganymed overfaldne af en Flok Røvere; Rosader kommer dem tilhjælp og seirer efter en haard Kamp ved Saladins tappre Bistand. Imellem Aliena og Saladin udvikler der sig snart et ømt Forhold, og Ganymed bliver saa greben ved Ængstelsen for den saarede Rosaders Fare, at han har vanskeligt ved at vedligeholde sin Rolle. Imidlertid bliver Montanus troligt ved med sin Veilen til Phoebe, og da Ganymed engang bliver Bidne til hendes Ubønhørighed, holder han en Tale til hende og bebrejder hende alvorligt hendes Ufølsomhed. Det lykkes virkelig ogsaa at vække Kjærlighed hos hende; men hendes Elskov kaster sig paa Ganymed; hun bliver syg af Kjærlighed og tilstaaer sine Følelser i et Brev, som Montanus besørger; Ganymed søger at berolige hende og giver det Løfte, at han aldrig vil ægte nogen anden Kvinde, hvorimod Phoebe maa love at henhøre Montanus, naar hun faaer tilstrækkelige Grunde for, at opgive sin Kjærlighed til Ganymed.

Aliena holder nu Bryllup med Saladin. Alle samles til Festen. Montanus kommer „klædt i en brun Dragt, som Tegn paa Mismod, med en Bidiekrands om Hatten, (Bidien betyder forsmædet Kjærlighed); paa hans Hørdetaste er Fortvivlelsen afbildet og paa hans frumme Stav hænge to Sonetter“. Rosader kommer, kun lidet trøstet ved Ganymeds Løfte, at han nok engang ved Trolddomskunst skal

skaffe den virkelige Rosalinde tilveie; Kong Gerismund indfinder sig og bliver indtagen af Ganymed, hvis Lighed med hans tabte Datter vækker hans Sorg paany, og da Rosader ved denne Leilighed tilstaaer, at han elsker Rosalinde, giver Kongen villigt sit Samthkke, hvis hun findes. Ganymed fjerner sig nu et Dieblit, og i hans Sted kommer Rosalinde tilbage i sin egen Stikkelse. Istedensfor eet Brudepar bliver der tre; thi Phoebe, som nu har faaet „tilstræffelige Grunde“, overfører sin Kjærlighed paa Montanus. Men midt under Festen kommer Fernandin for at melde Kongen, at Frankriges tolv Pairs have grebet til Vaaben for at sætte den retmæssige Konge paa Thronen igjen, og at deres Hærmagt staaer ligeoverfor Thorismunds ved Grændsen af Ardennerkoven. Kongen og hans Mænd ruste sig og stige til Hest; de komme til midt under Slaget; Rosader og Saladin gjøre Underværker af Tapperhed; Usurpatoren falder, Gerismund bestiger Thronen, og Alle belønnes.

A Winters Tale.

(Et Vintereventyr.)

A pleasant History of Dorastus and Faunia by Robert Greene (En tidligere Udgave fra 1588 har en meget længere Titel) er en Fortælling i en lignende Stil som den foregaaende.

Førend Christendommen kom ind i Verden, herstede i Bøhmen Kong Pandosto og hans Dronning Bellaria; de levede meget lykkeligt, og da Bellaria fik en Søn, Garrinter, var der Glæde over hele Landet, og Kongen anstillede prægtige Fester og Turneringer. Til denne Fest kom ogsaa Kong Egistus af Sicilien, Pandostos kjæreste Ungdomsven. Pan-

dosto glædede sig hjerteligt over hans Besøg og opfordrede Dronningen indstændigt til at vise ham alt Venstab. Hun adlyder ham; men nu vaagner hans Skinsyge, der snart stiger til en saa blind Videnstab, at han efterstræber sin Vens Liv. Han opfordrer sin hengivne Mundstjænk, Franio, til at blande Gift i Kong Egistus' Bæger; da alle Modforestillinger kun forøge hans Raseri, lover Franio paa Strømt at adlyde ham, men advarer hemmeligt Egistus, hjælper ham og hans Følge til at komme ubemærket ombord og flygter selv bort med ham. Da Pandosto seer sig stuffet, vender hans hele Raseri sig mod Bellaria; han beskylder hende offentligt for Ægteffabsbrud, fængsler hende og nægter hende lovlig Rettergang. I Fængslet føder hun en Datter; Pandosto troer, at det kun er et yderligere Bevis paa hendes Utrofast; han vil lade Barnet dræbe, men nøies dog med at lade det sætte ud i en Baad og overgive til Stormens og Bølgerens Raade. Bellaria har imidlertid fordret, at Apollos Drakel skal dømme i hendes Sag; det skeer, og Sendemændene bringe en forseglet Pergamentrulle tilbage, der indeholder det Udsagn, at Bellaria og Egistus ere uskyldige, og at Pandosto skal døe barnløs, hvis den Tabte ikke findes. Nu indseer Kongen sin Uret; men til samme Tid kommer det Budskab, at hans Førstfødte, Garrinter, er død. Dette nye Slag koster Bellaria Livet. Kongen kan neppe afholdes fra at lægge Haand paa sig selv og tilbringer sit Liv i Anger og Sorg.

Det udsatte Barn er imidlertid af Havet bragt til Siciliens Kyst, hvor en Hyrde (Porrus) finder det; dets kostbare Dragt og et Edelstensmykke viser dets høie Byrd; men en Pung med Guld, der findes derved, frister ham til at beholde det og drage Fordel deraf; han glemmer Klenodierne, bruger Pengene til at kjøbe Land og Hjorder, og Barnet,

som faaer Navnet Faunia, opdrages hos ham og hans Hustru, (Porrus og Mopsa), som Hyrbinde og voxer op som den Skønneste i Egnen og Dronning ved alle Hyrdefester.

Kong Egistus' eneste Søn, Dorastus, var uden Følelse for Elskov og havde til sin Faders store Misfornøielse afflaaet et Egtekab med Kongen af Danmarks Datter. Men paa en Falkejagt seer han Faunia, bliver greben af hendes Skønhed og ved en Samtale tillige af hendes Aand. Han gjør samme Indtryk paa hende, og efter flere Møder, (hvorved han kommer i Hyrdebragt), og lang Vægring fra hendes Side formaaer han hende til at flygte bort med ham til et fremmed Land og der blive hans Hustru. En ham hengiven Hofmand, Capnio, skaffer et Skib, og Alt er beredt til Flugten. Men Porrus har mærket deres Forhold, og da han erfarer, at hendes Elsker er Kongens Søn, forfærdes han ved Tanken om Følgerne og beslutter at bringe Klenodierne til Kongen, aabenbare ham, hvorledes Faunia er funden, og overgive hende i hans Haand for at befrie sig for Ansvar. Paa sin Rei møder han Capnio, beder ham om at skaffe ham Udgang til Kongen og betroer ham sit Grinde. Capnio forfærdes ved Faren for at see Planen røbet, lokker Porrus ombord paa Skibet, hvor han indbilder ham, at Kongen er, og fører ham med tilsøs. Efter en stormfuld Fart maa de søge Havn i Bøhmen; Dorastus, der frygter, at Pandosto er hans Fader fjendst, skjuler sit Navn og søger et affides Opholdssted med Faunia. Men Rygtet om hendes sjældne Skønhed udbreder sig og vækker endog den aldrende Konge Pandostos Opmærksomhed. Han lader dem begge komme for sig, og bliver strax opflammet af en lidenskabelig Elskov til Faunia. Han bestylder Dorastus for at have røbet hende fra hendes Slægt, sender ham i et haardt Fængsel og gjør Faunia Forslag, som hun afviser med Foragt, endog, da han truer med,

at hendes Bægring skal koste Dorastus Livet. Imidlertid har Kong Egistus savnet og søgt sin Søn og endelig truffet en Fister, der har seet Prindsen indstibe sig med Faunia, Capnio og Porrus. Af Kjøbmænd, der i Bøhmen have seet og gjenkjendt Prindsen, erfarer han hans Opholdssted og Fængsling og sender nu Bud til Pandosto med Anmodning om at udløbere Prindsen og lade hans ledsagere henrette. Pandosto er villig til Alt, endog til at opoffre Faunia, hvis Gjenstridighed har forbitret ham. Men da den gamle Hyrde seer Døden for Dine, vil han lette sin Samvittighed ved at bekjende sin Hemmelighed; han fortæller, hvorledes han har fundet Faunia, og fremviser Smykkerne. Synet af disse og Undersøgelsen af Tiden overtyder Pandosto om, at han har gjenfundet sin tabte Datter. Paa en prægtig Flaade fører han selv alle Flygtningene hjem til Egistus; de gamle Venner forsones, de Elskende forenes; men Pandosto overvældes saaledes af Følelsen af sin gamle Brøde og sit Tab, at han selv ender sit Liv, og Dorastus og Faunia herske lykkeligt over Bøhmen. Foruden Tilføielsen af Antigonus, den tro Paulina, Skjelmen Autolysus og nogle mindre vigtige Bipersoner er den væsentligste Forandring hos Shakspeare Dronningens Gjenopstandelse fra den foregivne Død og Fjernelsen af den uhyggelige Fremstilling af den aldrende Konges nye Forbrydelse og hans Selvmord.

Measure for Measure.

(Lige for Lige.)

I Giraldi Cinthios „Hundrede Noveller“, trykte i Venedig 1566, findes en Fortælling om Utafnemlighed, som er oversat paa Engelsk af Whetstone 1582 og allerede bearbejdet dramatisk af samme Forfatter.

Keiser Maximilian satte Statholdere til at styre sit Riges Provindser. Provindsen Insbruck betroede han til Juriste, en Mand, han havde stor Tillid til, med alvorlig Formaning til at overholde Retfærdigheden. Juriste styrede en Tidlang sit Embede til stor Tilfredshed for Keiseren og Folket; da blev en ung Adelsmand, Vico, anklaget for ham for at have øvet Boldtægt mod en Jomfru. Vico blev fængslet, og da han tilstod sin Brøde, dømte Juriste ham efter Loven, der bestemte Dødsstraf for en saadan Gjerning, selv om den Skyldige vilde oprette den Krænkedes Ære ved Ægtekab. Vicos unge Søster, Epitia, der var ligesaa udmærket ved Skjønhed som ved Dyd og Aand, gaaer til Statholderen for at gaae i Bøn for sin Broder. Juriste bliver henreven af hendes Skjønhed og Bøttalenhed og lover at overveie Sagen. Men hans Eidenstab opflammes stedse stærkere, og da hun kommer igjen for at erfare hans endelige Beslutning, siger han hende, at hendes Ære er Prisen for hendes Broders Benaadning, idet han tilføjer et ubestemt Haab om Ægtekab. Hun tilbageviser med Afsty hans ublu Forslag og gaaer til sin Broder i Fængslet, gjør ham bekendt med den skjændige Betingelse og venter, at han vil foretrække Død for Vanære. Men han trygler hende om at redde hans Liv for enhver Pris, og hun overvindes af Medlidenheden og offerer sig mod det bestemte Løfte om Broderens fuldstændige Benaadning. Men da Juriste har naaet sit Maal, lader han Vico henrette og sender Søsteren hans Lig. Hun har midt i sin Fortvivlelse Selvbeherstelse nok til at skjule sine Følelser og sin Hensigt; men hun iler til Keiseren, forebringer ham sin Klage og kræver Retfærdighed. Han lader Juriste kalde til sig; denne, som Intet aner, forfærdes ved at see Epitia, og efter et svagt Forsøg paa at forsvare sig, tilstaaer han Alt og beder om Naade. Keiseren befaler ham strax at ægte Epitia,

og da dette er skeet, dommer han ham til Døden. Men nu gaaer Epitia selv i Forbøn for ham, Keiseren benaader ham, og de leve lykkeligt sammen.

Whetstone har forandret Handlingen derved, at Broderen ikke virkelig bliver henrettet, men at den medlidende Fangevoged sender Søsteren en halshugget Forbryders Hoved istedenfor hans; Shakspeare derimod har foretaget en Grundsforandring, idet Tyrsten fra Begyndelsen af har til Hensigt at sætte sin Statholder paa Prøve, foregiver en Reise, men bliver i Byen forklædt som Munk og vaager som et hemmeligt Forsyn over Handlingens hele Gang, saa at ikke blot Broderens Liv reddes, men ogsaa Søsterens Vre, medens Statholderens forskudte Trolove gaaer i hendes Sted, og det Hele faaer en ulige mere tilfredsstillende Løsning.

Troilus and Cressida.

Sagnet om den trojanske Krig blev i Middelalderen gjort til Gjenstand for mange Ridderromaner, der fremstillede de homeriske Helte ganske i Riddertidens Stil, og da deres Kilde ikke var Homer, men Virgil, var deres Fremstilling stærkt farvet af den romerske Betragtning, der stillede sig paa Trojanernes Side imod Grækerne. Af saadanne Bøger fandtes i England Lydgates rimede „**History, siege and destruction of Troye**“, en Oversættelse eller Bearbejdelse efter det Italienske, og Caxtons Oversættelse af le Febvres „**Recueil des histoires de Troye**“. Af disse Bøger har Shakspeare taget den større historiske Del; men det synes af adskillige Hentydninger og enkelte Træk, at han maa have kjendt Homers Iliade, hvoraf en Del dengang var oversat af Chapman; (en Oversættelse paa anden Haand efter det Franske

var allerede tidligere udkommen). Episoden om Troilus og Cressida, som har givet Stykket sin Titel, er derimod tagen af Chaucers Troilus og Cressida, et Digt i 5 Sange. Dettets Indhold er følgende.

Paa den Tid, da den trojanske Krig nærmede sig sin Slutning, levede der i Troja en fornem og mægtig Mand, Kalchas, med sin skønne Datter Cressida. Han var begavet med Spaadomskunst, og da han saaledes forudsaae Trojas nærforestaaende Fald, flygtede han hemmeligt fra Staden til Grækerne Leir, hvor hans Kunst skaffede ham en meget god Modtagelse. Trojanernes Forbittrelse over hans Forræderi bragte Cressida i Fare; men hun stillede sig under Hektors Beskyttelse, og ved sin stille, beskedne Optræden vandt hun snart Folketstemningen for sig. Ved en Fest for Pallas vakte hendes overordentlige Skønhed Alles Beundring; men den unge Troilus, Kong Priamus' skønne og tappre Søn, som hidtil havde spottet Elskovs Magt, blev saa betagen af Lidenskab for hende, at han sank i den dybeste Tungsindighed og forgjæves søgte at adspredde sig ved glimrende Ridderdaad i Kampen mod Grækerne. Hans ældre Ven Pandarus, Cressidas Farbroder, der saa hans Sorg, loffede med Vanskelighed Tilstaaelsen fra ham og tilbød at staae ham bi. Han anvendte al sin Snildhed og Betsalenhed hos sin Broderdatter; men det var næsten unødvendigt; thi ogsaa hun havde haft Die for Troilus' Elskværdighed, og hendes Følelser bleve endnu stærkere vakte, da hun paa samme Tid saa ham under Folkets Jubel komme tilbage fra Kampen, bedækket med Blod og Hæder. Efter en kort og forstilt Modstand indvilgede hun altsaa i at modtage Breve og Gaver fra ham, hvorved Pandarus var den tjenstivrige Mellemmand. Men midt under disse lyse Forhaabninger kommer der et Tordenflag. Efter et Nederlag, som Trojanerne have lidt, underhandler Priamus om Vaabenstil-

stand og Fangerne's Udbygling; de græste Høvdinge ere villige; men Kalchas formaaer dem til at forlange Gressida udleveret for Antenor, en trojansk Prinds, der var fangen af Grækerne. Den ridderlige Hektor strider derimod i Raadet, men overstemmes, og Priamus beslutter Udleveringen. De Elskende fortvivle; Pandarus søger at trøste og foranstalter et Møde imellem dem, hvor deres gjensidige Eiden'skab udtaler sig paa det heftigste; men Gressida trøster Troilus med, at hun har udtænkt en List, hvorved hun om ti Dage vil kunne vende tilbage til Troja. Troilus kan neppe tvinge sit Raseri, da han seer hende overgivet til Diomedes og de øvrige græste Sendemænd, der bringe hende tilbage til Leiren. Men der modtages hun med en saadan Hylдинг for sin Skjønhed, at hun snart glemmer baade sin Sorg og sin tidligere Kjærlighed, og et Smykke, Troilus har stænket hende som Elskovs-spant, pryder kort efter Diomedes' Hjelms. Troilus venter forgjæves og stirrer hver Dag fra det Sted, hvor de skulde mødes, ud mod Grækernes Leir; en Dag kommer hans Broder Deiphobus tilbage fra Striden med et Smykke, han havde hugget af Diomedes' Hjelms. Troilus kjender sit Pant og seer sin Skjæbne. Fra den Dag styrter han sig daglig i den vildeste Slagtummel og bliver en Skræk for Grækerne; han søger kun Diomedes; ofte mødes de og kjæmpe; men altid stiller Slaget's Omstiftelser dem igjen, indtil Troilus endelig finder Døden for Achilles' Landse.

Dette Emne var ogsaa behandlet i flere Ballader, og var saa almindelig kjendt og yndet af Folket, at Troilus' Trostabs og Gressidas Troløsheds næsten var bleven til Ordsprog, og Pandarus' Navn er ligesvem gaaet over i Sproget i Betydning af en Kobler.

King Lear.

I Holinsheeds Krønike berettes, at Leir, Britternes Konge, herskede med stor Berømmelse omtrent et halvt Aarhundrede før Roms Anlæg og byggede Staden Caer Leir (Leicester). Han havde tre Døttre, Honorilla, Regan og Cordeilla, og elskede dem høit, men især den yngste, Cordeilla. Da han blev gammel, vilde han prøve deres Kjærlighed og spurgte hver især, hvor høit hun elskede ham. Honorilla svarede: „Mere end mit eget Liv“, Regan: „Mere end nogen Tunge kan udfige“; men Cordeilla sagde kun: „Saameget som min Pligt byder at elffe min Herre og Fader, og ikke mere“. Da gav Kongen sin ældste Datter Hertugen af Cornwall tilægte, den anden Hertugen af Albanien, og gav dem Halvdelen af sit Rige strax med Arveret til den anden Halvdel efter hans Død; men Cordeilla fik Intet. Det hændte paa samme Tid, at en af Galliens tolv Konger, Aganippus, beilede til Cordeilla og modtog hende paa den Betingelse, at hun hverken fik Medgift eller Arv. Da nu de ældste Døttre vare komne til Magten, fandt de og deres Mænd, at den gamle Konge levede for længe, og de fratog ham med Magt det øvrige Land, dog med den Betingelse, at de skulde yde ham det Fornødne til et fyrsteligt Underhold. Men ogsaa dette afknappede de utaknemlige Døttre ham efterhaanden, saa at den gamle Konge tilsidst med en eneste Tjener maatte forlade Landet og drage til Gallien. Saasnart Cordeilla hørte, at hendes Fader var kommen, og i hvilken Nød han var, sendte hun ham først hemmeligt en Sum Penge, for at han kunde udstyre sig fyrsteligt; derpaa lod hun ham hente til sit Hof og modtog ham med al Kjærlighed og Ærbødighed. Kong Aganippus udrustede en stor Hær for at indsætte ham igjen i sit Rige, og Cordeilla fulgte selv sin Fader paa dette Tog. De seirede, og Kong Leir herskede endnu to Aar; efter hans Død blev

Cordeilla Dronning; men fem Aar derefter, da hendes Mand var død, greb hendes Søsters to Sønner til Baaben, overvandt og fangede hende, og hun dræbte sig selv i Fængslet.

Denne Krønikes Fortælling var allerede benyttet til et ældre Drama. Shakspeare har ikke blot væsentligt omdannet det med Hensyn til Udfaldet; men han har tilknyttet en hel ny Handling, nemlig Glosters og hans to Sønners Historie, der danner en Parallel til Lear og hans Døtre. Denne Del af Stykket er grundet paa en Episode i Sidneys Roman *Arcadia*. To Fyrster i Galatien søge Ly for et Uveir i en Klippehule; der høre de en Samtale mellem to Mænd, hvoraf den ene beder den anden om at føre ham op paa Fjeldets Tinde, for at han kan styrte sig ned derfra og ende sit Liv, eller at forlade ham og sørge for sig selv. De gaae nærmere og see en gammel blind Mand ledet af en ung, begge fattigt klædte, men med et Præg af medfødt Høihed i deres Væsen. Paa deres Spørgsmaal fortæller den Unge dem, at den blinde Mand har været Konge i Baphlagonien, men er af en utaknemmelig Søn berøvet baade Thronen og sine Dine; han besværger dem at skaffe ham et Ly, hvor han kan leve i Fred og Sikkerhed; men den Gamle bebrejder ham, at han fordølger en Del af Sandheden; han fortæller, at den unge Mand er hans ægtefødte Søn og retmæssige Arving; men en Slegfredsøn havde ved Rænker og Bagtalelse opægget Faderen saaledes imod ham, at han endog havde befalet to af sine Tjenere at føre ham ud i Skoven og dræbe ham; de havde dog ikke havt Hjerte til at udføre det grusomme Gjern, men ladet Kongesønnen flygte, og han var gaaet i fremmed Krigstjeneste. Slegfredsønnen havde nu efterhaanden tilløst sig al Indflydelse i Riget og tilsidst stødt Faderen fra Thronen, ladet ham blinde og jaget ham ud i Elendighed; men medens Ingen vovede at vise ham Medlidenhed, havde hans

forfærdte Søn, saasnart han hørte sin Faders Skjæbne, stynd sig hjem og opsøgt ham for at lindre hans Nød eller dele den med ham. Medens de fremmede Fyrster høre paa denne Fortælling med dyb Medlidenhed, kommer Bastarden til i Spidsen for en Flok Ryttere; han havde erfaret sin Broders Unkomst og vil selv være Vidne til hans Død for at være sikker. Den unge Kongesøn drager Sværdet og hugger den Første af Angriberne ned; de to Fyrster stille sig ridderligt paa hans Side, og netop som Faren er størst, faae de Undsætning af deres tro Mænd, der vare dragne ud for at søge dem, og Bastarden undslipper med Nød. Men de to Fyrster samle deres Hærmagt imod Tyrannen, hele Folket falder fra ham, og Landet tilbagegives den retmæssige Herfter. Den gamle Konge drager ind i sin Hovedstad, vidner for hele Folket om sin Søns Trofasthed og sætter Kronen paa hans Hoved. Men med det samme opgiver han Aanden, overvældet af de store Omkiftelser af Sorg og Glæde.

Sagnet om Leir og hans Døttre er ligeledes behandlet i en Ballade, der dog synes at være yngre end Shakspeare, og i *Gesta Romanorum* findes et lignende Sagn om en romersk Keiser og hans Døttre.

Cymbeline.

I Boccacios „*Decamerone*“ findes en Novelle, hvis Indhold baade i det Hele og i mange enkelte Træk har saamegen Lighed med Hovedhandlingen i Shakspeares Drama, at den maa antages for at være den Kilde, hvorfra han har øst.

Nogle italienske Rjebmænd sade sammen i et Værkshus i Paris; Talen faldt paa Kvindernes Svaghed og Upaalidelighed, hvorom Alle vare enige undtagen Gen, Bernabo fra

Genua, der med stor Barme hændede, at hans Hustru Ginevra var et Mønster for Kvinder baade i Stjønhed, Aand og uplettet Sædelighed. En ung Mand, Ambrogiuolo fra Piacenza spotter over hans Godtroenhed, og efter en lang og heftig Drøftid indgaae de det Væddemaal, at Ambrogiuolo skal reise til Genua og inden tre Maaneder skaffe fuldstændigt Bevis for Ginevras Utroskab; lykkes det ham, skal Bernabo betale ham femtusinde Dukater; i modsat Fald skal han selv betale ettusinde. Han reiser og søger først at indhente Oplysninger; men Alt bekræfter Bernabos Udsagn. Da griber han til en forræderisk List. Han gjør Bekjendtskab med en fattig Kone, der boer i Ginevras Hus og nyder hendes Understøttelse; ved Bestikkelse faaer han hende til Medhjælper. Hun foregiver en Reise og formaaer Ginevra til at gjemme en Kiste for hende i sit Kammer. Om Natten, da hun sover trygt, lister Forræderen sig ud af Kisten, lægger Mærke til Værelsets Indretning, Malerierne o. s. v., bemægtiger sig en Pung, en Ring og et Belte, og opdager et Modermærke, (nogle guldfarvede Haar), paa den Sovendes venstre Bryst. Derpaa stjuler han sig igjen; Kisten bringes bort, og han iler tilbage til Paris med sine Bediser. Den lettroende Barnabo lader sig overbevise, betaler Summen og reiser hjem. Men nogle Mile fra Hjemmet standser han paa sit Landsted, og sender en tro Tjener hjem for at melde hans Hustru, at han venter hende der, og med den Befaling at dræbe hende paa Veien. Hun iler glad med Tjeneren for at gjensee sin Mand; men da de komme til en eensom Fjelddal, aabenbarer han hende sin Herres Bud og vil adlyde det. Hendes Bønner røre ham dog tilsidst; han overlader hende nogle Mandssklæder og bringer hendes Klæder til sin Herre som Tegn paa hendes Død. Hun drager nu afsted i Mandsdragt, kommer i Tjeneste hos en katalonisk Adelsmand, og ved sin Troskab og Tjenstiver vinder

hun ſin Herres Gunſt og Tillid. Katalonieren kommer til Alexandrien i en venſtabelig Sendeſe til Sultanen; og da denne finder Behag i hans Tjener, overlader han hende til ham. Ogſaa den nye Herres Tillid vinder hun og naaer en høi Stilling ved Hoffet. Saaledeſ bliver hun ſendt til Acre, der ſtod under Sultanen af Egypten, for at vaage over Orden og Sikkerhed ved et ſtort Marked, der afholdtes. Idet hun her gaaer omkring i de italienske Kjøbmænds Boder for at høre om ſit Fædreland, ſaaer hun Die paa ſin Pung og ſit Belte, ſpørger om deres Giermand og om Prifen. Ambrogiuolo træder frem ſom Giermand, erklærer, at diſſe Varer ikke ere tilſals, men tilbyder hende dem ſom Gave og fortæller, hvorledeſ han har erhvervet dem, men fordreier Sandheden, ſom om han virkelig havde ſeiret ved hendes Letſindighed. Hun ſkjuler ſin Harm, men loffer ham til at aabne en Handel i Alexandrien, og ved at gjøre Bekjendſkab med flere italienske Kjøbmænd lyffes det hende at ſaae Barnabo ligeledeſ derhen. Nu ſaaer hun dem begge fremſtillede for Sultanen og aabenbarer, hvem hun er. Den forfærdede Ambrogiuolo tilſtaaer den ſande Sammenhæng og lider en gruelig Dødsſtraf. Sultanen ſjænker Ginevra hans Formue og føier rige Gaver dertil; Ginevra tilgiver ſin Mand, og begge vende tilbage til Genua og føre et lykkeligt Liv.

I en engeliſt Fortælling „*The Tale told by the Fishwife of Stand on the Green*“ findes et lignende Indhold; men der mangler flere Træk, (Kiſten, Malerierne, Mødermærket). Historien om Gymbeline og hans røvede Sønner forekommer ikke andenſteds. Deres Navne nævnes i Gotfred af Monmouths Krøniker, men der hedder det blot, at Gymbeline havde to Sønner, Guiderius og Arviragus; Guiderius, der fulgte Faderen paa Thronen, nægtede Romerne Skat, hvorfor Keiſer Claudius paaførte ham Krig. I Slaget

heldede Seiren til Britternes Side; da iserte en Romer, Lewis Hamo, sig brittisk Rustning, blandede sig mellem Britterne, hvis Sprog han forstod, og kæmpede paa Skæmt mod Romerne, indtil han saae Leilighed til at dræbe Kong Guiderius. Men da Arviragus erfarede sin Broders Fald, tog han hans Rustning og viste sig for Britterne for at skjule Kongens Død. Navnet Imogen forekommer ogsaa i Krøniken som en brittisk Kongedatters Navn, men paa en anden Tid og uden nogen Forbindelse med disse Begivenheder. Om der skulde have været en ældre, nu tabt Fortælling, der har havt et saadant Sagn til Indhold, derom veed man Intet.

Macbeth.

Holinsheds Krønike beretter, at Kong Duncan, som havde arvet Skotlands Throne efter sin Morsfader Malcolm, var en mild, men svag Herfter, og derfor stadig foruroliget af Oprør. En mægtig Høvding Macdowald stillede sig i Spidsen for de oprørste Thener, fik Hjelpetropper fra de vestlige Der og en Skare irske Leietropper, Kerner og Gallonglasser, og slog Kongens Feltherre, som han henrettede. I denne Nød betvoede Kongen Anførselen til sin Fætter, den tappre, men grusomme Macbeth, og Banquo, (fra hvem Stuarterne nedstamme). Macbeth slog Oprørerne, hvis Høvding dræbte Hustru og Børn og derpaa sig selv, og straffede dem med blodig Strængthed. Strax derpaa kom det Bud, at Sueno, Norriges Konge, var landet med en mægtig Hær ved Fife og hærgede med stor Grumshed. Kong Duncan drog selv imod ham med sine to Felt herrer, men blev slagen og indesluttet i en fast Borg, medens Macbeth samlede ny Hærmagt. Da Sueno beleirede Borgen, aabnede Duncan paa Skæmt Underhandlinger om Overgivelse og tilbød at

levere Hjenderne Levnetsmidler, hvortil de høiligen trængte. Tilbudet blev modtaget; men Skotterne havde blandet søvndyssende Urter i Brødet og Øllet, og da Macbeth, som hemmeligt havde faaet Bud fra Kongen, kom med sin Hær, traf han de Danske sovende og anrettede et saadant Nederlag paa dem, at Sueno kun reddede sig med et eneste Skib. En ny Hær, som Suenos Broder Canut havde sendt fra England for at hævne Nederlaget, blev ligeledes slaaet af Macbeth og Banquo og maatte tilkjøbe sig Tilladelse til at begrave de Faldne.

Kort derefter rede Macbeth og Banquo til Forres, hvor Kongen var. Paa et ensomt Sted kom tre sælsomme Kvinder dem imøde; den ene sagde: „Hil Macbeth, Thau af Glamis“, den anden: „Hil Macbeth, Thau af Cawdor“, den tredje: „Hil Macbeth, der skal vorde Konge af Skotland“. Banquo spurgte, om de Intet havde at forkynde ham; da spaaede den første, at ikke han selv, men en Række af hans Efterkommere skulde blive Konger af Skotland. Med det samme forsvandt de tre Kvinder. Macbeth og Banquo holdt det Hele først for et Blændværk; men da Macbeth, som allerede kort iforveien ved sin Fader Sinels Død var bleven Thau af Glamis, strax efter ved den oprørste Thau af Cawdors Henrettelse arvede hans Titel og Godser, begyndte han at troe, at Skjæbnen havde bestemt ham Kronen. Men da Kong Duncan udnævnte sin ældste Søn Malcolm til Hertug af Cumberland og dermed til Thronarving, da begyndte Macbeth at tænke paa at naae sit Maal med Vold, og hans Hustru opæggede ham af al sin Evne dertil. Han holdt Raad med Banquo og flere Venner, og i Tillid til deres Understøttelse myrdede han Duncan i Inverness og lod sig i Scone krone til Konge. Kong Duncans to Sønner, der havde Grund til at frygte for deres Liv, flygtede ud af Landet; den ældste, Malcolm, fandt gjæstfri Tilflugt hos Kong Edvard den Hel-

lige i England, den anden, Donald Bane, hos Irlands Konge. Macbeth herstede nu en Tidlang med Kraft og Klogskab og bragte Orden og Ro i Landet; men hans Samvittighed gjorde ham mistænksom og grum; det var spaaet, at Banquhos Æt skulde herste i Landet; derfor besluttede han at udrydde den; han indbød Banquho og hans eneste Søn Fleance til Gjæstebud og stillede Mordere ud, der skulde overfalde dem paa Hjemveien i en Afstand fra Slottet. Banquho blev dræbt; men Sønnen undkom i Mørket. Fra den Tid voxede Macbeths Mistænksomhed og Blødtørst Dag for Dag. Den ene efter den anden af de Fornemste lod han henrette, bemægtigede sig deres Gods og brugte det til at holde hvervede Tropper. Han byggede en fast Klippeborg Dunsinan, og befalede Thannerne at møde med Mandskab til dette Arbejde efter Omgang. Macduff, Thau af Fife, sendte Mandskab med alt Fornødent, men mødte ikke selv, fordi han frygtede Macbeths Sindelag. Denne havde ham, fordi en Hex havde advaret ham for Macduff; men da hun tillige havde sagt ham, at Sngen, der var født af en Kvinde, kunde dræbe ham, og at han skulde være uovervindelig, indtil Birnam Skov gik op til Dunsinan, troede han sig fuldkommen tryg. Imidlertid besluttede han at straffe Macduffs Trods. Han drog imod Fife, og da Macduff var advaret og flygtet, og Borgen uden Modstand aabnede Portene for ham, lod han hans Hustru, Børn og Alt, hvad der var i Borgen, myrde. Macduff var kommen til England og opfordrede Malcolm til at befrie sit Land fra den blodige Tyrann, som Alle vilde reise sig imod, naar den retmæssige Konge viste sig. Men Malcolm frygtede, at det var en Snare, Macbeth stillede for ham, hvilket flere Gange var forsøgt, og han skildrede sig selv saa udhygtig og uværdig til at være Konge, at Macduff sorgfuld og haabeløs vilde gaa bort; da saa Malcolm hans Oprigtighed og

betroede ham sit sande Sindelag. Understøttet af Kong Edvard med titusinde Mand, under Anførsel af den gamle Jarl Sivard af Northumberland, Kong Duncans Frænde, rykkede han ind i Skotland, hvor en stor Del af Thannerne, forberedte ved Macduffs hemmelige Budstaber, ventede hans Ankomst. Macbeth veg tilbage for Overmagten; men i Tillid til Spaadommen troede han sig tryk i Dunsinan. Da Malcolms Hær havde hvilet sig i Birnam Skov, bød han sine Mænd at hugge store grønne Grene af og bære dem foran sig for at skjule deres Antal. Da kom det Macbeth for, som Birnam Skov gik frem imod Dunsinan; alligevel rykkede han frem til Kamp; men da Tjenderne kastede Grenene bort, og deres Overmagt blev synlig, gav han sig paa Flugt. Macduff indhentede ham; da Macbeth vilde skræmme ham med Spaadommen om, at Ingen, der var født af en Kvinde, kunde fælde ham, svarede Macduff, at han var ikke født, men staaen af sin Moders Liv; dermed huggede han ham ned og bragte hans Hoved til Malcolm, som nu blev kronet i Scone til Skotlands Konge. — Shakspeare har fulgt Kroniken med stor Trofasthed; kun dens flygtige Antydning af Banquo's Medskyldighed har han udeladt, maaskee med et Hensyn til at dette Rygte satte en Plet paa Huset Stuarts Stamfader, men i ethvert Tilfælde med fuld æsthetisk Berettigelse, fordi det i Dramaet kun var til Bespær.

Othello, the Moore of Venice.

En Novelle af Giraldi Cinthio handler om en Mor, der havde udmærket sig ved sin Tapperhed i Republikken Venedigs Tjeneste og derfor blev hædret med vigtige Tillidsposter. Hans Hælsbedrifter havde vakt Beundring hos en ung, støn

og dydig Dame, Disdemonas; der opstod en gjensidig Kjærlighed imellem dem, og de giftede sig imod hendes Forældres Villie. Noget Tid efter blev Moren sendt til Cypern som Befalingsmand over Tropperne, og hans unge Hustru vilde ikke stilles fra ham. I Morens Følge var en Hovedsmand, som han satte megen Pris paa, og som derfor hyppigt kom i hans Hus, hvor Disdemonas modtog ham med den Venlighed, hun troede at burde vise sin Mands Ven. En anden af hans Vedsagere var en Fændrik, som han ligeledes havde megen Yndest for, men som under et behageligt Væsen skjulte et slet Sindelag. Ogsaa han havde sin Hustru med sig, en ung vakker Dame, som blev Disdemonas en daglig og kjær Omgangsvende. Fændriken fatter en utilladelig Lidenstabel for Disdemonas og bruger al sin Kunst for at vække samme Følelse hos hende; men da hun aldeles ikke kan eller vil forstaae ham, troer han, at hun foretrækker Hovedsmanden, fatter Had til dem begge og lurar paa en Leilighed til Hævn. Den kom snart. Hovedsmanden havde i Overlelse truffet Sværdet mod en Soldat paa Bagten og saaret ham, og Moren havde derfor affat ham fra hans Post. Disdemonas var bedrøvet derover, baade af Medlidenhed, og fordi hendes Mand mistede en kjær Ven, og hun gik indstændigt i Forbøn for ham; da Moren tilfældigvis yttrede for Fændriken, at han var nærved at give efter for sin Hustrus Bønner, greb denne strax Leiligheden og lod dunkle Ord falde om Disdemonas paafaldende Deltagelse for Hovedsmanden. Moren begynder at blive skynsug, og da hans Hustru atter gjør et Forsøg paa at forsones ham med Hovedsmanden, faaer hun for første Gang et bredt Svar. Hans Mistanke vojer; han trænger paa Fændriken, som nu ligefrem beskylder Disdemonas for paa en utilladelig Maade at foretrække Hovedsmanden for sin sorte Vegtmand. Moren op-

fordrer ham heftig og truende til at skaffe Beviser, og han lover det, skjønt han indseer Vanffeligheden.

Ved et Besøg, Disdemonas gjør hans Hustru, seer han Leilighed til at fraliste hende et rigt broderet Kommetørklæde, en Gave fra hendes Mand, som de begge holde høit i Ære; ligesaa snedigt anbringer han det ved et Besøg hos Hovedsmanden i hans Bærelse. Denne finder det med Forundring og beslutter at bringe Disdemonas det tilbage; da han troer, at Moren er ude, banker han paa Bagdøren; men da han uventet hører hans Stemme indenfor, skynder han sig bort. Moren lukker op, finder Ingen, og det hemmelighedsfulde Besøg forøger hans Mistanke. Han formaaer Fændrikken til at udforske Hovedsmanden paa et Sted, hvor han selv seer dem, men ikke hører deres Samtale, som Fændrikken ledsager med et Minespil og Bevægelser, der ere beregnede paa at nære hans Mistanke; han melder til Moren, at Hovedsmanden har betroet ham sit hele Forhold til Disdemonas, og fortalt ham, at hun har skjænket ham Tørklædet som Elfskovspant. Moren iler hjem og spørger Disdemonas om Tørklædet. Hendes Forlegenhed er ham et nyt Bevis; men han kræver endnu stærkere. Tilfældet kommer Bagtalelsen tilhjælp; en Kvinde, der boer i Hovedsmandens Hus, har faaet Tørklædet at see og vil efterligne Broderiets Mønster; medens hun sidder med sit Arbejde ved Vinduet ud til Gaden, fører Fændrikken Moren forbi og viser ham det. Nu tænker han kun paa Hævn. Ved Overtalelser og Gaver formaaer han Fændrikken til at paatage sig Hovedsmandens Mord. Han overfalder ham i Mørket uden at blive kjendt og tilføier ham et svært Saar i Benet; men da den Saarede værges sig, og hans Raab kalder Folk til, smutter Morderen behændig bort og veed snildt at undgaae Mistanken. Den Deltagelse, Disdemonas yttre ved at høre Hovedsmandens Uheld, fremskynder hendes egen Skjæbne.

Fændriksen paatager sig ogsaa her at være Medstabet; efter Aftale med Moren skjuler han sig om Natten i et Kammer ved Siden af Soveværelset, gjør en Støi, som foranlediger Disdemonas til at staae op, bryder ind og dræber hende ved Slag af en Sandpose, for at ikke noget Saar skal røbe Mordet. Han og Moren lægge Liget paa Sengen og lade derpaa, efter foregaaende Forberedelse, det strøbelige Loft styrte ned i Kammeret, for at det skal see ud, som om et ulykkeligt Tilfælde havde voldt hendes Død. Hun begravnes under almindelig Sorg; men Morens Sjæl har ingen Fred. Hans Naseri vender sig mod Fændriksen; da han ikke tør dræbe ham, assætter han ham. Fændriksen op søger Hovedsmanden, der imidlertid er helbreddet, men Invalid; han meddeler ham, at det er Moren, der er skyldig i Oversaldet paa ham og Mordet paa Disdemonas, at han først har villet lokke ham (Fændriksen) dertil, og siden betroet ham, hvad han har gjort. I Venedig reiser Hovedsmanden Klage mod Moren, Fændriksen træder op som Vidne. Moren hentes hjem, og da selv Pinebænken ikke kan afstoinge ham Bekjendelse, bliver han dømt til Landsforvisning; men i Landsflygtigheden falder han for Disdemonas Frænders Blodhævn. Fændriksen bliver fort efter fængslet for en anden Forbrydelse og underkastet Torturen, saaledes at han døer af Følgerne. Hans Hustru, der kjendte hele Sammenhængen, men ikke havde vovet at tale, aabenbarer nu Alt.

Enkelte Træk i denne Novelle kunde tyde paa, at den var grundet paa en virkelig Kriminalhistorie. Om den skulde staae i nogen Forbindelse med den historiske Notits, at en vis Christofalo Moro, (men som ikke var en Mor,) i Begyndelsen af det sextende Aarhundrede var Befalingsmand paa Cypern, men vendte tilbage derfra paa Grund af sin Hustrus Død, det kan kun være Gjenstand for løse Formodninger.

Julius Cæsar, Antony and Cleopatra, Coriolanus.

Ligesom Shakspeare i sine engelske historiske Dramaer i det Hele har fulgt Historien med Trostøb, saaledes er dette ogsaa Tilfældet i de romerske Tragedier, men her i endnu højere Grad og paa en anden Maade, fordi hans Kilde var af en anden Betsfæenhed; det var Plutarchs Levnetsbeskrivelser, hvoraf der dengang fandtes en engelsk Oversættelse af Thomas North. I Holinsheds engelske Historie fandt han et rigt Materiale, der skulde formes og udarbejdes; hos Plutarch fandt han et formet og udarbejdet Materiale; det var ikke blot de historiske Begivenheder, det var en Karakteristik af Personerne, ikke blot i deres Handlinger, men i deres Udtalelser. Derfor har Digteren beholdt det Hele, som han foresandt det; især i Julius Cæsar har han gjengivet det Billede, han fandt hos Plutarch, i de mest enkelte Træk; selv hele Replikker ere næsten ligefrem tagne ud af Levnetsbeskrivelsen, medens paa den anden Side Dramatikerens Kunst viser sig i højeste Grad ved den Maade, hvorpaa Alt er sammenstillet og ordnet til et dramatisk Hele.

I Antonius og Cleopatra er Behandlingen noget friere, uagtet den samme Trostøb er bevaret i det Væsentlige. Hovedpersonen er skildret med de Egenheder, Historien tillægger ham; der er ikke lagt Skjul paa de store Feil, der maatte føre til hans Undergang, hans hensynsløse Nydelsesslyst, Vetsindighed og Rensfuldhed; men medens det Geniale og Storlaade, det Edlere i hans Natur, er sat i stærkt Lys, er derimod det Raa og Uædle, hans vilde Udsævelser, hans Havesyge og Grusomhed, vel ikke fordulgt, men dog stillet i en Skygge, hvori det ikke virker frastødende og berøver ham vor Interesse.

I Julius Cæsar var Gjenstanden Republikens Undergang og den sidste Kamp for Friheden, i Antonius og Cleopatra de Mægtiges Spil om Verdensherredømmet; i Coriolanus er det et Billede fra Roms gamle Tid, Kampen imellem

Patricierne og Plebeierne. Her har Digteren havt større Plads for en selvstændigere Virksomhed; han maatte udfylde, udføre i hele Billedet, hvad der kun var kort antydet, (Coriolans Hustru og Søn, Menenius,) tilbødte Personer og Scener. Partikampen har han skildret ikke uden synlig Fortjærlighed; men han har med upartisk Retsfærdighed seet og fremstillet Hovmoden og Herskesygen paa den ene Side, Lavheden, Misundelsen og Raaheden paa den anden, den egenlige Fortjærlige Forblindelse paa begge. I alle disse tre Stykker forbares man ved det geniale Klarshyn, hvormed Digteren, hvis Studium af den romerske Oldtid kun har været tarveligt, dog har kunnet opfatte og gjengive Billedet af den med saa slaaende Sandhed.

Timon of Athens.

I Plutarchs Antonius fortæller leilighedsvis, at der i Athen levede en Mand ved Navn Timon, hvis bittre og menneskefjendste Sind havde skaffet ham Tilnavnet „Menneskehaderen“. Han styede enhver Dmgang; kun hos en cynist Filosof Apemantus fandt han et vist Aandslægtstøb. Medens han viste sig bitter og barsk mod Alle, var han venlig og opmærksom mod den unge Alkibiades, og da man yttrede sin Forundring derover, svarede han, at han forudsaa, at denne unge Mand vilde bringe Udelæggelse over Athen. Engang traadte han til Alles Forbavselse frem i Folkeforsamlingen; han meddelte, at der paa en Grund, der tilhørte ham, stod et Figentræ, hvori Flere havde hængt sig; da han nu agtede at benytte Grunden og derfor vilde lade Figentræet omhugge, saa vilde han gjøre dette bekjendt, for at de Medborgere, der ønskede at hænge sig, kunde faae Leilighed dertil, inden Træet blev fældet.

Lufian har en større Dialog med Titelen Timon. Zeus seer en Mand i fattig Klædning, der graver i Jorden efter Roer og bittert og høiroftet anklager Gudernes uretsfærdige Verdensstyrelse og Menneskenes Utaknemmelighed. Forundret spørger han Hermes, hvem denne Mand er, og faaer til Svar, at det er Athenienseren Timon, der i sin Tid har besiddet stor Rigdom og i den Tid baade bragt Guderne rigeligt Offer og vist Menneskene storartet Gæmildhed; men da han netop derved har sat sin Rigdom overstyr, har Sværmen af de falske Venner vendt ham Ryggen. Zeus mener, at Guderne selv vilde være udsatte for samme Bebreidelse, hvis de ikke kom ham til Hjælp, og befaler Hermes at føre Plutus, (Rigdomsguden,) til ham. Timon modtager de to Guder med barst og trodsig Afvisning; men endelig lykkes det Hermes at faae ham til at laane Dre; han gjør endnu et Par Spadestød og finder en uhyre Skat. Han udslynger nu en dæmonisk lidenstabelig Krigserklæring mod Menneskeslægten, erklærer, at han kun vil have en eneste Ven, — sig selv, og affværger enhver menneskelig Medfølelse og Deltagelse. Rygtet om hans nye Rigdom lokker strax de forrige saavelsom nye Emigrere, som prøve, om der endnu skulde være Noget at vinde hos ham; men deres sledste Paatrængenhed bliver modtagen efter Fortjeneste med Stjælbsord og Spadehug.

Denne Lufians Antydning af Karakteren og de faa Træk hos Plutarch er det eneste Stof, Shakspeare kunde benytte. Da det hele Drama kun er en Karakterfildring og ikke har Noget med Historien at gjøre, er det Historiske, der spiller ind deri, (Alkibiades og hans Forhold til den athenienske Stat), behandlet med stor Frihed, blot med Hensyn til Dramaets Lær.

The Tempest.

(Stormen.)

Man kjenner ingen Kilde, hvoraf dette Stykkes Indhold kunde være taget. Farten paa den nye Verden, hvori Englands Sømand dengang toge saa virksom Del, vakte naturligvis stor Opmærksomhed hos hele Folket. Man hørte og læste med Begjærlighed Beretningerne om alt det Nye og Forunderlige, de Søfarende der havde seet; sjeldne Dyr, en indfødt Indianer o. dl. bleve foreviste i London under stærk Tilstrømning af Nysgjerrige. Jo vidunderligere de Reisendes Fortællinger lød, desto begjærligere bleve de hørte. I en Lidsalder, hvis Indbildningskraft var vant til at syse med det Vidunderlige og Overnaturlige, medens Dæmlebesættelser og Mandebesværgelser betragtedes som noget Sædvanligt, og Kong Jacob var en ivrig Forfægter af Troen paa Hexeri og Trolddom, kunde Ingen finde det urimeligt, at Bermudasøerne vare beboede af onde Mander, der fremkaldte uophørlige Storme deromkring („Dæmleberne“ var derfor deres sædvanlige Benævnelse). En særegen Hændelse havde desuden yderligere vakt Opmærksomheden i denne Retning. Admiral Sommers var med ni Skibe gaaet til Virginien. Nogle af dem naaede Maalet; andre kom efter en stormfuld Seilads tilbage og meldte, at Admiralskibet var gaaet under. Det var dog en Feiltagelse; det havde været i den yderste Nød; Mandstabet havde ikke længere Kræfter til at pumpe og beredte sig til Døden, da Admiralen pludseligt saae Land; det var netop Bermudasøerne. Skibet kom til at staae paa et Klippeev, men paa en meget heldig Maade; Mandstabet kom i Land og fandt paa de ubeboede Der et Klima og en Frugtbarhed, der forekom dem paradisiisk. En Beretning om denne Stranding blev trykt og vakte stor Opmærksomhed, og det er meget muligt, at den

har givet Shakspeare Anledning til at gjøre Søfartens Farer og Eventyr og de fjerne Landes fantastiske Verden til Ramme om sit Digt; det er ialtsald aabenbart, at han helt igjennem stadig sigter til den omtalte eller lignende Beretninger. Selve Fabelen kan være hans egen fri Digtning og har fjernere eller nærmere Slægtskab med mange forskjellige Eventyr.

Twelfth Night, or, What you will.

(Helligtrekongersaften, eller, Hvad man vil.)

Ved Roms Erobring af Carl den Femtes Hær, saaledes fortæller Bandello i en af sine Noveller, blev en rig Kjøbmand Ambrogio fangen tilligemed sin Søn og Datter, der vare Tvillinger og lignede hinanden saameget, at kun Klædedragten kunde stille dem ad. Faderen blev befriet ved Hjælp af en Ven i den fjendtlige Hær, og det lykkedes ham at finde og løskjøre Datteren, som to spanske Soldater havde gjort til Fange; men Sønnen var forsvunden. I sin Sorg forlod Faderen Rom og nedsatte sig med sin Datter Nicuola i sin Fødeby Est. Hendes Skjønhed vakte Opmærksomhed; en gammel rig Mand, Lanzetti, en Ven af Ambrogio, beilede til hende hos Faderen, som dog nødig vilde gaae ind paa denne ulige Forbindelse og trak Sagen ud; men en ung, rig Kavaler, Lattantio Pulcini, fattede en heftig Lidenstabs for hende, vandt hendes Gjenfjærlighed og indledede en hemmelig Brevveksling med hende. Ambrogio skulde imidlertid foretage en længere Reise og sendte derfor sin Datter til en Slægtning i en Naboby; der var hun under saa streng Opsigt, at hun ikke kunde sætte sig i nogen Forbindelse med sin Elskede, der ikke kjendte hendes Opholdssted, men troede, at Faderen havde taget hende med sig. Efter syv Maanedes Sorg og Savn

kom hun endelig tilbage til sit Hjem. Men her gjorde hun den sørgelige Opdagelse, at hendes ustabige Elsker havde glemt hende og kastet sin Kjærlighed paa den gamle Lanzettis smukke Datter, Catella. Medens Nicuola nu kun tænker paa at vinde den Troløse igjen, hænder det sig, at hendes Fader atter maa reise bort; men denne Gang formaaer hun ham til at anbringe hende i et Nonnekloster, hvor det ikke gaaer meget strængt til. Da hun tilfældigvis erfarer, at Lattantio søger en Page, griber hun denne Tanke; ved Hjælp af sin tro Amme skaffer hun sig en Mandsdragt, faaer under Navn af Romulo Tjeneste hos Lattantio og vinder snart hans Tillid i den Grad, at han sender hende som Bud til Catella; denne føler ingen Tilbøielighed for Lattantio, men bliver strax saa betagen af Lidenstaa for Pagen, at hun ikke kan skjule det. Romulo besvarer tilskyndende hendes Følelser og bringer sin Herre Afslag med den Forklaring, at Grunden til hendes Uvillie er den, at hun har erfaret hans forrige Forbindelse med Nicuola og hans Troløshed mod hende. Lattantio kommer i Bevægelse ved Grindringen om Nicuolas Stjønhed; men skjønt Catellas Kulde og stolte Afvisning forbittrer ham, kan han dog endnu ikke rive sig løs fra hende. Imidlertid kommer Ambrogio tilbage fra Reisen; Nicuola iler i sin Angst for Opdagelse til Ammen, der raader hende til at aflægge Mandsdragten og blive i hendes Hus, medens hun gaaer til Faderen og forebygger hans Mistanke ved at afdale, at hun næste Dag skal bringe hans Datter hjem fra Klosteret. Lattantio foruroliges ved, at hans tro Page bliver borte; ved Efterforskninger erfarer han, at man har seet ham gaae ind i den gamle Kones Hus; han op søger hende; men hun griber Leiligheden til at tale til ham om det Daarlige i hans Kjærlighed til Catella, der har givet sit Hjerte til en Anden, og om

Nicuolas Trofasthed; hun bevæger hans Sind stærkt, og da Nicuola selv træder frem i sin egen Skikkelse, men viser ham Pagedragten og dermed giver ham Beviset paa sin opoffrende Hengivenhed, overvindes han og beiler formeligt hos hendes Fader, der gjerne giver sit Samtykke.

Nicuolas Tvillingbroder Paolo, var imidlertid ikke død; en rig Adelsmand havde fanget ham, ført ham med sig til Neapel og faaet ham saa kjær, at han ved sin Død testamenterede ham hele sin Rigdom. Paolo vender tilbage til Esi; men da hans Fader er fraværende, gaaer han omkring i Byen; han har tilfældigvis en hel hvid Klædning, der lignede Romulos Pagedragt; da han kommer forbi Lanzettis Hus, antager Catella ham for Romulo og sender sin Pige efter ham for at kalde ham ind; han modtages med Henrykkelse og overvældes med Kjærtegn; at man kalder ham Romulo, viser ham, at der finder en Forvevling Sted; men han gaaer letfindig ind paa Eventyret og bliver selv forelsket. Uventet kommer den gamle Lanzetti hjem; han vil bryde ud i Harmen over at træffe en Mand hos sin Datter; men da han seer den Fremmedes Ansigt, er han overbevist om, at det er Nicuola, der har forklædt sig; han ytrer sin Forundring derover, lader Datteren gaae og gjentager nu sin Beilen til den formentlige Nicuola. Paolo forvirres ved denne nye Forvevling, men har Nærsværrelse nok til at gaae ind ogsaa i denne Rolle og henviser Beileren til Faderen. Han iler nu til sin Faders Hus og træffer sin Søster og Lattantio, som Faderen netop forener. Midt under Glæden over den gjenfundne Søn og Broder kommer Lanzetti som Beiler, men for sent; men da nu Misforstaaelsen opklares, beiler Ambrogio for sin Søn til hans Datter, og Fortællingen ender med et Dobbeltbryllup. Søsterens Forklædning i Manddragt,

hendes Lighed med Broderen og de deraf følgende Forberlinger er det, hvorpaa Hovedintrigen i *Twelfth night* er bygget; den hele Flok af komiske Biperpersoner, der gruppere sig om Hovedfigurerne, det overgivne Lune i Forening med det romantiske Skjær, der giver dette Lystspil sit eiendommelige Præg, med eet Ord Stykkets Poesi, hører Shakspeare selv til.

6.

Udgivelsen af Shakspeares Skuespil og deres senere Skjæbne.

Kun en Del af Shakspeares Skuespil ere udgivne i Digterens Levetid, og disse rimeligvis uden hans Samtykke, ialtsald uden hans Medvirkning. En Hovedgrund dertil er ovenfor omtalt; Theaterstykker udgaves ofte slet ikke, men i Regelen først efter længere Tids Forløb, fordi ellers konkurrerende Theatre uden videre bemægtigede sig dem. Undertiden blev et Stykke udgivet paa den Maade, at Udgiveren havde tillistet sig en Afskrift eller optegnet den under selve Opførelsen. (Heminge og Condell betegne disse Udgaver som „*stolen and surreptitious copies, maimed and deformed by the frauds and stealths of injurious impostors, that exposed them.*“)

Først syv Aar efter Digterens Død udkom en authentisk Udgave af hans dramatiste Værker i Folio, besørget af hans ovennævnte Venner, Skuespillerne John Heminge og Henry Condell. Den var ledsaget af Shakspeares Billede med en Paaskrift af Ben Johnson, og dens Text er Grundbølden for de senere Udgaver.

Naar man seer, med hvilken Beundring disse og andre samtidige Venner af Skuespilkunsten omtale Shakspeare, og hvorledes han havde tildraget sig endog Elisabeths og Kong

Jacobs Opmærksomhed og Yndest, kunde man faae den Forestilling, at hans Navn hørte til de berømteste i hans Samtid, og til dem, hans Folk ikke kunde glemme. Og dog var det ikke saaledes. Skuespillet var yndet af Folket; men kun de Færrestes Smag var udviklet nok til fuldelig at fatte, hvor høit en Digter som Shakespeare stod over Forgjængere og Samtidige. En Tid, der var saa rig paa ydre Begivenheder og paa Brydninger i det aandelige Liv, kunde vistnok virke i høi Grad befrugtende paa den dramatistiske Digtning; men netop i en saadan Tid maatte Digtningen og Kunsten nøies med en besteden Plads blandt det Meget, der gjorde Fordring paa Opmærksomheden. Men dertil kom, at allerede under Elisabeth havde en stor Del af Englands Middelstand vendt sig til den strænge puritaniske Retning af Protestantismen, der fordømte verdslige Forlystelser og navnlig betragtede Skuespilkunsten som en letfærdig og vanhellig Daarstab, der maatte være alvorlige Kristne til Forargelse. Det er omtalt i det Foregaaende, at Øvrighederne i London og flere af de større Byer lagde Skuespil-lerne mange Hindringer i Veien, saa at de behøvede særegne kongelige Fribreve eller mægtige Patroners Beskyttelse for at kunne udøve deres Kunst; men da Puritanismen ved Revolutionen blev den eneraadende Magt i Staten, da blev Skuespilkunsten saagodt som fredløs i England i en Række af Aar; da Stuarterne bleve gjenindsatte, bragte deres glimrende Hof fransk Moder og fransk Smag med sig, og med Ludvig den Fjortendes Glandstid boiede den største Del af Europa sig for de Æsthetikens og Kunstens Love, der udgik fra Versailles. Den „klassiske“ Tragedie blev Normen for den dramatistiske Kunst, og enhver Uoverensstemmelse med denne Norm gjaldt for en æsthetisk Mangel. Da denne Smag havde faaet Herredømmet hos de Dannede, maatte Shakespeare for en Tid træde i Skyggen, og knap et Aarhundrede efter hans Død,

da Rowe udgav hans Levnetsbeskrivelse og hans Værker, var han ikke istand til at samle andre Efterretninger om hans Liv end de tarvelige, vi kjende. Dermed er ikke Meningen, at Shakspeare for en Tid skulde have været fuldstændig glemt; hans Stykker vedbleve at opføres, og Folket foretrak sit nationale Skuespil for det klassiske. Men man vænnede sig til at betragte hans Skuespil som kunstløse Frembringelser, der trængte til Bearbejdelse, Endring, Forbedring. „Stormen“ og „Stjærsommernatsdrømmen“ bleve gjorte til Operaer; Hamlet endte med at blive Konge i Danmark; Lear og Cordelia seirede og bleve lykkelige, Romeo og Julie „fik hinanden“ o. s. v.

Fra det 18de Aarhundrede, navnlig fra henimod Midten, oplivedes Interessen for Shakspeare stærkt. Garricks Udførelse af de Shakspeareste Karakterer udbredte baade Digterens og hans egen Berømmelse; der oprettedes Mindesmærker for ham; der udkom en Række af Udgaver, hvori der var anvendt en beundringsværdig Flid, Værdom og Skarpsindighed paa at finde de rigtige Læsemaader ud af de ældste Udgavers feilsulde Text og at tilveiebringe alle de sproglige og historiske Oplysninger, der kunde fremme den rette Forstaaelse af Enkelthederne. Men desuagtet varede det længe, inden man kunde komme bort fra den foregaaende Tidsalderes Fordom. Garrick selv kunde ikke afholde sig fra at „bearbejde“ Digteren, og de samme Udgivere, der ikke blot i stærke Ord udtalte, men ved deres trofaste Flid i Gjærning viste deres Kjærlighed til ham, vare endnu stedse hildede i den Overtro, at hans Værker vare Frembringelser af et vildt Naturgeni, en halv ubevidst Inspiration, og troede sig forpligtede til jevnlige irettesættende Bemærkninger, der ofte kun viste, at deres slittige Syslen med Enkelthederne havde berøvet dem Overblikket over det Hele. Men deres store Fortjeneste er, at deres utrættelige Flid har gjort Shakspeare let tilgængelig for den følgende

Slægt og banet Veien for dens fuldere og klarere Forstaaelse. I vor Tid har Interessen for den store Digter været i bestandig Stigen i England. Et „Shakspeare Selskab“ op søger og meddeler Alt, hvad der kan findes, som kun i mindste Maade kan tjene til Oplysning og bedre Forstaaelse af hans Værker; en Mængde Udgaver, fra de kostbareste til de allerbilligste udbreder Bekjendtskabet med dem blandt alle Klasser af Folket, og hvad der er skrevet og fremdeles skrives om og i Anledning af hans Værker, udgjør en meget betydelig Literatur.

Men ogsaa udenfor England har Bekjendtskabet med Shakspeare i de sidste hundrede Aar udbredt sig mere og mere. I Frankrig, hvor Voltaire vel maatte indrømme hans Genialitet men frakjendte ham al kunstnerisk Smag og dramatisk Indsigt, er hans Værker nu flere Gange oversatte og studeres med Beundring og Opmærksomhed. I Tydskland var det Lessing, der først hævede hans kunstneriske Storhed; Gothe paaviste det samme nærmere i sine Udtalelser om Hamlet, (i Wilhelm Meister,) og den romantiske Skole, hvis Begeistring for Shakspeare ikke var fri for at være temmelig taaget, havde den Fortjeneste at frembringe en ypperlig Oversættelse, (Schlegel og Tieck). Man tør vel sige, at det dannede Europa nu ikke blot kjender Shakspeare, men ogsaa anerkjender, at hans Værker, selv om enkelte af dem ved deres Stof maatte forekomme vor Tid noget fremmede, dog staae som uovertrufne Mønstre paa den høieste dramatiske Kunst, og hvad samtidige Digtere forkyndte ved hans Grav, at hans Navn vilde udbrede sig og vore i en fjern Fremtid, maa siges at være opfyldt i fuldt Maal.

Nettelfer.

2den Del.

- S. 10. R. 5. for „behold din Kongemagt“ — l. tilbagefald din
 — 111. - 20. under „Anden Scene“ — l. Hertugen af Albaniens
 — 123. - 20. „Edmund“ — l. Edgarr

3die Del.

- 179. - 7. „et Gittervindue“ — l. et rødt Gittervindue
— 232. - 3 f. n. „Guds Bud?“ — l. Guds Ord?
— 235. - 9. „Nowbray“ — l. Westmoreland

4de Del.

- 91. - 6 f. n. „Connetablen“ — l. Rambures
— 136. - 2 f. n. efter „Kong Carl“ tilføies: og Dronning Isabella
— 169. - 5 f. n. efter „du tjener“
l. Gømfuen.

1. Somfruen.

Rom! jeg er den, der skal bestjæmme dig.

(de fægte.)

Talbot.

O Himmel! o. f. v.

- 210. - 9 f. n. „Ræbet“ — 1. Slæbet
— 225. - 3. „Frihedstilbud“ — 1. Fredstilbud
— 237. - 13 f. n. „Enighedens“ — 1. Enighedens

5te Del.

- 8. - 5 f. n. „i Harnist“ — udg.
— 65. - 6 f. n. „Horatio“ — l. Hamlet
— 102. - 10. „Mange“ — l. Alting
— 123. - 16. efter „Krigsfolkene“ tilføies: (Hamlet kommer ind
med Rosenkrands, Gyldestjerne og Følge)
— 160. - 6 f. n. „fægte“ — l. fæste
— 173. - 16. „Bærge“ — l. Folie
— 208. - 7. „Navn“ — l. Navn
— 273. - 17. „Jeg min Del“ — l. jeg for min Del

6te Del.

- 74. - 3 f. n. efter „hvad Nyt“ tilføies: (Hubert taler sagte med Rongen)

7de Del

- 83. - 3 f. n. efter „at du er ikke vel“ tilf. (Desdemona og Othello gaae)

- S. 95. R. 20. „suedig“ — l. svedig
 — 187. - 1. „men mere ny end før“ — l. de synes mere ny,
 — 211. - 1 f. n. efter „(sover)“ — l. (Ariel forsvinder)
 — 221. - 7 f. n. „give“ — l. give ham
 — 222. - 18. „er ikke?“ — l. er det ikke?

8de Del.

- 44. - 12. „Anden Adelsmand“ — l. Første Adelsmand
 — 50. - 11 f. n. „end det“ — l. kun det
 — 110. - 10 f. n. „Alt dette skal“ — l. det vilde jo
 — 153. - 19. „(til Pisanio)“ — l. (til Posthumus)
 — — - 9 f. n. „Pisanio“ — l. Posthumus
 — 215. - 12. efter „(komme ind)“ — l. Salacino
 — 216. - 12 f. n. efter „et af hans“ — l.

Salanio.

Det bør I melde til Antonio;
 men ei for brat; det kunde ængste ham.

Salacino.

En bedre Vdling o. f. v.

- 238. - 16. „sidste“ — l. hadske

9de Del.

- 53. - 17. „vil miste“ — l. vil endog saa miste
 — 100. - 7 f. n. „nu, hvad nu“ — l. hvad nu
 — 120. - 10. „forbudt“ — l. forsfudt
 — 148. - 18. „Jeg“ — l. I
 — 182. - 20. „og lad mig“ — l. o lad mig
 — 203. - 9. efter: „troer at høre“
 l. hvordan forvilder sig mit Blik og Dre? —
 — 206. - 19. . . . „dumme Kvæg!“ — l. dumme Hund!
 — — - 20. — rug paa Hg! — hold din Mund!
 — 223. - 7. „Antipholus fra Ephesus“ — l. Angelo
 — 257. - 4 f. n. „Hertugen“ — l. Antipholus fra Ephesus
 — — - 3 — „du“ — l. jeg

10de Del.

- 13. - 17. efter „Alverden taler“ — l. (Apemantus kommer ind)
 — 35. - 13. „Isidor“ — l. Caphis
 — 196. - 16. „En Landsby“ — l. En Landevei
 — 200. - 6. „her“ — l. Jer

11te Del.

- 62. - 15. „for Frankrig“ — l. af Frankrig
 — 170. - 2. „Beatrice“ — l. Hero
 — 179. - 17. efter „Frøken Svastunge“ — l. (gaaer)
 — 199. - 8. „men gyldne Aarer“ — l. med gyldne Aarer

12te Del.

- 32. - 9. efter: „maatte vi jo hørt det“
 l. hvis han var falden, maatte vi jo hørt det,
 — 51. - 11 f. n. „Timer“ — l. Dage
 — 62. - 1 f. n. „maa gaae da“ — l. maa gaae

- S. 170. R. 10 f. n. „Aller“ — l. Alvor
 — 201. - 10 f. n. „Adelsmanden“ — l. Anden Adelsmand
 — 249. - 2. „smitter“ — l. skjæmmer
 — — - 13. „med Løv“ — l. men Blade
 — 266. - 12. efter „en Kvinde“ — l. (Adelsmanden kommer ind
 med Enken og Diana)

13de Del.

- 42. - 3 f. n. „Himlens Timer“ — l. Hvilens Timer
 — 50. - 15. efter „lærte os“

l. Clarence.

D, nei! bagtal ham ikke; han er god.

- 158. - 16. „Svigerfader“ — l. Fostersfader
 — 275. - 10. „Snegl“ — l. Snog

14de Del.

- 29. - 8. efter „Christendom“ — l. (Lovell kommer ind.)
 — 122. - 1 f. n. efter „(gaaer)“ — l. (Granmer kommer ind.)
 — 158. - 19. „Taalmodighed“ — l. Taalmod
 — 210. - 8. „over Agamemnon“ — l. over Achilles

17de Del.

- 46. - 12. „Binden“ — l. Ilden
-

210. - 8. "Herrmann" - L. Herrmann
 209. - 7. "Herrmann" - L. Herrmann
 208. - 6. "Herrmann" - L. Herrmann
 207. - 5. "Herrmann" - L. Herrmann
 206. - 4. "Herrmann" - L. Herrmann
 205. - 3. "Herrmann" - L. Herrmann
 204. - 2. "Herrmann" - L. Herrmann
 203. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

1774 Bd.

202. - 3. "Herrmann" - L. Herrmann
 201. - 2. "Herrmann" - L. Herrmann

200. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 199. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

198. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 197. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

196. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 195. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

1774 Bd.

194. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 193. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

192. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 191. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

190. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 189. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

1774 Bd.

188. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann
 187. - 1. "Herrmann" - L. Herrmann

